

Centraal College Medische Specialismen

Besluit van 11 mei 2009 houdende de algemene eisen voor de opleiding, registratie en herregistratie van de medisch specialist en voor de erkenning als opleider, plaatsvervangend opleider en opleidingsinrichting*

(Kaderbesluit CCMS)

Het Centraal College Medische Specialismen,

gelet op artikel 14, tweede lid, onder d. van de Wet op de beroepen in de individuele gezondheidszorg en artikel 14 van de Regeling specialismen en profielen geneeskunst van de Koninklijke Nederlandsche Maatschappij tot bevordering der Geneeskunst;

gezien de adviezen van het Federatiebestuur van de Koninklijke Nederlandsche Maatschappij tot bevordering der Geneeskunst, de Orde van Medisch Specialisten, de Landelijke vereniging van Artsen in Dienstverband, Landelijke Vereniging van Assistent Geneeskundigen, de Jonge Orde, de Nederlandse Vereniging voor Anesthesiologie, de Nederlandse Vereniging voor Thoraxchirurgie, de Nederlandse Vereniging voor Heelkunde; de Nederlandsche Internisten Vereeniging, de Nederlandse Vereniging voor Keel-Neus-Oorheelkunde, de Nederlandse Vereniging voor Kindergeneeskunde, de Vereniging Klinische Genetica Nederland, de Nederlandse Vereniging voor Klinische Geriatrie, de Nederlandse Vereniging van Artsen voor Longziekten en Tuberculose, De Nederlandse Vereniging van Maag-Darm-Leverartsen, de Nederlandse Vereniging voor Medische Microbiologie, de Nederlandse Vereniging voor Neurochirurgie, de Nederlandse Vereniging voor Neurologie, de Nederlandse Vereniging voor Obstetrie en Gynaecologie, het Nederlands Oogheelkundig Gezelschap, de Nederlandse Vereniging voor Pathologie, de Nederlandse Vereniging voor Radiologie, Nederlandse Vereniging voor Radiotherapie en Oncologie, de Nederlandse Vereniging van Revalidatieartsen, de Nederlandse Vereniging voor Urologie en de Medisch Specialisten Registratie Commissie;

BESLUIT:

---

* In de Staatscourant van 18 november 2009, nr. 17522 is mededeling gedaan van de vaststelling van dit besluit.

INHOUD

Hoofdstuk A

Algemene bepalingen

Hoofdstuk B

De opleiding

Paragraaf I-A	Algemene bepalingen
Paragraaf I-B	Toetsing en beoordeling
Paragraaf I-C	Bijzondere bepalingen

Hoofdstuk C

De erkenning

Titel I

De opleider, de plaatsvervangend opleider en de opleidingsgroep

Paragraaf I-A	Eisen
Paragraaf I-B	Verplichtingen
Paragraaf I-C	De waarneming

Titel II

De opleidingsinrichting

Paragraaf II-A	Eisen voor de volledige opleiding in één instelling op één locatie
Paragraaf II-B	Aanvullende eisen voor de volledige opleiding in een bestuurlijke opleidingseenheid van instellingen
Paragraaf II-C	Verplichtingen voor de volledige opleiding in één instelling op één locatie
Paragraaf II-D	Aanvullende verplichtingen voor de volledige opleiding in één instelling met meerdere locaties
Paragraaf II-E	De opleidingsinrichting voor een gedeelte van de opleiding

Titel III

Procedure erkenning

Hoofdstuk D

De registratie en herregistratie

Titel I

Inschrijving

Titel II

Registratie

Paragraaf II-A	Aanvraag registratie
Paragraaf II-B	Beoordelingsstage
Paragraaf II-C	Individueel scholingsprogramma
Paragraaf II-D	Tijdelijke en incidentele dienstverrichting

Titel III

Herregistratie

Hoofdstuk E

Overige bepalingen

Toelichting

- A. Algemeen
- B. Artikelsgewijs

Hoofdstuk A   Algemene bepalingen

A.1. Begripsomschrijvingen

In dit besluit wordt verstaan onder:

afdeling	onderdeel van een instelling;
Algemene wet erkenning EG-beroepskwalificaties	de wet, houdende de algemene bepalingen met betrekking tot de erkenning van EG-beroepskwalificaties;
aios	arts(en) in opleiding tot (medisch) specialist;
anios	arts(en) niet in opleiding tot (medisch) specialist;
arts	degene die is ingeschreven in het register van artsen als bedoeld in artikel 3 van de Wet op de beroepen in de individuele gezondheidszorg (Wet BIG);
beoordelingsstage	een stage in een opleidingsinrichting voor een arts die buiten Nederland een specialisatie met goed gevolg heeft afgerond waarbij de kennis en beroepsuitoefening getoetst wordt op gelijkwaardigheid aan het eindniveau van de Nederlandse opleiding voor het betreffende medisch specialisme;
bestuurlijke opleidingseenheid	eenheid die wordt gevormd door twee of meer instellingen die gezamenlijk één opleiding verzorgen, waarbij één Raad van Bestuur, centrale directie, bestuursraad of bestuur aanspreekbaar is voor het functioneren van de gehele opleiding en één opleider verantwoordelijk is voor de opleiding in de instellingen;
centrale opleidingscommissie	een in de opleidingsinrichting aanwezig overlegorgaan ter handhaving en bevordering van een optimaal opleidingsklimaat;
co-assistent	de student in opleiding tot arts die het klinisch gedeelte van de opleiding volgt;
Commissie voor Geschillen (CvG)	een commissie, als bedoeld in hoofdstuk V. van de Regeling, inzake opleidings- en erkenningsaangelegenheden;
competentie	de bekwaamheid van een specialist om een professionele activiteit in een specifieke authentieke context adequaat uit te voeren door de geïntegreerde aanwezigheid van kennis, inzichten, vaardigheden, attitude, persoonskenmerken of eigenschappen;
critical appraised topic (CAT)	een presentatie waarin een samenvatting wordt gegeven van een antwoord op een scherp omschreven klinische vraag op basis van literatuuronderzoek, volgens een vaste procedure;
cursorisch onderwijs deeltijd	gestructureerd onderwijs in cursusvorm, in samenhang met praktijkleren; een overeengekomen vermindering van de in de collectieve arbeidsovereenkomst opgenomen volledige arbeidsduur;
dienstverrichter	de migrerende beroepsbeoefenaar als bedoeld in artikel 21 van de Algemene wet erkenning EG-beroepskwalificaties;
EER	Europese Economische Ruimte;
eindbeoordeling	een beoordeling van de aios of hij geschikt is en in staat wordt geacht het medisch specialisme waarvoor hij is opgeleid zelfstandig en naar behoren uit te oefenen nadat de opleiding is beëindigd;
geaccrediteerde deskundigheidsbevorderende activiteiten	deskundigheidsbevorderende activiteiten, die door of namens de betreffende Nederlandse wetenschappelijke vereniging zijn gewaardeerd hetgeen tot uitdrukking wordt gebracht in het aantal toe te kennen accreditatie-uren;
gedeelte van de opleiding geïntensiveerd begeleidingstraject	zie onderdeel; aanvullende, in tijd, vorm en inhoud omschreven, begeleiding tijdens een deel van de opleiding met als doel het herstellen van de vertraging in de competentieontwikkeling van de aios;
geschiktheidsbeoordeling	de beoordeling van de opleider of hij de aios al dan niet geschikt en in staat acht de opleiding voort te zetten;
geschillenprocedure	de procedure over geschillen die betrekking hebben op opleidings- en erkenningsaangelegenheden en profielregistraties, zoals vastgelegd in hoofdstuk V. van de Regeling profielen en specialismen geneeskunst;

individueel opleidingsplan (IOP)	uitwerking van het lokale of regionale opleidingsplan op individueel niveau van de aios dat door de aios en de opleider of lid van de opleidingsgroep voor (het betreffende gedeelte van) de opleiding wordt opgesteld;
individueel scholingsprogramma	een op de ervaring van de individuele arts afgestemd programma van scholing met de als doel het verwerven van de algemene en specialismegebonden competenties op de bijbehorende bekwaamheidsniveaus van de betreffende medisch specialistische opleiding in Nederland;
instelling	een organisatorisch verband (evt. bestaand uit meerdere locaties) dat strekt tot de verlening van zorg, bedoeld in artikel 1., onder b. Kwaliteitswet zorginstellingen;
kennistoets	een periodieke toets tijdens de opleiding die de kennis van de aios zoals vastgelegd in het opleidingsplan weerspiegelt;
korte praktijk beoordeling (KPB)	instrument om gestructureerde feedback te geven op een geobserveerde taak die door de aios in de praktijk wordt uitgevoerd;
kwaliteitsvisitatie	visitatie uitgevoerd door een wetenschappelijke medisch specialistenvereniging van een individuele specialist of de afdeling waar deze werkzaam is ter bevordering van de kwaliteit van de zorg;
leerdoel	omschrijving van het verwachte bekwaamheidsniveau in kennis en vaardigheden/competenties van de aios na afronding van een onderdeel van de opleiding (uitwerking van competenties in het opleidingsplan);
leermiddel	opleidingsactiviteit;
lokaal opleidingsplan	de uitwerking door de (beoogd) opleider van het opleidingsplan voor het onderdeel van de opleiding waarvoor erkenning wordt gevraagd, waarin naast de structuur van de opleiding ook de koppeling tussen leerdoel, leermiddel, tijdsduur, toets en bekwaamheidsniveaus op lokaal (instellings-) niveau wordt beschreven;
medisch specialisme	een deelgebied van de geneeskunde dat door het CCMS als zodanig is aangewezen;
medisch specialist	een arts die is ingeschreven in een door het CCMS ingesteld specialistenregister;
modelinstructie	instructie opgesteld door de opleidingsinrichting conform de in 2006 opgestelde Modelinstructie van de LAD, Orde, KNMG, LHV, LVAG en de NVZ waarin de verantwoordelijkheden en bevoegdheden van de aios staan omschreven als uitvoering van de Kwaliteitswet zorginstellingen;
onderdeel	een gedeelte van de opleiding in een medisch specialisme dat wordt gevolgd in een opleidingsinrichting en bij een opleider, waarvan de inhoud, het leerdoel, het leermiddel, de toetsing, de duur, de verplichte of facultatieve status, het bekwaamheidsniveau en evt. plaats of patiëntenpopulatie zijn beschreven in het betreffende specifieke besluit of opleidingsplan;
opleider	een door de MSRC voor de opleiding erkende medisch specialist onder wiens verantwoordelijkheid de gehele opleiding of een gedeelte van de opleiding tot medisch specialist plaatsvindt;
opleiding	de opleiding of gedeelte van de opleiding in Nederland tot medisch specialist;
opleidingsactiviteit	omschreven activiteit die in het kader van en ten behoeve van de opleiding van de aios plaatsvindt;
opleidingsgroep	het samenwerkingsverband van de medisch specialisten, inclusief de opleider en plaatsvervangend opleider, van een opleidingsinrichting betrokken bij de opleiding van het desbetreffende specialisme;
opleidingsinrichting	een instelling in Nederland die door de MSRC voor het verzorgen van één of meer opleidingen tot medisch specialist is erkend en waar de gehele of een gedeelte van de opleiding plaatsvindt;
opleidingsplan	een door de betreffende wetenschappelijke vereniging opgesteld en door het CCMS vastgesteld plan dat de structuur en inhoud van de opleiding tot medisch specialist beschrijft;
opleidingsregister	een register van aios;

opleidingsschema	een binnen het opleidingsplan, dit besluit en het specifieke besluit passend overzicht van de begin- en einddatum, de volgorde en de locaties(s) van (onderdelen van) de opleiding van de aios;
overdrachtsdocument	een schriftelijk verslag dat aan het eind van elk onderdeel van de opleiding de weerspiegeling vormt van de competentieontwikkeling van de aios tijdens dat onderdeel;
patiëntgebonden zorg	de zorgverlening die bestaat uit de componenten klinische werkzaamheid, poliklinische werkzaamheid, consultatieve activiteiten, patiëntgebonden opleidingsactiviteiten en patiëntenbesprekingen;
plaatsvervangend opleider	de opleider die als zodanig op voordracht van de opleider en de opleidingsinrichting door de MSRC is erkend en die voor een bepaalde periode in de rechten en plichten van de opleider kan treden;
plenaire visitatiecommissie	een per medisch specialisme door de MSRC ingestelde adviescommissie;
portfolio	een door de aios bijgehouden verzameling van documenten waarin op systematische wijze de voortgang van de aios wordt gedocumenteerd;
Regeling regionaal opleidingsplan	Regeling specialismen en profielen geneeskunst van de KNMG; de uitwerking door de (beoogd) opleider van het opleidingsplan voor het onderdeel van de opleiding waarvoor erkenning wordt gevraagd, waarin naast de structuur van de opleiding ook de koppeling tussen leerdoel, leermiddel, tijdsduur, toets en bekwaamheidsniveaus op regionaal (bijv. OOR) niveau wordt beschreven;
Richtlijn 2005/36/EG	Richtlijn 2005/36/EG van het Europees Parlement en de Raad betreffende de erkenning van beroepskwalificaties;
samengestelde opleiding	een opleiding waarvan een deel wordt gevolgd in een ander medisch specialisme dan het eigenlijk gekozen medisch specialisme, gevolgd door het deel in het eigenlijk gekozen medisch specialisme;
samenwerkingsovereenkomst	een schriftelijke overeenkomst tussen instellingen ten behoeve van het gezamenlijk verzorgen van een opleiding, waarin in ieder geval zijn vastgelegd de inhoud en duur van de verschillende onderdelen en de opleiders die de onderdelen verzorgen;
specifiek besluit	besluit van het CCMS dat het ter uitvoering van de taken, bedoeld in artikel 14 van de Regeling per specialisme vaststelt;
thema	een onderdeel van een specialisme waarin voor dat specialisme logisch samenhangende beroepsactiviteiten of beroepssituaties zijn geclusterd;
toetsing	een onderzoek naar de mate waarin de aios de competentie ontwikkelt (het zich door de aios hebben eigen gemaakt van de beoogde kennis en vaardigheden (veelal een formatieve toetsing));
toetsmatrix	een overzicht waarin is beschreven met welke opleidingsactiviteiten en toetsinstrumenten de competenties in de tijd in de opleiding beoordeeld worden, opgenomen in het opleidingsplan;
visitatie	een vorm van onderzoek naar het functioneren van de (beoogd) opleider, de (beoogd) plaatsvervangend opleider of de (beoogd) opleidingsinrichting, met als doel een zo objectief mogelijk oordeel te verkrijgen of aan de eisen of verplichtingen voor erkenning is voldaan;
visitatierapport	de op de daarvoor bestemde formulieren over een visitatie uitgebrachte rapportage en de eventueel daarbij gevoegde bescheiden;
visitator	persoon die op verzoek van de MSRC de visitatie verricht, daarover een visitatierapport opstelt en die lid is van de plenaire visitatiecommissie;
volledige werkweek	een volledige werkweek of arbeidsduur zoals bepaald in de CAO Ziekenhuizen, de CAO Geestelijke Gezondheidszorg en de CAO Universitair Medische Centra Voor aios geldt de hiervoor omschreven werkweek, met daarbij opgeteld het aantal in voornoemde CAO's genoemde opleidingsuren per week (zogenaamde normatieve werkweek);
voortgangsgesprek	een gestructureerd gesprek tussen opleider en de aios ten behoeve van reflectie over de opleiding en de voortgang in de ontwikkeling van de aios in het bijzonder;

vrijstelling	de ontheffing van de verplichting deel te nemen aan een gedeelte van de opleiding omdat de aios voor dat gedeelte beschikt over eerder verworven competenties;
waarnemend opleider	een medisch specialist die is ingeschreven in hetzelfde register als de opleider en de opleider gedurende een bepaalde periode waarneemt;
wetenschappelijk onderzoek	in een kliniek of onder verantwoordelijkheid van een kliniek uitgevoerd onderzoek, begeleid door een als zodanig opgeleide onderzoeker werkzaam bij een universiteit of instelling die mede het uitvoeren van wetenschappelijk onderzoek in haar missie heeft opgenomen.

A.2. Toepassingsbereik besluit

1. Het CCMS kan per medisch specialisme ter uitvoering van dit besluit een specifiek besluit vaststellen op de terreinen:
  - a. de opleiding;
  - b. de erkenning;
  - c. de (her)registratie.
2. Van dit besluit kan slechts worden afgeweken in een specifiek besluit als dit uitdrukkelijk in dit besluit is bepaald.

A.3. Rechtsmiddelen

In elke individuele beslissing ingevolge dit besluit staat vermeld welk rechtsmiddel bij welke instantie en binnen welke termijn tegen de betreffende beslissing kan worden aangewend.

A.4. Experimenten

1. In het kader van ontwikkeling van een opleiding kan het CCMS afwijkingen van dit besluit of van een specifiek besluit toestaan door bij wijze van experiment een artikel uit het besluit te wijzigen of buiten beschouwing te laten.
2. Bij toepassing van het eerste lid, gelden in ieder geval de volgende voorwaarden:
  - a. er is sprake van een in tijd begrensd experiment;
  - b. het experiment is projectmatig opgezet en kent een concreet doel alsmede een beschrijving van de wijze waarop het resultaat van het experiment getoetst wordt;
  - c. het experiment is door de MSRC op uitvoerbaarheid getoetst.

A.5. Medische specialismen en specialistenregisters

1. De volgende deelgebieden der geneeskunde worden in dit besluit als medisch specialisme aangewezen en daaraan zijn de genoemde titels verbonden:
  - anesthesiologie: anesthesioloog;
  - cardiologie: cardioloog;
  - cardio-thoracale chirurgie: cardio-thoracaal chirurg;
  - dermatologie en venerologie: dermatoloog;
  - heelkunde: chirurg;
  - interne geneeskunde: internist;
  - keel- neus- oorheelkunde: keel- neus- oorarts;
  - kindergeneeskunde: kinderarts;
  - klinische genetica: klinisch geneticus;
  - klinische geriatrie: klinisch geriater;
  - longziekten en tuberculose: longarts;
  - maag-darm-leverziekten: maag-darm-leverarts
  - medische microbiologie: arts-microbioloog;
  - neurochirurgie: neurochirurg;
  - neurologie: neuroloog;
  - nucleaire geneeskunde : nucleair geneeskundige;
  - obstetrie en gynaecologie: gynaecoloog
  - oogheelkunde: oogarts;
  - orthopedie: orthopedisch chirurg;
  - pathologie: patholoog;
  - plastische chirurgie: plastisch chirurg;
  - psychiatrie: psychiater;

radiologie: radioloog;
radiotherapie: radiotherapeut;
reumatologie: reumatoloog;
revalidatiegeneeskunde: revalidatiearts;
urologie: uroloog.

2. **Voor elk van het in het eerste lid genoemde medisch specialisme wordt een register van specialisten ingesteld.**
3. **De MSRC is belast met de behandeling van verzoeken tot inschrijving in een register van specialisten.**

A.6. Gesloten registers

Van de volgende deelgebieden der geneeskunde die niet meer als specialisme zijn erkend houdt de MSRC een register, met de bijbehorende titel:

- a. allergologie: allergoloog¹;
- b. interne geneeskunde-allergologie: internist-allergoloog²;
- c. zenuw- en zielsziekten: zenuwarts³;
- d. klinische chemie: arts klinische chemie⁴.

A.7. Doorwerking toekomstige wijzigingen EG-regelgeving

Een wijziging van Richtlijn 2005/36/EG gaat voor de toepassing van dit besluit gelden met ingang van de dag waarop aan de betrokken wijzigingsrichtlijn uitvoering moet zijn gegeven.

---

1 Specialisme opgeheven per 12 augustus 1996

2 Register gesloten per 1 augustus 2001

3 Specialisme opgeheven per 9 juli 1984

4 Specialisme opgeheven per 4 april 2000

Hoofdstuk B

De opleiding

Paragraaf I-A

Algemene bepalingen

B.1. Opleiding

1. **De opleiding voldoet aan het opleidingsplan, bedoel in artikel B.3.**
2. De opleiding wordt gevolgd bij één of meerdere opleiders in één of meerdere opleidingsinrichtingen.
3. In geval de erkenning van de opleider of de opleidingsinrichting niet opnieuw is verleend, is geschorst, is geëindigd van rechtswege of is ingetrokken zal de MSRC nader bepalen op welke wijze de aios de opleiding kan voortzetten.
4. De MSRC kan indien zich een situatie voordoet, bedoeld in het derde lid, en de aios onevenredig wordt benadeeld, de aios van de voor de opleiding gestelde bepalingen ontheffing verlenen.

B.2. Competenties

1. De opleiding is gericht op het verwerven van de door het CCMS vastgestelde algemene en specialismegebonden competenties, waarbij de specialismegebonden competenties worden verworven op de **bijbehorende bekwaamheidsniveaus** per specialisme.
2. De specialismegebonden competenties zijn per medisch specialisme vastgelegd in het specifieke besluit.
3. De in het eerste lid bedoelde algemene competenties zijn de volgende:
  - a. ten aanzien van medisch handelen:
    - i. De specialist bezit adequate kennis en vaardigheid naar de stand van het vakgebied;
    - ii. De specialist past het diagnostisch, therapeutisch en preventief arsenaal van het vakgebied goed en waar mogelijk evidence based toe;
    - iii. De specialist levert effectieve en ethisch verantwoorde patiëntenzorg;
    - iv. De specialist vindt snel de vereiste informatie en past deze goed toe;
  - b. ten aanzien van communicatie:
    - i. De specialist bouwt effectieve behandelrelaties met patiënten op;
    - ii. De specialist luistert goed en verkrijgt doelmatig relevante patiëntinformatie;
    - iii. De specialist bespreekt medische informatie goed met patiënten en desgewenst familie;
    - iv. De specialist doet adequaat mondeling en schriftelijk verslag over patiëntencasus;
  - c. ten aanzien van samenwerking:
    - i. De specialist overlegt doelmatig met collegae en andere zorgverleners;
    - ii. De specialist verwijst adequaat;
    - iii. De specialist levert effectief intercollegiaal consult;
    - iv. De specialist draagt bij aan effectieve interdisciplinaire samenwerking en ketenzorg;
  - d. ten aanzien van kennis en wetenschap:
    - i. De specialist beschouwt medische informatie kritisch;
    - ii. De specialist bevordert de verbreding van en ontwikkelt de wetenschappelijke vakkennis;
    - iii. De specialist ontwikkelt en onderhoudt een persoonlijk bij- en nascholingsplan;
    - iv. De specialist bevordert de deskundigheid van studenten, aios, collegae, patiënten en andere betrokkenen bij de gezondheidszorg;
  - e. ten aanzien van maatschappelijk handelen:
    - i. De specialist kent en herkent de determinanten van ziekte;
    - ii. De specialist bevordert de gezondheid van patiënten en de gemeenschap als geheel;
    - iii. De specialist handelt volgens de relevante wettelijke bepalingen;
    - iv. De specialist treedt adequaat op bij incidenten in de zorg;
  - f. ten aanzien van organisatie:
    - i. De specialist organiseert het werk naar een balans in patiëntenzorg en persoonlijke ontwikkeling;
    - ii. De specialist werkt effectief en doelmatig binnen een gezondheidszorgorganisatie;
    - iii. De specialist besteedt de beschikbare middelen voor de patiëntenzorg verantwoord;
    - iv. De specialist gebruikt informatietechnologie voor optimale patiëntenzorg, en voor bij- en nascholing;
  - g. ten aanzien van professionaliteit:
    - i. De specialist levert hoogstaande patiëntenzorg op integere, oprechte en betrokken wijze;
    - ii. De specialist vertoont adequaat persoonlijk en interpersoonlijk professioneel gedrag;
    - iii. De specialist kent de grenzen van de eigen competentie en handelt daar binnen;

- iv. De specialist oefent de geneeskunde uit naar de gebruikelijke ethische normen van het beroep.

B.3. Opleidingsplan

1. De opleiding is per specialisme, genoemd in artikel A.5., beschreven in het opleidingsplan van de betreffende wetenschappelijke vereniging.
2. Het opleidingsplan bevat ten minste:
  - a. een beschrijving van het specialisme;
  - b. de specialismegebonden competenties met de bijbehorende bekwaamheidsniveaus;
  - c. de structuur en inhoud van de opleiding;
  - d. de plaats van de opleiding;
  - e. specialismespecifieke toetsing en beoordeling;
  - f. de opleidingsmethodiek, inclusief het cursorisch onderwijs;
  - g. de opleidingsactiviteiten;
  - h. een kwaliteitsparagraaf.
3. De in het tweede lid genoemde onderdelen zijn in het opleidingsplan logisch met elkaar verbonden.
4. Onderdelen uit het opleidingsplan worden in een specifiek besluit vastgelegd.
5. Het opleidingsplan of een wijziging daarvan behoeft de instemming van het CCMS. Instemming kan worden onthouden wegens strijd met dit besluit of een specifiek besluit.

B.4. Structuur plannen

1. Het opleidingsplan, bedoeld in artikel B.3., vormt de basis voor de uitwerking in het regionaal of lokaal opleidingsplan van de opleider(s), bedoeld in artikel C.1.
2. Het opleidingsplan en het lokaal of regionaal opleidingsplan vormen de basis voor het individuele opleidingsplan van de aios, bedoeld in artikel B.8., onder g.
3. Het opleidingsschema, bedoeld in artikel B.9., derde lid, onder g., is een binnen het opleidingsplan, dit besluit en het specifieke besluit passend overzicht van de begin- en einddatum, de volgorde en de locaties(s) van (onderdelen van) de opleiding van de aios.

B.5. Duur van de opleiding

1. De duur van de opleiding wordt per medisch specialisme in een specifiek besluit vastgesteld.
2. Tenzij in dit hoofdstuk anders is bepaald wordt de opleiding van de aios ononderbroken gevolgd en omvat een volledige werkweek.
3. De duur van de opleiding kan in het kader van een geïntensiveerd begeleidingstraject als bedoeld in artikel B.21. om opleidingsinhoudelijke redenen worden verlengd.

B.6. Arbeidsvoorwaarden

Op de aios is tijdens de opleiding de **collectieve arbeidsovereenkomst** (CAO) van de betreffende opleidingsinrichting van toepassing.

B.7. Avond-, nacht- en weekenddiensten

1. Het doen van avond-, nacht- en weekenddiensten door de aios maakt deel uit van de opleiding.
2. In een specifiek besluit kunnen nadere eisen worden gesteld aan de maximale omvang van deze diensten.

B.8. Verplichtingen van de aios

De aios voldoet aan de volgende verplichtingen:

algemeen:

- a. hij is ingeschreven in het register, bedoeld in artikel 3 van de Wet BIG, en in het opleidingsregister van de MSRC en houdt deze inschrijvingen gedurende de opleiding in stand;
- b. hij deelt iedere wijziging in de door hem verstrekte gegevens, waaronder wijziging van adres en woonplaats, direct schriftelijk aan de MSRC mede;
- c. hij verschaft desgevraagd de MSRC nauwkeurig en onverwijld de gegevens en bescheiden betreffende zijn opleiding die nodig zijn en waarover hij redelijkerwijs de beschikking kan krijgen;
- d. hij houdt zich aan de instructieregeling die op grond van de modelinstructie, bedoeld in artikel C.9., eerste lid onder c., is opgesteld door de betreffende opleidingsinrichting;
- e. in het geval hij de opleiding in deeltijd volgt dan wel onderbreekt, houdt hij zich aan artikel B.17. of B.18.;
- f. hij vult jaarlijks een door de MSRC vastgesteld evaluatieformulier in en zendt dit aan de MSRC toe. Wanneer er meer dan één aios op één afdeling van de opleidingsinrichting werkzaam is wordt door hen

gezamenlijk één evaluatieformulier ingevuld en aan de MSRC toegezonden.

met betrekking tot de opleiding:

- g. bij aanvang van de opleiding, of van onderdelen van de opleiding, stelt de aios in overleg met de betreffende opleider of lid van de betreffende opleidingsgroep een individueel opleidingsplan voor (het desbetreffende gedeelte van) de opleiding op;**
- h. hij houdt een portfolio bij waarvan de inhoud overeenstemt met artikel B.10.;
- i. hij bezoekt de wetenschappelijke vergaderingen van de betreffende wetenschappelijke medisch specialisten vereniging en woont ten minste één voor de opleiding relevant internationaal congres op het gebied van het betreffende medisch specialisme bij;
- j. hij houdt tijdens de opleiding ten minste eenmaal een wetenschappelijke voordracht of presenteert een poster of publiceert ten minste één artikel in een wetenschappelijk tijdschrift of medisch vakblad of schrijft een dissertatie;
- k. hij verleent desgevraagd zijn medewerking aan het geven van onderwijs aan co-assistenten, (leerling)verpleegkundigen en paramedisch personeel een en ander in overleg met de opleider;
- l. hij volgt gedurende **ten minste tien dagen per opleidingsjaar** cursorisch onderwijs **dat** gericht is op het verwerven en behouden van de door het CCMS vastgestelde competenties, zoals opgenomen in dit besluit en het betreffende specifieke besluit;
- m. hij volgt gedurende de opleiding de hem door de opleider en de leden van de opleidingsgroep in het belang van de opleiding en van de patiëntenzorg gegeven aanwijzingen op die relevant zijn voor de opleiding;

met betrekking tot de patiëntenzorg:

- n. hij heeft een eigenstandige zorgplicht en zal tijdens de opleiding geen handelingen verrichten die buiten zijn kennis en vermogens liggen;
- o. hij neemt inhoudelijk kennis van de klinische consulten die door andere medisch specialisten worden gegeven, voor zover het patiënten betreft die onder zijn directe verantwoordelijkheid vallen;
- p. hij houdt de ziektegeschiedenissen en medische correspondentie bij volgens de door de beroepsgroep te stellen eisen;
- q. hij neemt deel aan patiëntenbesprekingen, klinische conferenties en refereerbijeenkomsten en in overleg met de opleider, ook aan die welke worden gehouden in een andere opleidingsinrichting dan waar hij wordt opgeleid.**

B.9. In- en uitschrijving opleidingsregister

- 1. Er is een opleidingsregister waarin de MSRC de arts inschrijft. **De inschrijving vindt plaats voor de duur van de opleiding en wordt doorgehaald conform het bepaalde in de Regeling.**
- 2. **De arts kan de opleiding eerst aanvangen nadat hij in het opleidingsregister is ingeschreven. Daartoe dient hij vóór aanvang van de opleiding een aanvraag tot inschrijving in het opleidingsregister bij de MSRC in.**
- 3. In aanvulling op het bepaalde in de Regeling bevat de aanvraag tot inschrijving in ieder geval de volgende elementen:
  - a. een bewijs dat de arts is toegelaten tot de opleiding;
  - b. opgave voor welk medisch specialisme de arts zal worden opgeleid;
  - c. opgave welke opleider(s) zich bereid heeft/hebben verklaard de arts op te leiden;
  - d. opgave in welke opleidingsinrichting(en) de opleiding zal plaatsvinden;
  - e. een verklaring van de arts dat voldaan is aan het in B.6. bepaalde;
  - f. indien van toepassing, een aanvraag tot vrijstelling, bedoeld in artikel B.19. en B.20.;**
  - g. een opleidingsschema dat is opgesteld met inachtneming van de eisen in dit besluit, het specifieke besluit en het lokale opleidingsplan en dat de schriftelijke instemming van de opleider behoeft.**
- 4. **Indien het opleidingsschema, genoemd in het derde lid, onder g., geen invulling geeft aan alle opleidingsjaren, dient de aios de invulling voor het betreffende opleidingsjaar tijdig en voorafgaand aan dat opleidingsjaar bij de MSRC in.**
- 5. **Het besluit tot inschrijving in het opleidingsregister vermeldt de opleider die aan het eind van de opleiding de eindbeoordeling geeft.**
- 6. **Het besluit tot vrijstelling vermeldt voor welk onderdeel van de opleiding vrijstelling wordt verleend.**
- 7. Het besluit, bedoeld in het vijfde of zesde lid, wordt aan de aios gezonden, in afschrift aan de opleider en de opleidingsinrichting.

B.10. Portfolio

Het portfolio van de aios, bedoeld in artikel B.8., onder h., bestaat ten minste uit de volgende vijf delen:

- a. het individueel opleidingsplan, bedoeld in artikel B.8., onder g.;
- b. documentatie van minimaal de verplichte toetsingen van de competenties, bedoeld in artikel B.12.;
- c. verslagen van de voortgangsgesprekken en beoordelingsgesprekken, bedoeld in artikel B.13., derde lid;
- d. een registratie van de door de aios uitgevoerde verplichte opleidingsactiviteiten;
- e. een of meerdere overdrachtsdocumenten. Daaronder wordt verstaan het verslag dat is opgesteld door de opleider waar de aios het betreffende onderdeel van de opleiding heeft afgerond en dat is gericht aan de opleider waar de aios zijn opleiding vervolgt, met als doel de continuïteit en voortgang van de aios tijdens de opleiding te waarborgen.

B.11. Wijzigingen

1. Wijzigingen in het opleidingsschema behoeven de instemming van de opleider en van de MSRC.
2. De aios dient ten minste twee maanden voor de beoogde wijziging, bedoeld in het eerste lid, een voorstel tot wijziging van het opleidingsschema in bij de MSRC.
3. **Artikel B.9., vijfde lid, is van overeenkomstige toepassing.**

Paragraaf I-B Toetsing en beoordeling

B.12. Toetsing

1. De opleiding is voorzien van momenten waarop toetsing en beoordeling plaatsvindt.
2. De toetsing voldoet aan dit besluit, het specifieke besluit en het opleidingsplan en wordt door de opleider of een lid van de opleidingsgroep met de aios besproken, vastgelegd en ondertekend en maakt onderdeel uit van het portfolio.
3. De verplichte toetsinstrumenten zijn:
  - a. de Korte Praktijk Beoordeling (KPB);
  - b. de Critical Appraised Topic (CAT);
  - c. de kennistoets. In een specifiek besluit kunnen nadere eisen worden gesteld aan de functie van de kennistoets.
4. Naast de toetsinstrumenten, genoemd in het derde lid, kunnen in een specifiek besluit aanvullende toetsinstrumenten verplicht worden gesteld.
5. De frequentie waarmee de van de in het tweede lid genoemde toetsen worden afgenomen bedraagt:
  - a. de KPB ten minste tien maal per opleidingsjaar;
  - b. de CAT ten minste tweemaal per opleidingsjaar en
  - c. de kennistoets ten minste éénmaal per opleidingsjaar, met uitzondering van het laatste opleidingsjaar. In een specifiek besluit of opleidingsplan kan hiervan worden afgeweken door te bepalen dat ook in het laatste opleidingsjaar een kennistoets wordt afgenomen.

B.13. Beoordeling

1. De aios wordt beoordeeld in
  - a. een voortgangsgesprek op de voortgang in zijn ontwikkeling;
  - b. de jaarlijkse beoordeling of hij geschikt en in staat is de opleiding voort te zetten;
  - c. de eindbeoordeling op de geschiktheid het medisch specialisme waarvoor hij wordt opgeleid zelfstandig en naar behoren uit te oefenen.
2. **In het kader van een geïntensiveerd begeleidingstraject als bedoeld in artikel B.22., is de opleider gerechtigd tot het vaststellen van een additioneel beoordelingsmoment.**
3. Een beoordeling als bedoeld in het eerste lid wordt vastgelegd op een door de MSRC vastgesteld formulier, wordt door de opleider met de aios besproken **en maakt onderdeel uit van het portfolio.**

B.14. Voortgangsgesprek

1. Tijdens de opleiding vinden gesprekken plaats tussen de opleider en de aios over de voortgang in de ontwikkeling van de aios (voortgangsgesprekken). **De opleider ziet er op toe dat deze gesprekken worden georganiseerd en tijdig plaatsvinden.**
2. Het aantal respectievelijk het moment waarop de voortgangsgesprekken worden gehouden is:
  - a. in het eerste opleidingsjaar ten minste vier, te weten ten minste één per kwartaal;
  - b. **in het tweede en derde opleidingsjaar ten minste twee**, te weten ten minste één per half jaar;
  - c. **in de opleidingsjaren daarna tot het einde van de opleiding ten minste één** per opleidingsjaar,

waarbij geldt dat een voortgangsgesprek ten minste drie maanden voor het einde van elk opleidingsjaar wordt gehouden.

3. **Een voortgangsgesprek kan aanleiding geven het individueel opleidingsplan bij te stellen en kan leiden tot een geïntensiveerd begeleidingstraject als bedoeld in artikel B.22.**
4. **De opleider ziet er op toe dat van een voortgangsgesprek een schriftelijk verslag wordt gemaakt dat zowel door de opleider als de aios wordt ondertekend.**
5. **Het originele verslag van het voortgangsgesprek wordt door de aios aan het portfolio toegevoegd. De opleider bewaart een kopie van dit verslag.**

B.15. Jaarlijkse geschiktheidsbeoordeling

1. Tijdens de opleiding vinden beoordelingsgesprekken plaats tussen de opleider en de aios over de geschiktheid van de aios (geschiktheidsbeoordelingen). **De opleider ziet er op toe dat deze gesprekken worden georganiseerd en tijdig plaatsvinden.**
2. **De geschiktheidsbeoordeling vindt plaats aan het eind van elk opleidingsjaar, dwz. in ieder geval binnen een maand nadat de aios (een equivalent van) twaalf maanden opleiding heeft gevolgd. Dit geldt niet voor het laatste opleidingsjaar waarin een eindbeoordeling als bedoeld in artikel B.16. plaatsvindt**
3. Voorafgaand aan de geschiktheidsbeoordeling heeft de opleider de leden van de opleidingsgroep waarvan de opleider deel uitmaakt, geraadpleegd.
4. De opleider ziet er op toe dat van een geschiktheidsbeoordeling een schriftelijk verslag wordt gemaakt dat zowel door de opleider als de aios wordt ondertekend.
5. **Het originele verslag van de geschiktheidsbeoordeling wordt door de aios aan het portfolio toegevoegd. Een kopie van het verslag wordt door de opleider bewaard.**
6. Bij een samengestelde opleiding wordt de geschiktheidsbeoordeling door de opleider die de aios begeleidt tijdens het deel van de opleiding in het andere medisch specialisme, ter kennis gebracht van de opleider die de aios begeleidt tijdens het deel van de opleiding in het eigenlijk gekozen medisch specialisme.
7. In het geval de opleider de aios geschikt en in staat acht de opleiding voort te zetten, besluit hij tot voortzetting van de opleiding.
8. **In het geval de opleider twijfelt over de geschiktheid van de aios de opleiding voort te zetten, kan hij besluiten tot een geïntensiveerd begeleidingstraject als bedoeld in artikel B.22.**
9. **Naast de in het tweede lid genoemde beoordelingsmomenten kan tussentijds en op indicatie van de opleider in het kader van een geïntensiveerd begeleidingstraject als bedoeld in artikel B.22. een extra geschiktheidbeoordeling plaatsvinden.**
10. In het geval de opleider de aios niet geschikt en niet in staat acht de opleiding voort te zetten, besluit hij tot beëindiging van de opleiding. De opleider brengt de aios en de MSRC schriftelijk op de hoogte van zijn besluit **alsmede van de datum waarop de opleiding wordt beëindigd.**
11. **Besluit de opleider tot verlenging of beëindiging van de opleiding, dan wijst hij de aios op de geschillenprocedure.**

B.16. Eindbeoordeling

1. Ten hoogste drie maanden voor het beoogde einde van de opleiding vindt een beoordelingsgesprek plaats tussen de opleider en de aios of de aios geschikt en in staat wordt geacht het medisch specialisme waarvoor hij is opgeleid zelfstandig en naar behoren uit te oefenen nadat de opleiding is beëindigd (eindbeoordeling). **De opleider ziet er op toe dat dit gesprek wordt georganiseerd en tijdig plaatsvindt.**
2. Artikel B.15., derde tot en met vijfde lid, zijn op deze eindbeoordeling van overeenkomstige toepassing.
3. In het geval de opleider de aios geschikt en in staat acht het medisch specialisme waarvoor hij is opgeleid zelfstandig en naar behoren uit te oefenen nadat de opleiding is beëindigd, besluit hij tot voortzetting van de opleiding tot het moment waarop de opleiding eindigt en geeft hij aan de aios en de MSRC een schriftelijke verklaring af op een daartoe door de MSRC vastgesteld formulier, inhoudende dat de aios op de einddatum van de opleiding aan alle opleidingseisen voldoet.
4. **In het geval de opleider twijfelt over de geschiktheid van de aios de opleiding op de beoogde einddatum met goed gevolg af te ronden, kan hij besluiten tot een geïntensiveerd begeleidingstraject als bedoeld in artikel B.22.**
5. In het geval de opleider de aios niet geschikt en niet in staat acht het medisch specialisme waarvoor hij is opgeleid zelfstandig en naar behoren uit te oefenen nadat de opleiding is beëindigd, besluit hij tot beëindiging van de opleiding per beoogde einddatum en geeft hij aan de aios en de MSRC een schriftelijke verklaring af op een daartoe door de MSRC vastgesteld formulier, inhoudende dat de aios op de einddatum van de opleiding niet aan alle opleidingseisen voldoet.

6. De verklaring, bedoeld in het derde of vijfde lid, wordt afgegeven door de opleider (oordelend opleider):
  - a. die is erkend voor het verzorgen van een opleidingsduur van ten minste twee jaar, en
  - b. onder wiens verantwoordelijkheid de aios het langstdurende gedeelte van zijn opleiding volgde, en
  - c. die door middel van het formulier, bedoeld in het derde resp. vijfde lid, verklaart dat het portfolio van de betreffende aios volledig en juist is.
7. **Besluit de opleider tot verlenging of beëindiging van de opleiding, dan wijst hij de aios op de geschillenprocedure.**
8. **In afwijking van het zesde lid kunnen de bij de betreffende opleiding betrokken opleiders in onderling overleg afspreken dat een andere opleider dan genoemd in het zesde lid, met goedkeuring van de MSRC, de verklaring, bedoeld in het derde of vijfde lid, afgeeft.**

Paragraaf I-C Bijzondere bepalingen

B.17. Deeltijd

1. De opleiding kan in deeltijd worden gevolgd. Daarbij gelden de volgende voorwaarden:
  - a. de aios doet een aanvraag tot het volgen van de opleiding in deeltijd aan de MSRC onder overlegging van het (aangepaste) en door de opleider goedgekeurde opleidingsprogramma;
  - b. de duur van de hele of het betreffende gedeelte van de opleiding wordt naar rato verlengd, tengevolge waarvan de momenten waarop een voortgangsgesprek of een beoordelingsgesprek plaatsvindt dienovereenkomstig worden verlegd;
  - c. het opleidingsprogramma is zodanig aangepast, dat ten volle aan alle opleidingseisen kan worden voldaan waarbij de continuïteit van de opleiding gewaarborgd is;
  - d. wanneer een gedeelte van de opleiding in deeltijd wordt gevolgd wordt gedurende de gehele periode van dit gedeelte hetzelfde deeltijdpercentage aangehouden;
  - e. **de opleiding in deeltijd beslaat ten minste de helft van een volledige werkweek.** De frequentie van de diensten wordt in dat geval naar rato aangepast.
  - f. **indien de opleiding in deeltijd wordt gevolgd wegens het doen van wetenschappelijk onderzoek en dat onderzoek geen deel uitmaakt van de opleiding, zoals vastgelegd in het opleidingsplan, kan de MSRC afwijken van het eerste lid, onder e., door toe te staan dat de opleiding in deeltijd minder dan de helft van een volledige werkweek beslaat.**
2. Artikel B.11. is van overeenkomstige toepassing.

B.18. Onderbreking

1. **Er is sprake van onderbreking van de opleiding als er tijdelijk geen opleiding wordt gevolgd. Afwezigheid door vakantie overeenkomstig het aantal dagen in de arbeidsovereenkomst per opleidingsjaar wordt niet als onderbreking aangemerkt.**
2. **Indien de opleiding in totaal meer dan tien dagen per opleidingsjaar wordt onderbroken, vindt compensatie plaats van het meerdere van die tien dagen.**
3. **Indien de opleiding wordt onderbroken wordt het opleidingsprogramma gewijzigd en is artikel B.11. van toepassing.**
4. **Om opleidingsinhoudelijke redenen kan de MSRC besluiten tot het opnieuw volgen van (een gedeelte van) de reeds gevolgde opleiding. De opleider doet de MSRC daartoe een gemotiveerd voorstel.**

B.19. Criteria voor vrijstelling

1. **De aios kan worden vrijgesteld van het volgen van een of meer delen van de opleiding.**
2. **Vrijstelling kan worden verkregen indien de arts voor het deel van de opleiding waarvoor vrijstelling wordt verzocht buiten het kader van die opleiding gelijkwaardige medisch specialistische kennis en ervaring heeft opgedaan die verband houdt met medisch specialisme waarvoor de opleiding zal worden gevolgd.**
3. **De kennis en ervaring, bedoeld in het tweede lid, zijn opgedaan:**
  - a. als aios in het kader van een medisch specialistische opleiding of
  - b. als anios in een opleidingsinstelling of
  - c. als arts in een instelling blijkens het verricht hebben van wetenschappelijk onderzoek.
4. **Er is sprake van gelijkwaardige medisch specialistische kennis en ervaring, bedoeld in het tweede lid:**
  - a. als de kennis en ervaring zijn opgedaan na het artsexamen dat de afsluiting vormt van een opleiding die in overeenstemming is met artikel 24 van de richtlijn;
  - b. als de kennis en ervaring zijn opgedaan binnen drie jaar voorafgaand aan het begin van de

- opleiding;
  - c. als de kennis en ervaring ten minste twaalf maanden bedragen en
  - d. als de arts de algemene en specialismegebonden competenties van dit besluit en het specifieke besluit op de bijbehorende bekwaamheidsniveaus heeft verworven.
5. De duur van de vrijstelling is:
    - a. op basis van het derde lid onder a., ten hoogste de duur van de betreffende onderdelen van het specifieke besluit of het opleidingsplan;
    - b. op basis van het derde lid, onder b., de helft van de periode waarin de kennis en ervaring is opgedaan tot ten hoogste twaalf maanden;
    - c. op basis van het derde lid, onder c., zes maanden, tenzij in de opleidingseisen van het betreffende medisch specialisme door middel van een vrij jaar of anderszins bepalingen met betrekking tot een langere periode van wetenschappelijk onderzoek zijn opgenomen. In dat geval is de duur van de vrijstelling ten hoogste de duur van het wetenschappelijk onderzoek, zoals vastgelegd in de opleidingseisen.
  6. Is kennis en ervaring opgedaan als bedoeld in het derde lid onder b., én als bedoeld in het derde lid onder c., dan is de duur van de vrijstelling in totaal ten hoogste twaalf maanden.
  7. Is kennis en ervaring opgedaan als bedoeld in het derde lid onder a., én als bedoeld in het derde lid onder b. of c., dan wordt de totale duur van de vrijstelling berekend aan de hand van het vijfde en zesde lid.

B.20. Aanvraag tot vrijstelling

1. De aanvraag tot vrijstelling wordt met de aanvraag tot inschrijving in het opleidingsregister, bedoeld in artikel B.9., vóór de aanvang van de opleiding bij de MSRC ingediend.
2. De aanvraag tot vrijstelling bevat in ieder geval:
  - a. een nauwkeurige omschrijving van de opgedane kennis en ervaring;
  - b. de naam van de opleidingsinrichting of de instelling indien er sprake is van wetenschappelijk onderzoek en de periode gedurende welke de kennis en ervaring is opgedaan;
  - c. de namen en de functies van de personen onder wiens leiding en toezicht de kennis en ervaring is opgedaan;
  - d. een schriftelijke beoordeling, afgegeven door degene bij wie de kennis en ervaring is opgedaan, waaruit blijkt dat de arts de algemene en specialismegebonden competenties van dit besluit en het specifieke besluit op de bijbehorende bekwaamheidsniveaus heeft verworven.
3. Vóór het einde van het eerste opleidingsjaar beoordeelt de opleider op basis van de voortgangsgesprekken of effectuering van de vrijstelling gerechtvaardigd is. Is sprake van een samengestelde opleiding dan vindt dit oordeel plaats vóór het einde van één jaar opleiding in het eigenlijk gekozen specialisme. Artikel B.11. is van toepassing.

B.21. Gedeeltelijke opleiding buiten Nederland

1. In afwijking van het bepaalde in artikel B.1., tweede lid, kan een deel van de opleiding worden gevolgd in een instelling buiten Nederland **mits de aios vooraf toestemming heeft verkregen van de MSRC.**
2. De aios dient bij de MSRC een schriftelijke aanvraag in, waaruit blijkt in welke instelling buiten Nederland, bij welke specialist, gedurende welke periode hij zal worden opgeleid. De aios verschaft de MSRC de gegevens en bescheiden die de MSRC voor de beoordeling van de aanvraag nodig acht en waarover hij redelijkerwijs de beschikking kan krijgen.
3. Artikel B.11. is van toepassing.
4. **In het besluit tot verlening van toestemming vermeldt de MSRC gedurende welke periode de opleiding buiten Nederland wordt gevolgd en tevens voor welke tijdsduur deze periode als opleiding in Nederland wordt aangemerkt.**

B.22. Geïntensiveerd begeleidingstraject

1. Tot een geïntensiveerd begeleidingstraject kan worden besloten naar aanleiding van:
  - a. een voortgangsgesprek,
  - b. een jaarlijkse geschiktheidsbeoordeling of
  - c. een eindbeoordeling.
2. De opleider stelt de aios tijdens het gesprek, bedoeld in het eerste lid onder a., b., of c., van zijn besluit in kennis en legt dit besluit ten behoeve van de aios schriftelijk vast. De opleider wijst de aios daarbij op de geschillenprocedure.
3. De opleider brengt de MSRC schriftelijk op de hoogte van zijn besluit.

4. **Voor een geïntensiveerd begeleidingstraject wordt het individuele opleidingsplan bijgesteld. Het opleidingsplan vermeldt de doelen van en de voorwaarden waaronder een geïntensiveerd begeleidingstraject plaatsvindt, de termijn en de wijze waarop ontwikkeling van de aios zal worden beoordeeld.**
5. **Een geïntensiveerd begeleidingstraject duurt minimaal drie en maximaal zes maanden.**
6. **Er vindt één geïntensiveerd begeleidingstraject per opleiding plaats. Om bijzondere omstandigheden kan de opleider besluiten een tweede begeleidingstraject (niet aansluitend) te laten plaatsvinden.**
7. **Tijdens een geïntensiveerd begeleidingstraject vindt ten minste één voortgangsgesprek plaats; artikel B.14., vierde en vijfde lid zijn van toepassing.**
8. **Een geïntensiveerd begeleidingstraject wordt afgesloten met een geschiktheidsbeoordeling; artikel B.15., derde tot en met zevende, tiende en elfde lid zijn van toepassing.**
9. **Een geïntensiveerd begeleidingstraject kan leiden tot een verlenging van de opleiding. Als de opleiding naar aanleiding van het geïntensiveerd begeleidingstraject wordt verlengd, ziet de opleider er op toe dat ten minste drie maanden voor het oorspronkelijk beoogde einde van de opleiding de aios en de MSRC daarvan bericht ontvangt. Indien de opleiding in deeltijd wordt gevolgd, wordt de periode waarmee de opleiding wordt verlengd, naar rato aangepast. Artikel B.11. is van toepassing.**

Hoofdstuk C   De erkenning

Titel I   **De opleider, de plaatsvervangend opleider en de opleidingsgroep**

Paragraaf I-A   **Eisen**

C.1. Eisen opleider

1. Om voor erkenning als opleider in aanmerking te komen, voldoet de medisch specialist aan de volgende eisen:
  - a. hij is ten minste vijf jaar voor het medische specialisme waarvoor hij als opleider erkend wil worden in het desbetreffende register van medisch specialisten ingeschreven;
  - b. hij is werkzaam als medisch specialist;
  - c. hij is niet tevens ingeschreven in een ander register van specialisten dan waarvoor hij als opleider erkend wil worden;
  - d. hij is lid van de betreffende wetenschappelijke specialistenvereniging;
  - e. hij maakt deel uit van en geeft leiding aan een opleidingsgroep als bedoeld in artikel C.3. en legt de specifieke taken en verplichtingen van leden van de opleidingsgroep schriftelijk vast;
  - f. hij is in een voor het betreffende medisch specialisme erkende opleidingsinrichting op een zodanige wijze werkzaam, dat hij de eindverantwoordelijkheid als opleider daadwerkelijk en naar behoren kan dragen;
  - g. hij is bereid aios op te leiden, ook indien het een aios betreft die op aanwijzing van de MSRC een nieuwe opleidingsplaats zoekt indien de aios door de Commissie voor Geschillen in het gelijk is gesteld of in de gevallen als bedoeld in artikel C.24.;
  - h. **hij heeft een lokaal plan opgesteld dat de koppeling beschrijft tussen leerdoel, leermiddel, toets en bekwaamheidsniveau van het onderdeel van de opleiding dat hij wil verzorgen;**
2. **Voor de beoordeling of de medisch specialist aan de eisen van het eerste lid voldoet, vormt het competentieprofiel van de opleider en supervisor van het CCMS het referentiekader.**
3. De MSRC kan een medisch specialist die niet of niet volledig voldoet aan de eisen voor erkenning als opleider erkennen op grond van diens bijzondere kwaliteiten.

C.2. Eisen plaatsvervangend opleider

1. **Om voor erkenning als plaatsvervangend opleider in aanmerking te komen, voldoet de medisch specialist aan de eisen voor erkenning als opleider, genoemd in artikel C.1., en is hij werkzaam in dezelfde opleidingsinrichting als de opleider.**
2. **Bij afwezigheid van de opleider treedt de plaatsvervangend opleider in de rechten en plichten van de opleider.**

C.3. Eisen opleidingsgroep

1. De leden van de opleidingsgroep voldoen aan de volgende eisen:
  - a. zij hebben een gedifferentieerd activiteiten- en belangstellingsterrein binnen het vakgebied van het betreffende medische specialisme en bieden een palet aan patiëntenzorgtaken waarmee de beschreven leerdoelen kunnen worden behaald;
  - b. zij ondersteunen de opleiding en de aanvraag daarvoor en zijn op de hoogte van **dit besluit, het specifieke besluit, bedoeld in artikel A.2., en het opleidingsplan, bedoeld in artikel B.3.;**
  - c. zij waarborgen dat minimaal één van de leden van de opleidingsgroep in de (betreffende locatie van de) opleidingsinrichting aanwezig en beschikbaar is voor de aios;
  - d. zij stellen een generaal dagelijks rapport in en houden dit in stand;
  - e. zij voldoen bij de uitoefening van het specialisme aan de kwaliteitseisen van de betreffende wetenschappelijke medisch specialisten vereniging;
  - f. zij houden regelmatig besprekingen, klinische conferenties en refereerbijeenkomsten waarbij in beginsel alle leden van de opleidingsgroep aanwezig zijn;
  - g. zij houden in het kader van onderlinge toetsing verplichte complicatie- en kwaliteitsbesprekingen;
  - h. zij zijn wetenschappelijk actief en hebben wetenschappelijke interesse.
2. Voor de beoordeling of de opleidingsgroep als geheel aan de eisen van het eerste lid voldoet, vormt het competentieprofiel van de opleider en supervisor van het CCMS het referentiekader.

Paragraaf I-B Verplichtingen

C.4. Verplichtingen opleider

1. Om voor erkenning als opleider in aanmerking te komen, voldoet de medisch specialist aan de volgende verplichtingen:
  - a. hij verstrekt de MSRC te allen tijde alle benodigde informatie over de opleiding en de aios;
  - b. **hij draagt door eigen handelen en leiderschap zorg voor een gunstig opleidingsklimaat;**
  - c. hij ziet er op toe dat de leden van de opleidingsgroep aan hun eisen en verplichtingen van dit besluit, het opleidingsplan, bedoeld in artikel B.3., en het specifieke besluit, bedoeld in artikel A.2., voldoen;
  - d. hij houdt zich aan de instructieregeling die op grond van de modelinstructie, bedoeld in artikel C.10., eerste lid onder d., is opgesteld door de betreffende opleidingsinrichting;
  - e. **hij voert zijn taken voortvloeiende uit artikel B.9., B.10., onder e., B.11., B.14., B.15., B.16., B.18., B.20., derde lid, B.21. en B.22. zelf uit, of hij laat deze taken onder zijn verantwoordelijkheid uitvoeren door de plaatsvervangend opleider;**
  - f. **hij kan zijn taken, voortvloeiende uit artikel B.8., onder g. en B.12., onder zijn verantwoordelijkheid laten uitvoeren door een lid van de opleidingsgroep;**
  - g. hij spant zich in om als gevolg van de uitspraak van de Commissie voor Geschillen, een nieuwe opleidingsplaats voor de aios te vinden.
2. **Voor de beoordeling of de medisch specialist aan de verplichtingen van het eerste lid voldoet, vormt het competentieprofiel van de opleider en supervisor van het CCMS het referentiekader.**

C.5. Verplichtingen plaatsvervangend opleider

Om voor erkenning als plaatsvervangend opleider in aanmerking te komen, voldoet de medisch specialist aan de verplichtingen voor erkenning als opleider, genoemd in artikel C.4.

C.6. Verplichtingen opleidingsgroep

1. De leden van de opleidingsgroep voldoen aan de volgende verplichtingen:
  - a. **zij zijn een rolmodel ten aanzien van de algemene en specialismegebonden competenties;**
  - b. **zij onderwijzen de leerdoelen van de algemene en specialismegebonden competenties;**
  - c. **zij bewaken de voortgang van het leerproces van de aios ten aanzien van de algemene en specialismegebonden competenties;**
  - d. **zij creëren een gunstig en veilig opleidingsklimaat waarin de aios zich kan ontwikkelen tot medisch specialist;**
  - e. zij zien er op toe dat de aios zijn eisen en verplichtingen van dit besluit, het opleidingsplan, bedoeld in artikel B.3., en het specifieke besluit, bedoeld in artikel A.2., nakomt;
  - f. zij houden ten minste vier maal per jaar een vergadering met aios, uitsluitend ter bespreking van opleidingszaken, **met als oogmerk de kwaliteit van de opleiding in de opleidingsinrichting te bevorderen en te bewaken;**
  - g. zij besteden voldoende tijd aan de opleiding en nemen het daarmee samenhangende werk op zich;
  - h. zij participeren actief in voor de opleiding verplichte onderwijsactiviteiten;
  - i. zij dragen er zorg voor dat er tussen de aios en andere medische specialisten constructief wordt **samengewerkt ten behoeve van de opleiding;**
  - j. zij volgen systematisch geaccrediteerde deskundigheidsbevorderende activiteiten met didactische aspecten ten behoeve van de opleiding.
2. **Voor de beoordeling of de opleidingsgroep als geheel aan de verplichtingen van het eerste lid voldoet, vormt het competentieprofiel van de opleider en supervisor van het CCMS het referentiekader.**

Paragraaf I-C De waarneming

C.7. Waarneming

1. Als de opleider zijn werkzaamheden als opleider gedurende een aaneengesloten periode van ten minste drie maanden niet kan verrichten en in deze functie niet kan worden voorzien door de plaatsvervangend opleider, kan een lid van de opleidingsgroep de opleider tijdelijk waarnemen.
2. De periode van waarneming bedraagt ten hoogste zes maanden **en vangt aan met ingang van de dag waarop de functie van opleider feitelijk niet wordt vervuld.**
3. De MSRC kan aan de waarneming, bedoeld in het eerste lid, voorwaarden verbinden.
4. Gedurende de periode van waarneming kunnen geen nieuwe aios worden aangesteld.

Titel II De opleidingsinrichting

Paragraaf II-A Eisen voor de volledige opleiding in één instelling op één locatie

C.8. Eisen opleidingsinrichting

1. Om voor erkenning als opleidingsinrichting voor de volledige opleiding in aanmerking te komen voldoet de instelling aan de volgende eisen:
  - a. **in de instelling is een medisch specialist als beoogd opleider en een medisch specialist als beoogd plaatsvervangend opleider werkzaam in het medisch specialisme waarvoor erkenning wordt verzocht die voldoen aan de eisen van artikel C.1. en functioneert een opleidingsgroep die voldoet aan de eisen van artikel C.3.;**
  - b. zij legt de samenwerking van medisch specialisten ten behoeve van de opleiding vast alsmede de relatie tussen de opleiders, de aios en andere bij de opleiding betrokken medisch specialisten;
  - c. **zij heeft 24 uur per dag de voor de opleiding benodigde literatuur en studie-informatie beschikbaar.**
  - d. zij beschikt over voldoende instrumentarium, ruimten en andere faciliteiten om een goede opleiding voor het desbetreffende medische specialisme te kunnen waarborgen;
  - e. **zij heeft afspraken gemaakt met een pathologisch, een klinisch chemisch en medisch microbiologisch laboratorium om gebruik te kunnen maken van de dienstverlening door of faciliteiten van het betreffende laboratorium.** De hoofde van deze diensten zijn bereid de aios voor te lichten over de onderzoeksmethodieken, welke ten behoeve van de patiënten worden toegepast;
  - f. zij draagt zorg voor deelname van de leden van de opleidingsgroep aan de kwaliteitsvisitatie van de betreffende wetenschappelijke medisch specialistenvereniging volgens de systematiek van die wetenschappelijke vereniging;
  - g. indien niet alle aios de volledige opleiding in de opleidingsinrichting volgen, beschikt zij over één of meer samenwerkingsovereenkomsten met één of meer opleidingsinrichtingen waar aios delen van de opleiding in het betreffende medisch specialisme volgen. De samenwerkingsovereenkomst is in overeenstemming met de Samenwerkingsovereenkomst van de MSRC. In een specifiek besluit kunnen over de samenwerking aanvullende bepalingen worden opgenomen;
  - h. zij stelt de opleiders in staat de medisch specialisten die betrokken zijn bij de opleiding te verplichten tot samenwerking in een opleidingsgroep;
  - i. zij is bereid op aanwijzing van de MSRC aios toe te laten, die een nieuwe opleidingsplaats zoeken in het geval een aios door de CvG in het gelijk is gesteld of in de gevallen als bedoeld in artikel C.24.;
  - j. zij is bereid aios toe te laten, een en ander in overeenstemming met de opleider;
  - k. **zij is bekend met het opleidingsplan;**
  - l. **zij ziet er op toe dat de opleider een lokaal plan opstelt als bedoeld in artikel C.1., eerste lid, onder h.**
2. In een specifiek besluit kan worden bepaald dat een polikliniek aanwezig is en kan tevens bepaald worden hoe groot het minimaal aantal nieuw ingeschreven poliklinische patiënten per jaar moet zijn.
3. **De MSRC kan van het eerste lid, onder a, ontheffing verlenen van de eis dat er een plaatsvervangend opleider werkzaam moet zijn, op voorwaarde dat ten minste één andere medisch specialist voor dat medisch specialisme binnen de opleidingsinrichting werkzaam is. De ontheffing wordt voor ten hoogste één jaar verleend.**

Paragraaf II-B Aanvullende eisen voor de volledige opleiding in een bestuurlijke opleidingseenheid van instellingen

C.9. Aanvullende eisen bestuurlijke opleidingseenheid

Om voor erkenning als bestuurlijke opleidingseenheid in aanmerking te komen, voldoet de eenheid aan de eisen van artikel C.8., en aan de volgende eisen:

- a. er is sprake van ten minste twee instellingen die gezamenlijk één opleiding willen verzorgen;
- b. er is één Raad van Bestuur, centrale directie, bestuursraad of bestuur aanspreekbaar voor het functioneren van de opleiding in de instellingen;
- c. er is één opleider verantwoordelijk voor het functioneren van de opleiding in de instellingen;
- d. de aan de opleiding deelnemende medisch specialisten vormen één opleidingsgroep;

- e. er is een overeenkomst gesloten tussen de instellingen waarin het bepaalde onder a. tot en met d. is vastgelegd en die in overeenstemming is met de Samenwerkingsovereenkomst bestuurlijke opleidingseenheid van de MSRC.

Paragraaf II-C Verplichtingen voor de volledige opleiding in één instelling op één locatie

C.10. Verplichtingen opleidingsinrichting

1. De opleidingsinrichting heeft de volgende verplichtingen:
  - a. **in de opleidingsinrichting is een opleider en een plaatsvervangend opleider werkzaam in het medisch specialisme waarvoor hernieuwd erkenning wordt gevraagd die voldoen aan de verplichtingen van artikel C.4. en functioneert een opleidingsgroep die voldoet aan de verplichtingen van artikel C.5.;**
  - b. het aantal daadwerkelijk binnen de opleidingsinrichting werkzame aios voor een medisch specialisme uitgedrukt in fte's bedraagt ten hoogste 1,5 maal het gezamenlijk aantal medisch specialisten uitgedrukt in fte's van het betreffende medische specialisme dat in de opleidingsinrichting werkzaam en daadwerkelijk bij de opleiding betrokken is. In een specifiek besluit kan een van deze ratio aanvullende bepaling worden opgenomen;
  - c. zij stelt de aios, de opleider en de opleidingsgroep in de gelegenheid de eisen en verplichtingen op grond van dit besluit en het specifieke besluit na te komen;
  - d. zij verstrekt de aios vóór aanvang van de opleiding een modelinstructie en alle relevante protocollen;
  - e. zij meldt de MSRC de voor de opleiding of de aios relevante wijzigingen;
  - f. zij houdt zich aan de onder d. bedoelde modelinstructie en protocollen;
  - g. **er functioneert een centrale opleidingscommissie die voldoet aan de doelstelling en taken van artikel C.11. Indien in de opleidingsinrichting opleiding wordt verzorgd in één medisch specialisme, voldoet zij op een zodanige wijze aan artikel C.11., dat wordt voldaan aan de doelstelling en taken van een centrale opleidingscommissie;**
  - h. wanneer de functie van opleider vacant komt als bedoeld in artikel C.2., tweede lid, **of deze functie niet wordt uitgeoefend als bedoeld in artikel C.7., deelt de opleidingsinrichting dit uiterlijk binnen één maand nadat de functie vacant is of feitelijk niet wordt vervuld schriftelijk mede aan de MSRC, onder vermelding van de ingangsdatum waarop de plaatsvervangend opleider in de rechten en plichten van de opleider is getreden dan wel van de naam van het lid van de opleidingsgroep en de ingangsdatum waarop hij tijdelijk als waarnemend opleider fungeert.**
2. **De MSRC kan voor een beperkte tijd en onder voorwaarden ontheffing verlenen van het bepaalde in het eerste lid, onder b.**

C.11. Centrale opleidingscommissie

1. De centrale opleidingscommissie fungeert als overlegorgaan ter handhaving en bevordering van een gunstig en veilig opleidingsklimaat en heeft daartoe de volgende taken:
  - a. het bevorderen van de samenwerking tussen de verschillende medisch specialistische opleidingen;
  - b. het voorbereiden op visitaties;
  - c. het bespreken van de belangen van de aios;
  - d. het bespreken van kritiekpunten van de zijde van opleiders en aios;
  - e. het bemiddelen bij geschillen als bedoeld in de Regeling;
  - f. het jaarlijks opstellen van een jaarverslag over de opleidingsactiviteiten gedurende het kalenderjaar;
  - g. **het bewaken en bevorderen van de kwaliteit van de in de opleidingsinrichting aanwezige opleidingen;**
  - h. het overleggen over algemene en specifieke opleidingsaangelegenheden.
2. De centrale opleidingscommissie is samengesteld uit:
  - a. de opleider - **of een ander lid - van elke afzonderlijke opleidingsgroep in de opleidingsinrichting;**
  - b. een lid van de raad van bestuur of directie van de opleidingsinrichting;
  - c. **ten minste** twee vertegenwoordigers van de in de opleidingsinrichting aanwezig zijnde aios;
  - d. een vertegenwoordiging van de niet voor de opleiding erkende medische specialismen.
3. De centrale opleidingscommissie stelt een reglement van orde vast waarin in ieder geval is geregeld dat:
  - a. uit haar midden een voorzitter en een secretaris worden gekozen;
  - b. ten minste vier maal per jaar wordt vergaderd;
  - c. de vergaderingen worden genotuleerd.

Paragraaf II-D   Aanvullende verplichtingen voor de volledige opleiding in één instelling met meerdere locaties

C.12. Aanvullende verplichtingen bij meerdere locaties

1. In aanvulling op paragraaf II-C geldt voor opleidingsinrichting met meerdere locaties waar wordt opgeleid dat:
  - a. voor iedere locatie afzonderlijk het aantal daadwerkelijk op de locatie werkzame aiOS voor een medisch specialisme uitgedrukt in fte's ten hoogste 1,5 maal het gezamenlijk aantal medisch specialisten uitgedrukt in fte's van het betreffende medische specialisme bedraagt dat in de betreffende locatie werkzaam en daadwerkelijk bij de opleiding betrokken is;
  - b. tussen de verschillende locaties een aantoonbare eenheid bestaat in de opleiding, tot uitdrukking komend in op elkaar afgestemde opleidingsdelen, gezamenlijke opleidingsmomenten en één opleider.
2. In een specifiek besluit kan van het bepaalde in het eerste lid, onder a., worden afgeweken.
3. De MSRC kan voor een beperkte tijd en onder voorwaarden ontheffing verlenen van het bepaalde in het eerste lid, onder a.

Paragraaf II-E   De opleidingsinrichting voor een gedeelte van de opleiding

C.13. Eisen en verplichtingen gedeeltelijke opleiding (vanaf één jaar)

1. **Om voor erkenning als opleidingsinrichting voor een gedeeltelijke opleiding van ten minste één jaar tot ten hoogste de volledige opleiding in aanmerking te komen, voldoet de instelling aan de eisen van artikel C.8. en aan de verplichtingen van artikel C.10.**
2. Indien de opleidingsinrichting waar de gedeeltelijke opleiding, bedoeld in het eerste lid, plaatsvindt over meerdere locaties verspreid is, is daarnaast artikel C.12. van overeenkomstige toepassing.

C.14. Eisen en verplichtingen gedeeltelijke opleiding (tot één jaar)

1. **Om voor erkenning als opleidingsinrichting voor een gedeeltelijke opleiding van in totaal ten hoogste één jaar in aanmerking te komen, voldoet de instelling aan de eisen van artikel C.8., met dien verstande dat van het bepaalde in het eerste lid, onder a., als volgt wordt afgeweken:**
  - a. in de instelling is een medisch specialist als beoogd opleider werkzaam in het medisch specialisme waarvoor erkenning wordt verzocht die voldoet aan de eisen van artikel C.1. en functioneert een opleidingsgroep die voldoet aan de eisen van artikel C.3.;
  - b. naast de opleider is altijd een medisch specialist van het betreffende specialisme aanwezig die bij afwezigheid van de opleider diens taken waarneemt.
2. **Om voor erkenning als opleidingsinrichting voor een gedeeltelijke opleiding van in totaal ten hoogste één jaar in aanmerking te komen, voldoet de instelling aan de verplichtingen van artikel C.10., met dien verstande dat van het bepaalde in het eerste lid, onder a., als volgt wordt afgeweken:**
  - a. in de opleidingsinrichting is een opleider werkzaam in het medisch specialisme waarvoor hernieuwd erkenning wordt gevraagd die voldoet aan de verplichtingen van artikel C.4. en functioneert een opleidingsgroep die voldoet aan de verplichtingen van artikel C.5.;
3. **Indien de opleidingsinrichting waar de gedeeltelijke opleiding, bedoeld in het eerste lid, plaatsvindt over meerdere locaties verspreid is, is daarnaast artikel C.12. van overeenkomstige toepassing.**

Titel III   Procedure erkenning

C.15. Aanvraag erkenning

1. De aanvraag tot erkenning tot opleider, plaatsvervangend opleider of opleidingsinrichting wordt door de betreffende medisch specialist en de instelling gelijktijdig bij de MSRC ingediend op een door de MSRC verstrekt aanvraagformulier onder overlegging van documenten waaruit blijkt dat aan de eisen en verplichtingen van dit besluit, het opleidingsplan en het specifieke besluit wordt voldaan.
2. De aanvraag tot erkenning als plaatsvervangend opleider gaat vergezeld van de schriftelijke instemming van de opleider en de raad van bestuur of directie.
3. Ten minste drie maanden voor het verstrijken van de termijn waarvoor de erkenning is verleend wordt door de betreffende opleider, plaatsvervangend opleider of opleidingsinrichting een schriftelijke aanvraag voor het opnieuw verlenen van de erkenning bij de MSRC ingediend.

C.16. Visitatie

1. Alvorens de MSRC besluit op een aanvraag tot (hernieuwde) erkenning, doet de MSRC nader onderzoek.
2. Alvorens de MSRC besluit op een aanvraag tot eerste erkenning, wordt de beoogd (plaatsvervangend) opleider of beoogd opleidingsinrichting gevisiteerd.
3. Alvorens de MSRC besluit op een aanvraag tot hernieuwde erkenning, kan de opleider, plaatsvervangend opleider of de opleidingsinrichting worden gevisiteerd.
4. Gedurende de periode van de erkenning kan de MSRC tussentijds visitaties laten uitvoeren.
5. De MSRC kan het onderzoek en de visitatie, bedoeld in het eerste, tweede en derde lid, zelf uitvoeren of de visitatie door een of meer visitatoren laten uitvoeren.
6. Tijdens het onderzoek of de visitatie verkrijgen de MSRC of de visitatoren inzage in alle noodzakelijke stukken voor de erkenning en hebben zij toegang tot de gehele instelling. Tevens zijn de aanvragers beschikbaar voor de MSRC of de visitatiecommissie.
7. Ter uitvoering van de visitaties stelt de MSRC nadere voorschriften vast.

C.17. Eerste erkenning

1. **Indien aan de eisen voor erkenning wordt voldaan, wordt een eerste erkenning verleend voor twee jaar.**
2. Indien niet aan de eisen voor eerste erkenning wordt voldaan, wordt geen eerste erkenning verleend.
3. De MSRC deelt haar beslissing schriftelijk mede aan de opleider en de opleidingsinrichting onder toezending van het visitatierapport. Uit de beslissing tot erkenning blijkt duidelijk voor welk onderdeel van de opleiding en voor welke opleidingsduur de instelling wordt erkend. Indien de instelling bestaat uit meerdere locaties waar wordt opgeleid, blijkt uit de erkenning tevens welke locaties voor de opleiding worden erkend. Indien sprake is van een bestuurlijke opleidingseenheid, blijkt uit de erkenning tevens welke instelling wordt erkend.

C.18. Hernieuwde erkenning

1. Indien aan de eisen en verplichtingen voor erkenning wordt voldaan, wordt een hernieuwde erkenning verleend voor vijf jaar.
2. Indien niet aan de eisen of verplichtingen voor erkenning wordt voldaan maar de tekortkomingen incidenteel van aard of van korte duur zijn, wordt in afwijking van het eerste lid een hernieuwde erkenning verleend voor ten hoogste vijf jaar onder bepaalde voorwaarden.
3. Indien niet aan de eisen of verplichtingen voor erkenning wordt voldaan en de tekortkomingen niet incidenteel van aard of niet van korte duur zijn, wordt geen hernieuwde erkenning verleend.
4. De voorwaarden, bedoeld in het tweede lid, zijn gericht op het herstellen van de tekortkomingen die zijn geconstateerd en op de wijze waarop het herstellen ervan gedocumenteerd wordt.
5. De MSRC deelt haar beslissing schriftelijk mede aan de opleider en de opleidingsinrichting onder toezending van het visitatierapport. **Uit de beslissing tot erkenning blijkt duidelijk voor welke onderdeel van de opleiding en voor welke opleidingsduur de instelling wordt erkend. Indien de instelling bestaat uit meerdere locaties waar wordt opgeleid, blijkt uit de erkenning tevens welke locaties voor de opleiding worden erkend. Indien sprake is van een bestuurlijke opleidingseenheid, blijkt uit de erkenning tevens welke instelling wordt erkend.**

C.19. Tussentijdse wijziging van de erkenning

1. **Er is sprake van een tussentijdse wijziging van de erkenning van de (plaatsvervangend) opleider als gedurende een reeds verleende erkenning een medisch specialist als nieuwe opleider of plaatsvervangend opleider wordt voorgedragen. Artikel C.17. is van overeenkomstige toepassing.**
2. **In afwijking van artikel C.17., eerste lid, kan gedurende een reeds verleende erkenning aan een medisch specialist die ten minste vijf jaar in de opleidingsgroep werkzaam is geweest of die eerder als (plaatsvervangend) opleider erkend is geweest een eerste erkenning als (plaatsvervangend) opleider worden verleend voor een duur die gelijk staat aan de resterende duur van de erkenning van de opleidingsinrichting tot ten hoogste vijf jaar.**
3. **Er is sprake van een tussentijdse wijziging van de erkenning van de opleidingsinrichting als er gedurende een lopende erkenning bij de opleidingsinrichting voor de opleiding essentiële veranderingen optreden of de opleidingsinrichting de reeds verleende erkenning wil uitbreiden.**
4. **Indien de erkenning van de opleidingsinrichting tussentijds wordt uitgebreid, kan de opleidingsinrichting worden erkend tot het moment waarop de reeds verleende erkenningstermijn afloopt.**

5. **In het geval, bedoeld in het eerste of derde lid, wordt bij de MSRC een verzoek tot tussentijdse wijziging van de erkenning ingediend.**
6. **Blijkt uit het nader onderzoek, bedoeld in artikel C.16., eerste lid, dat wordt voldaan aan de eisen voor erkenning, dan kan in afwijking van artikel C.16., tweede lid, de MSRC bepalen dat geen visitatie plaatsvindt.**

C.20. Ingangsdatum erkenning

1. Indien een erkenning voor de eerste maal wordt verleend bepaalt de MSRC de ingangsdatum van de erkenning.
2. Indien een erkenning opnieuw wordt verleend geldt deze vanaf de einddatum van de vorige erkenning.

C.21. Eén opleidingsinrichting

De erkenning als opleider wordt in verband met één opleidingsinrichting gegeven. Deze opleidingsinrichting kan op verschillende locaties gehuisvest zijn.

C.22. Koppeling erkenning opleider en opleidingsinrichting

1. Indien de erkenning van de opleidingsinrichting vervalt, vervalt de erkenning van de opleider of de plaatsvervangend opleider voor dat medisch specialisme met ingang van dezelfde datum.
2. Zodra de opleidingsinrichting niet voldoet aan de erkenningseis ten aanzien van de aanwezigheid van een opleider en plaatsvervangend opleider, bedoeld in artikel C.8., eerste lid onder a, en niet is voorzien in waarneming als bedoeld in artikel C.7., vervalt de erkenning van de opleidingsinrichting voor dat medisch specialisme met ingang van dezelfde datum.

C.23. Schorsing of intrekking erkenning

1. Indien de opleider, plaatsvervangend opleider of de opleidingsinrichting de in dit besluit, het opleidingsplan en het specifieke besluit omschreven eisen en verplichtingen niet nakomt, kan de MSRC besluiten de erkenning:
  - a. voor een nader te bepalen periode te schorsen;
  - b. tussentijds in te trekken;
  - c. om te zetten in een erkenning voor een kortere periode of onder door haar bepaalde voorwaarden.
2. In de gevallen, bedoeld in het eerste lid, onder b en c, wordt eerst een visitatierapport opgemaakt alvorens de MSRC ter zake een beslissing neemt.
3. De MSRC deelt haar terzake genomen beslissing, bedoeld in het eerste lid, schriftelijk mede aan de opleider, de opleidingsinrichting en de betrokken aios onder toezending van het visitatierapport.
4. Indien de erkenning van de opleidingsinrichting wordt geschorst of tussentijds wordt ingetrokken, kunnen vanaf dat moment geen nieuwe aios in opleiding worden genomen.

C.24. Einde van rechtswege

1. De erkenning van de opleider eindigt van rechtswege:
  - a. bij overlijden van de opleider;
  - b. indien de opleider ingevolge een in kracht van gewijsde gegane rechterlijke uitspraak onder curatele is gesteld wegens geestelijke stoornis;
  - c. indien de opleider ingevolge een in kracht van gewijsde gegane rechterlijke uitspraak al dan niet tijdelijk de bevoegdheid om zijn medisch specialisme uit te oefenen is ontnomen;
  - d. indien een opleider zijn taak neerlegt of zijn arbeidsovereenkomst wordt beëindigd;
  - e. indien de opleider of de opleidingsinrichting gedurende twee achtereenvolgende jaren geen aios meer heeft opgeleid;
  - f. indien geen aanvraag voor vernieuwing van een erkenning wordt aangevraagd.
2. **De erkenning van de plaatsvervangend opleider eindigt van rechtswege:**
  - a. **overeenkomstig de situaties, genoemd in het eerste lid;**
  - b. **één jaar na de datum waarop de plaatsvervangend opleider bij afwezigheid van de opleider de taak van de opleider heeft overgenomen. De MSRC kan deze periode voor een beperkte tijd en onder voorwaarden verlengen.**

Titel I   Inschrijving

D.1. Inschrijving

1. Voor inschrijving in één van de registers van medisch specialisten komt in aanmerking:
  - a. Een arts die met goed gevolg in Nederland de opleiding in een specialisme als bedoeld in artikel A.5. heeft gevolgd en voltooid;
  - b. Een arts, onderdaan van een der landen behorende tot de EER of Zwitserland, die in het bezit is van een in artikel A.5. en in bijlage V.1, punt 5.1.3. van Richtlijn 2005/36/EG genoemde opleidingstitel;
  - c. Een arts, onderdaan van een der landen behorende tot de EER of Zwitserland, die in het bezit is van een andere opleidingstitel dan genoemd in artikel A.5., en die op grond van Richtlijn 2005/36/EG recht heeft op inschrijving;
  - d. Een arts die in het bezit is van een bewijs van het voltooid hebben van een buiten Nederland gevolgde opleiding op wie Richtlijn 2005/36/EG niet van toepassing is en die voldoet aan de eisen voor inschrijving zoals neergelegd in artikel D.5.;
  - e. Een arts die met goed gevolg een beoordelingsstage als bedoeld in paragraaf II-B heeft gevolgd en voltooid;
  - f. Een arts die met goed gevolg een individueel scholingsprogramma als bedoeld in paragraaf II-C heeft gevolgd en voltooid.
2. Niet voor inschrijving in één van de registers van specialisten komt in aanmerking de arts die in het bezit is van een opleidingstitel van specialisten die is afgegeven ter afsluiting van een specialistische vervolgopleiding in een derde land indien deze opleiding is gevolgd en voltooid vóór het behalen van een artsdiploma in een land behorende tot de EER of Zwitserland.

Titel II   Registratie

Paragraaf II-A   Aanvraag registratie

D.2. Registratie arts tot medisch specialist

1. De arts, bedoeld in artikel D.1., eerste lid, onder a, dient na voltooiing van de opleiding bij de MSRC een aanvraag in tot registratie in het betreffende register van medisch specialisten. Door indiening van de aanvraag verklaart de arts dat hij de opleiding met goed gevolg heeft afgerond.
2. De arts verschaft de gegevens en bescheiden die de MSRC voor de beoordeling van de aanvraag nodig acht en waarover de arts redelijkerwijs de beschikking kan krijgen. De MSRC dient in ieder geval de verklaring van de opleider over de voltooiing van de opleiding te ontvangen.
3. **Indien de aanvraag bedoeld in het eerste lid, binnen drie maanden na voltooiing van de opleiding bij de MSRC wordt ingediend en de MSRC oordeelt dat de aanvraag voor het overige aan de vereisten voor registratie voldoet, vindt registratie plaats voor de duur van vijf jaar. De ingangsdatum van de registratie wordt gesteld op de dag na voltooiing van de opleiding.**
4. **Indien de aanvraag bedoeld in het eerste lid, meer dan drie maanden tot vijf jaar na voltooiing van de opleiding bij de MSRC wordt ingediend, en de MSRC oordeelt dat de aanvraag voor het overige aan de vereisten voor registratie voldoet, dan vindt registratie voor beperkte duur plaats. De ingangsdatum van de registratie wordt gesteld op de datum waarop het verzoek compleet is.**
5. **De registratie, bedoeld in het derde of vierde lid, eindigt vijf jaar na voltooiing van de opleiding.**

D.3. Registratie op basis van Richtlijn 2005/36/EG (automatische erkenning)

1. Indien een arts, als bedoeld in artikel D.1., eerste lid, onder b, in een specialistenregister wenst te worden ingeschreven, meldt hij zich schriftelijk bij de MSRC. De aanvraag gaat vergezeld van:
  - a. een bewijs dat hij is ingeschreven in het register, bedoeld in artikel 3 van de Wet BIG;
  - b. een bewijs van het voltooid hebben van een opleiding tot medisch specialist, afgegeven door de bevoegde autoriteiten van het land van oorsprong of herkomst.
2. De MSRC schrijft de arts, bedoeld in het eerste lid, na ontvangst van de stukken, genoemd in het eerste lid, in.

D.4. Registratie op basis van Richtlijn 2005/36/EG (algemeen stelsel)

1. Indien een arts als bedoeld in artikel D.1., eerste lid, onder c. in een specialistenregister wenst te worden ingeschreven, meldt hij zich schriftelijk bij de MSRC. De aanvraag gaat vergezeld van:

- a. een bewijs dat hij is ingeschreven in het register, bedoeld in artikel 3 van de Wet BIG;
  - b. een bewijs van het hebben gevolgd en voltooid van een opleiding in een specialisme met een inhoud en een duur die ten minste gelijkwaardig is aan de Nederlandse opleiding in een specialisme als bedoeld in artikel A.5., afgegeven door de bevoegde autoriteiten van het land van oorsprong of herkomst;
  - c. een bewijs dat hij gerechtigd is tot de beroepsuitoefening in het betreffende specialisme in het land van herkomst;
  - d. documenten waaruit blijkt over welke beroepservaring hij beschikt alsmede welke aanvullende opleiding en medische bij- en nascholing hij gevolgd heeft. De arts verschaft de MSRC de gegevens en bescheiden die de MSRC voor de beoordeling van de aanvraag nodig acht en waarover de arts redelijkerwijs de beschikking kan krijgen.
2. Op basis van de in het eerste lid overgelegde documenten beoordeelt de MSRC of de door de arts gevolgde en voltooide opleiding gelijkwaardig is aan de Nederlandse opleiding in het betreffende specialisme.
  3. Indien de MSRC van oordeel is dat de door de arts voltooide opleiding gelijkwaardig is aan de Nederlandse opleiding in het betreffende specialisme, schrijft de MSRC de arts na ontvangst van de stukken in het eerste lid en met inachtneming van het bepaalde in de Regeling in het betreffende register in.
  4. **Indien naar het oordeel van de MSRC sprake is van een nagenoeg gelijkwaardige opleiding, wijst zij het verzoek tot inschrijving af en bepaalt zij dat een beoordelingsstage, bedoeld in paragraaf II-B, dient te worden gevolgd.**
  5. **Indien de MSRC van oordeel is dat de door de arts voltooide opleiding niet gelijkwaardig is aan de Nederlandse opleiding in het betreffende specialisme, wijst de MSRC het verzoek tot inschrijving af en beoordeelt de MSRC of de arts in aanmerking komt voor het volgen van een individueel scholingsprogramma. Daarbij gelden de eisen als gesteld in paragraaf II-C.**

D.5. Registratie anders dan op basis van Richtlijn 2005/36/EG (derde landdiploma)

1. Indien een arts, als bedoeld in artikel D.1., onder d, in een specialistenregister wenst te worden ingeschreven, meldt hij zich schriftelijk bij de MSRC. De aanvraag gaat vergezeld van:
  - a. een bewijs van inschrijving in het register, als bedoeld in artikel 3 van de Wet BIG en
  - b. een bewijs voltooid hebben van een opleiding in een specialisme als bedoeld in artikel A.5. met een inhoud en duur die ten minste overeenkomt met de inhoud en duur van de Nederlandse opleiding in het betreffende specialisme, afgegeven door de bevoegde autoriteiten van het land van oorsprong of herkomst;
  - c. een bewijs dat hij gerechtigd is tot de beroepsuitoefening in het betreffende specialisme in het land van herkomst;
  - d. documenten waaruit blijkt over welke beroepservaring hij beschikt alsmede welke aanvullende opleiding en medische bij- en nascholing hij gevolgd heeft. De arts verschaft de MSRC de gegevens en bescheiden die de MSRC voor de beoordeling van de aanvraag nodig acht en waarover de arts redelijkerwijs de beschikking kan krijgen.
  - e. een bewijs dat hij vanaf het moment van voltooiing van de opleiding zijn specialisme regelmatig heeft uitgeoefend door ten minste 16 uur per week in het betreffende specialisme werkzaam te zijn geweest. De arts verschaft de MSRC de gegevens en bescheiden die de MSRC voor de beoordeling van de aanvraag nodig acht en waarover de arts redelijkerwijs te beschikking kan krijgen.
2. De MSRC gaat na in hoeverre de inhoud van de elders voltooide opleiding overeenkomt met die van de Nederlandse opleiding in het betreffende specialisme. Indien de MSRC van oordeel is dat de door de arts voltooide opleiding gelijkwaardig is aan de Nederlandse opleiding in het betreffende specialisme, schrijft de MSRC de arts na ontvangst van de stukken in het eerste lid en met inachtneming van het bepaalde in de Regeling in het betreffende register in.
3. **Indien naar het oordeel van de MSRC sprake is van een nagenoeg gelijkwaardige opleiding, wijst zij het verzoek tot inschrijving af en beoordeelt zij of de arts in aanmerking komt voor een beoordelingsstage, bedoeld in paragraaf II-B.**
4. **Indien de MSRC van oordeel is dat de door de arts voltooide opleiding niet gelijkwaardig is aan de Nederlandse opleiding in het betreffende specialisme, wijst de MSRC het verzoek tot inschrijving af en beoordeelt zij of de arts in aanmerking komt voor het volgen van een individueel scholingsprogramma. Daarbij gelden de eisen als gesteld in paragraaf II-C.**

D.6. Registratie na individueel scholingsprogramma of beoordelingsstage

1. De arts, bedoeld in artikel D.1., onder c., d. e. of f., wendt zich aan het eind van het individueel scholingsprogramma of de beoordelingsstage tot de MSRC voor registratie in een van de registers van medisch specialisten. Hij verschaft de MSRC de gegevens en bescheiden die de MSRC voor de beoordeling van de aanvraag nodig acht en waarover de arts redelijkerwijs de beschikking kan krijgen. De arts overlegt:
  - a. een bewijs van inschrijving in het register, als bedoeld in artikel 3 van de Wet BIG, en
  - b. een verklaring van de opleider dat de arts in staat is het betreffende medisch specialisme in Nederland zelfstandig en naar behoren uit te oefenen.
2. **Indien de aanvraag, bedoeld in het eerste lid, meer dan drie maanden na het afgeven van de verklaring, bedoeld in het eerste lid, onder b, bij de MSRC wordt ingediend, is artikel D.2., vierde en vijfde lid van overeenkomstige toepassing.**
3. De MSRC schrijft de arts na ontvangst van stukken bedoeld in het eerste en tweede lid en met inachtneming van het bepaalde in de Regeling in het betreffende register van medisch specialisten in.

D.7. Registratie korter dan 5 jaar

De MSRC kan met inachtneming van het daartoe bepaalde in de Regeling, besluiten tot inschrijving van een arts in een specialistenregister voor een periode korter dan vijf jaar. Artikel 29, vijfde lid van de Regeling is van overeenkomstige toepassing.

Paragraaf II-B Beoordelingsstage

D.8. Beoordelingsstage

1. Voor het volgen van een beoordelingsstage komt in aanmerking een arts als bedoeld in artikel D.4., zesde lid of artikel D.5., derde lid, die een opleider bereid heeft gevonden hem te begeleiden in een opleidingsinrichting.
2. **De arts dient uiterlijk binnen één jaar nadat de MSRC heeft bepaald dat de arts in aanmerking komt voor een beoordelingsstage met deze stage aan te vangen.**

D.9. Aanvraag beoordelingsstage

1. De arts dient tijdig voorafgaand aan de aanvang van de beoordelingsstage bij de MSRC een aanvraag in, vergezeld met de gegevens en bescheiden als genoemd in artikel D.4., eerste lid of artikel D.5., eerste lid. De arts verschaft de MSRC de gegevens en bescheiden die de MSRC voor de beoordeling van de aanvraag nodig acht en waarover de arts redelijkerwijs de beschikking kan krijgen.
2. De beoordelingsstage kan eerst aanvangen nadat de MSRC hiervoor toestemming heeft gegeven.

D.10. Toestemming MSRC

1. In het kader van het verlenen van toestemming voor de aanvang van de beoordelingsstage gaat de MSRC na of voldaan is aan artikel D.4., eerste lid of artikel D.5. eerste lid.
2. Indien de MSRC tot de vaststelling komt dat op verantwoorde wijze met de beoordelingsstage kan worden gestart, verleent de MSRC toestemming voor het volgen van de beoordelingsstage.
3. In het geval de MSRC de arts toestemming verleent de beoordelingsstage aan te vangen, bepaalt de MSRC tevens conform artikel D.12., de tijdsduur hiervan.

D.11. Duur beoordelingsstage

1. De duur van de beoordelingsstage bedraagt zes maanden bij een volledige werkweek. Bij deeltijd wordt de duur naar rato aangepast.
2. In afwijking van het eerste lid kan de MSRC voorafgaande aan de beoordelingsstage of in overleg met de opleider tussentijds bepalen dat gedurende een langere of een kortere periode een beoordelingsstage wordt gevolgd.
3. De beoordelingsstage inclusief de eventuele verlenging genoemd in het tweede lid, duurt ten hoogste 12 maanden bij een volledige werkweek. Bij deeltijd wordt de duur naar rato aangepast.

D.12. Tussentijdse beëindiging beoordelingsstage

Om zwaarwegende redenen kan de MSRC op aangeven van de opleider besluiten de stage tussentijds te beëindigen. Van zwaarwegende redenen is in ieder geval sprake indien het gelet op de risico's voor de volksgezondheid niet verantwoord is de stage voort te zetten.

D.13. Beoordeling beoordelingsstage

1. De opleider is verplicht de arts gedurende de beoordelingsstage iedere drie maanden te beoordelen, deze beoordelingen schriftelijk vast te leggen in door de MSRC vastgestelde formulieren en ter kennis te brengen van de MSRC en de arts.
2. De opleider is verplicht zijn oordeel over de arts aan het eind van de beoordelingsstage ter kennis te brengen van de MSRC, nadat de opleider heeft nagegaan of de kennis en kunde van de arts gelijkwaardig is aan die van een in Nederland opgeleide medisch specialist en of de arts in staat is het betreffende medisch specialisme in Nederland zelfstandig en naar behoren uit te oefenen.
3. Indien de opleider een positieve beoordeling afgeeft, kan de arts een verzoek om inschrijving in het betreffende register van medisch specialisten indienen. De eindbeoordeling wordt schriftelijk vastgelegd op een door de MSRC vastgesteld formulier dat dient ten behoeve van de registratie.
4. Indien de opleider een negatieve beoordeling afgeeft, beoordeelt de MSRC op verzoek van de arts of er aanleiding is voor het volgen van een individueel scholingsprogramma. Daarbij zijn de eisen, bedoeld in paragraaf II-C van overeenkomstige toepassing.

Paragraaf II-C   Individueel scholingsprogramma

D.14. Individueel scholingsprogramma

1. Er is een individueel scholingsprogramma dat tot doel heeft een arts, bedoeld in artikel D.4., zevende lid, D.5., vierde lid, D.13., vierde lid, D.18, vierde lid, D.23., zesde lid of D.24, vierde lid, zodanig te scholen dat hij de medische zorg in het betreffende specialisme zelfstandig en op verantwoorde wijze kan uitvoeren.
2. De duur van het individueel scholingsprogramma bedraagt ten minste één en ten hoogste twee jaar indien de werkzaamheden van de betreffende arts of medisch specialist een volledige werkweek omvatten. Bij deeltijd wordt deze periode naar rato van de deeltijd aangepast.
3. Het individuele scholingsprogramma wordt gevolgd bij een opleider in een opleidingsinrichting.
4. De arts geeft aan de MSRC aan welke opleider zich bereid heeft verklaard hem te begeleiden in een opleidingsinrichting.
5. **De arts dient uiterlijk binnen één jaar nadat de MSRC heeft bepaald dat de arts in aanmerking komt voor een individueel scholingsprogramma, met dit programma aan te vangen.**

D.15. Inhoud individueel scholingsprogramma

1. De opleider stelt het individueel scholingsprogramma, bedoeld in artikel D.14. op.
2. Bij het opstellen van het individueel scholingsprogramma houdt de opleider rekening met de uitgangssituatie van de betreffende arts of medisch specialist en maakt daartoe gebruik van de voor de betreffende opleiding geldende toetsmethoden. Artikel B.8., onder g. is van overeenkomstige toepassing.
3. Nadat de opleider het individueel scholingsprogramma heeft opgesteld vraagt hij ter zake goedkeuring aan de MSRC.

D.16. Beoordeling individueel scholingsprogramma

1. De opleider is gedurende het individueel scholingsprogramma verplicht iedere drie maanden de voortgang van de arts of medisch specialist te beoordelen, deze beoordelingen schriftelijk vast te leggen in door de MSRC vastgestelde formulieren en ter kennis te brengen van de arts of medisch specialist en de MSRC.
2. De conclusies van deze beoordelingen worden voor gezien of voor akkoord meeondertekend door de arts of medisch specialist.
3. De opleider is verplicht zijn oordeel over de arts of medisch specialist aan het eind van het individueel scholingsprogramma ter kennis te brengen van de arts of medisch specialist en de MSRC, nadat de opleider heeft nagegaan of de kennis en kunde van de arts of medisch specialist gelijkwaardig is aan die van een in Nederland opgeleide medisch specialist en of de arts of medisch specialist in staat is het betreffende medisch specialisme in Nederland zelfstandig en naar behoren uit te oefenen.
4. De eindbeoordeling wordt door de opleider schriftelijk vastgelegd op een door de MSRC vastgesteld formulier dat dient ten behoeve van de registratie.

Paragraaf II-D   Tijdelijke en incidentele dienstverrichting

D.17 Tijdelijke en incidentele dienstverrichting

1. **De dienstverrichter die op grond van Titel II van de Richtlijn 2005/36/EG in Nederland één van de**

specialismen genoemd in artikel A.5. tijdelijk en incidenteel wil uitoefenen, en beschikt over een beroepskwalificatie die voor automatische erkenning in aanmerking komt, dient zich voorafgaand aan de eerste dienstverrichting te melden bij de MSRC en verschaft daarbij in ieder geval de volgende gegevens en bescheiden:

- a. bewijs van beroepskwalificaties;
  - b. bewijs van melding BIG-register.
2. De dienstverrichter die op grond van Titel II van de Richtlijn 2005/36/EG in Nederland één van de specialismen genoemd in artikel A.5. tijdelijk en incidenteel wil uitoefenen, en beschikt over een beroepskwalificatie die niet voor automatische erkenning in aanmerking komt, dient zich voorafgaand aan de eerste dienstverrichting te melden bij de MSRC teneinde zijn beroepskwalificaties te laten controleren. De dienstverrichter verschaft daarbij in ieder geval de volgende gegevens en bescheiden:
- a. bewijs van beroepskwalificaties;
  - b. bewijs van controle BIG-register;
  - c. de documenten, bedoeld in artikel D.4, eerste lid.

Titel III Herregistratie

D.18. Eisen herregistratie

1. De MSRC herregistreert een medisch specialist in een specialistenregister als bedoeld in artikel 28 van de Regeling, als de medisch specialist in de periode van vijf jaar voorafgaand aan de expiratie van de vigerende registratie heeft voldaan aan de volgende eisen:
  - a. hij heeft zijn medisch specialisme **in voldoende mate en** regelmatig uitgeoefend;
  - b. hij heeft in voldoende mate deelgenomen aan geaccrediteerde deskundigheidsbevorderende activiteiten op het terrein van het betreffende medisch specialisme;
  - c. hij heeft deelgenomen aan de kwaliteitsvisitatie van de betreffende wetenschappelijke medisch specialistenvereniging volgens de systematiek van die wetenschappelijke vereniging.
2. De MSRC kan in bijzondere gevallen op basis van daartoe opgestelde beleidsregels ontheffing verlenen van het eerste lid, onder c.
3. Onvoorziene omstandigheden of verplichtingen, al dan niet vrijwillig aangegaan, waardoor de arts niet voldoet aan de eisen, bedoeld in het eerste lid, worden bij de beoordeling van het recht op hernieuwing van de inschrijving niet in aanmerking genomen.
4. Indien de medisch specialist niet voldoet aan de in het eerste lid genoemde eisen, kan hij worden geherregistreerd onder de voorwaarde dat de medisch specialist direct na de expiratie van de vigerende registratie een individueel scholingsprogramma, bedoeld in titel I, paragraaf II-C, volgt en met goed gevolg afsluit. Zodra de medisch specialist niet voldoet aan de gestelde voorwaarde, wordt zijn inschrijving in het register doorgehaald.

D.19. Duur herregistratie

1. **De duur van de herregistratie, die maximaal vijf jaar kan bedragen, wordt berekend op basis van het hebben voldaan aan de in artikel D.18., eerste lid, juncto artikel D.20. en D.21. gestelde eisen conform de daartoe door de MSRC opgestelde beleidsregels.**
2. **Het eerste lid geldt niet in het geval een individueel scholingsprogramma als bedoeld in artikel D.18., vierde lid wordt gevolgd.**
3. **Indien de medisch specialist niet volledig voldoet aan de in artikel D.18., eerste lid onder b. en c. gestelde eisen, kan de MSRC de inschrijving eenmalig voor een beperkte periode hernieuwen ten einde hem alsnog in de gelegenheid te stellen aan de eisen te voldoen.**

D.20. Uitoefening specialisme

1. Een medisch specialist heeft zijn specialisme in voldoende mate en regelmatig uitgeoefend als bedoeld in artikel D.18., eerste lid, onder a, indien hij gemiddeld over vijf jaar ten minste zestien uur per week in het betreffende specialisme werkzaam is geweest door patiëntgebonden zorg te verlenen. Daaronder wordt verstaan klinische werkzaamheid, poliklinische werkzaamheid, consultatieve activiteiten, patiëntgebonden opleidingsactiviteiten en patiëntbesprekingen.
2. **Van regelmatige uitoefening van het specialisme als bedoeld in artikel D.18., eerste lid, onder a, is geen sprake indien de werkzaamheden langer dan twee jaar aaneengesloten zijn onderbroken.**
3. De minimale omvang en duur van de uitoefening van het specialisme om voor een periode van herregistratie in aanmerking te komen, bedoeld in artikel D.18., eerste lid, onder a, bedraagt gemiddeld

zestien uur per week gedurende één jaar. **Dit geeft recht op een herregistratie voor één jaar, mits ook is voldaan aan de eisen van artikel D.18, eerste lid, onder b. en c.**

4. **Een medisch specialist is werkzaam als bedoeld in het eerste lid, indien hij persoonlijk beschikbaar is voor het verlenen van medische zorg en deze zorg ook daadwerkelijk verleent.**
5. **In een specifiek besluit kunnen voor de uitoefening van het specialisme, bedoeld in het eerste lid, aanvullende eisen worden gesteld.**

D.21. Deskundigheidsbevorderende activiteiten

1. **Deskundigheidsbevorderende activiteiten, bedoeld in artikel D.18., eerste lid, onder b, bestaan uit geaccrediteerde bij- en nascholing, gericht op het behouden en verwerven van de door het CCMS vastgestelde competenties, zoals opgenomen in dit besluit en het betreffende specifieke besluit.**
2. De omvang van de geaccrediteerde deskundigheidsbevorderende activiteiten bedraagt gemiddeld over vijf jaar ten minste veertig uur per jaar.

D.22. Bewijsstukken

De medisch specialist verzamelt bewijsstukken van de verrichte werkzaamheden, **de geaccrediteerde deskundigheidsbevorderende activiteiten en de deelname aan de kwaliteitsvisitatie**, bedoeld in artikel D.18, eerste lid, en legt deze bewijsstukken desgevraagd aan de MSRC over.

D.23. Gelijkgestelde werkzaamheden

1. Een medisch specialist die niet regelmatig of niet in voldoende mate of niet meer werkzaam is in het betreffende specialisme, maar betrokken is bij het onderwijs of het wetenschappelijk onderzoek op het terrein van het betreffende specialisme, of werkzaam is op het gebied van beleidsontwikkeling en beleidsuitvoering van de betreffende beroepsgroep, kan voor herregistratie op grond van gelijkgestelde werkzaamheden in aanmerking komen.
2. Indien het behouden van de titel voor het betreffende medisch specialisme van belang is voor de beroepsuitoefening, worden de volgende functies als gelijkgesteld aangemerkt:
  - a. hoogleraar in een medisch specialisme;
  - b. beleids- of stafmedewerker bij een beroepsvereniging of wetenschappelijke medische specialistenvereniging;
  - c. docent in de geneeskunde bij een geneeskundige faculteit onderscheidenlijk een universitair medisch centrum;
  - d. wetenschappelijk onderzoeker op een relevant gebied van de geneeskunde;
  - e. managementfunctionaris op het terrein van de medisch specialistische geneeskunde;
  - f. inspecteur voor de gezondheidszorg.
3. De gelijkgestelde werkzaamheden worden in een dienstverband van ten minste 16 uur per week verricht om voor herregistratie in aanmerking te kunnen komen. De aard, de omvang en de duur van de werkzaamheden dienen te blijken uit een werkgeversverklaring.
4. Bij hernieuwing van de inschrijving op grond van gelijkgestelde werkzaamheden zijn de eisen ten aanzien van het deelnemen aan geaccrediteerde deskundigheidsbevorderende activiteiten als bedoeld in D.18., eerste lid, onder b, onverminderd van toepassing.
5. Een medisch specialist komt op grond van gelijkgestelde werkzaamheden voor herregistratie in aanmerking voor zolang hij deze werkzaamheden verricht. De inschrijving vervalt op het moment dat de gelijkgestelde werkzaamheden worden beëindigd of neergelegd.
6. Indien de medisch specialist na het beëindigen van de gelijkgestelde werkzaamheden opnieuw zonder beperkingen als medisch specialist wenst te worden geregistreerd en niet voldoet aan de eisen voor herregistratie, bedoeld in artikel D.18., eerste lid, volgt hij een individueel scholingsprogramma als bedoeld in titel I, paragraaf II-C.
7. De inschrijving als medisch specialist wordt voor de duur van het individueel scholingsprogramma gehandhaafd, indien het individueel scholingsprogramma aansluitend aan het beëindigen van de gelijkgestelde werkzaamheden wordt gevolgd.

D.24. Herintreding

1. Een arts die in één van de registers van de MSRC ingeschreven is geweest, maar van wie de inschrijving is doorgehaald, kan bij de MSRC een aanvraag indienen om opnieuw te worden ingeschreven.
2. De MSRC beoordeelt op grond van de door de arts overgelegde bewijsstukken of de arts in de periode van vijf jaar voorafgaand aan de doorhaling tot het tijdstip van de aanvraag om opnieuw te worden ingeschreven, aan de eisen voor herregistratie heeft voldaan.

3. Indien de MSRC vaststelt dat de arts **volledig** aan de eisen voor herregistratie heeft voldaan kan, hij opnieuw worden ingeschreven.
4. Indien de MSRC vaststelt dat de arts niet aan de eisen voor herregistratie heeft voldaan, kan de arts opnieuw worden ingeschreven nadat hij met goed gevolg een individueel scholingsprogramma heeft voltooid. Titel I, paragraaf II-C is in dat geval van toepassing.

D.25. Herregistratie zenuwartsen

De zenuwarts die in aanmerking wil komen voor herregistratie moet kiezen voor herregistratie in het register van neurologen of herregistratie in het register van psychiaters:

- a. herregistratie in het register van neurologen vindt plaats indien voldaan is aan 16 uur patiëntgebonden zorgverlening per week in het specialisme neurologie en aan de overige bepalingen voor herregistratie van hoofdstuk D., titel III van dit besluit;
- b. herregistratie in het register van psychiaters vindt plaats indien voldaan is aan 16 uur patiëntgebonden zorgverlening per week in het specialisme psychiatrie en aan de overige bepalingen voor herregistratie van hoofdstuk D., titel III van dit besluit.

D.26. Herregistratie allergologen

Herregistratie in het register van allergologen vindt plaats indien voldaan is aan 16 uur patiëntgebonden zorgverlening per week in het specialisme interne geneeskunde met als aandachtsgebied allergologie, en aan de overige bepalingen voor herregistratie van hoofdstuk D., titel III van dit besluit.

D.27. Herregistratie artsen voor klinische chemie

Herregistratie in het register van artsen klinische chemie vindt plaats indien voldaan is aan 16 uur patiëntgebonden zorgverlening per week in het betreffende vakgebied, en aan de overige bepalingen voor herregistratie van hoofdstuk D., titel III van dit besluit.

Hoofdstuk E   Overige bepalingen

E.1. Overgangsbepalingen

1. Eisen en verplichtingen te stellen aan de aios of de arts ten aanzien van de opleiding zijn verbindend op 1 januari 2011.
2. In afwijking van het eerste lid blijven op de aios die op 1 januari 2011 met zijn laatste of één na laatste opleidingsjaar is begonnen of per deze datum met zijn laatste of één na laatste opleidingsjaar begint, de besluiten van het CCMS van toepassing die golden tot 1 januari 2011.
3. In afwijking van het eerste lid blijven op de aios die vóór 1 januari 2011 met zijn opleiding is aangevangen en die niet valt onder het tweede lid, de besluiten van het CCMS van toepassing die golden tot 1 januari 2011, voor zover de aios aantoonbaar aan dit besluit niet te kunnen voldoen.
4. Op arts die het individueel scholingsprogramma is aangevangen vóór 1 januari 2011, blijven de besluiten van het CCMS van toepassing die golden tot 1 januari 2011.
5. De opleider of de opleidingsinrichting aan wie erkenning is verleend vóór 1 januari 2011, behoudt deze erkenning tot de datum waarop de erkenning als opleider of opleidingsinrichting van rechtswege vervalt of opnieuw wordt verleend. Tot die datum blijven de besluiten van het CCMS van toepassing die golden tot 1 januari 2011.
6. De arts die in een register voor specialisten is geregistreerd vóór 1 januari 2011, behoudt deze registratie tot de datum waarop de registratie van rechtswege vervalt of opnieuw wordt verleend. Tot die datum blijven de besluiten van toepassing die golden tot 1 januari 2011.
7. Van de leden 1 tot en met 6 kan in een specifiek besluit worden afgeweken.

E.2. Intrekking besluiten

1. De volgende besluiten worden ingetrokken:
  - a. Kaderbesluit CCMS van 9 februari 2004;
  - b. Wijzigingsbesluit Kaderbesluit CCMS van 11 september 2006;
  - c. Wijzigingsbesluit Kaderbesluit CCMS van 10 september 2007.
2. Ingeval de datum van inwerkingtreding van een specifiek besluit ligt na de inwerkingtreding van dit besluit, prevaleren de bepalingen van dit besluit die een nadere uitwerking in het betreffende specifieke besluit voorschrijven of toestaan.

E.3. Bekendmaking

1. Dit besluit, alsmede wijziging daarvan, behoeft instemming van de Minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport.
2. In de Staatscourant wordt mededeling gedaan van de vaststelling en wijziging van dit besluit. Daarnaast wordt mededeling gedaan in het officiële orgaan van de KNMG.
3. De mededeling in het officiële orgaan van de KNMG als bedoeld in het eerste lid bevat ten minste de titel van het besluit of wijziging en de datum van inwerkingtreding van het besluit of wijziging.
4. **De integrale tekst van dit besluit zal op de website van de KNMG worden geplaatst (www.knmg.nl).**

E.4. Inwerkingtreding

1. **Dit besluit treedt in werking op 1 januari 2011.**
2. Indien de Staatscourant waarin de vaststelling van dit besluit en het instemmingsbesluit, bedoeld in artikel E.3., eerste lid, worden geplaatst, wordt uitgegeven na 31 december 2010, treedt dit besluit in werking met ingang van de dag na de datum van uitgifte van de Staatscourant waarin zij worden geplaatst, en werkt zij terug tot en met 1 januari 2011.
3. **In afwijking van het eerste en tweede lid, treedt het besluit tot intrekking van Hoofdstuk B., Titel II en van Bijlage 1 (geschillenregeling) van het Kaderbesluit CCMS van 9 februari 2004, genoemd onder artikel E.2., eerste lid, onder a., in werking met ingang van de dag na de uitgifte van de Staatscourant waarin de vaststelling van dit besluit en het instemmingsbesluit, bedoeld in artikel E.3., eerste lid, wordt geplaatst en werkt zij terug tot en met 15 december 2008.**

E.5. Citeertitel

Dit besluit wordt aangehaald als: Kaderbesluit CCMS.

Utrecht, 7 oktober 2009

voorzitter CCMS

secretaris colleges

Toelichting

ALGEMEEN

1. Inleiding en achtergrond

Met dit besluit geeft het CCMS uitvoering en nadere invulling aan het kabinetsstandpunt over de vernieuwing van de beroepen- en opleidingsstructuur in de zorg⁵. Dit kabinetsstandpunt houdt, kort gezegd, in dat goede sturing van beroepen en opleidingen een eerste vereiste is voor een gezonde toekomst van de zorg. Er moet daarnaast meer samenhang zijn in de opleidingen- en beroepenstructuur. Dat vraagt beter afstemmen en samenwerken van de beroepsgroepen bij zaken als innovatie in de zorg, financieren en ramen en sturen van opleidingen. Aanleiding hiervoor is het rapport “De Zorg van Morgen, flexibiliteit en samenhang”⁶. Dit rapport van de zgn. commissie LeGrand bevat een plan van aanpak voor het vernieuwen van het stelsel van medische opleidingen en de taakverdeling tussen zorgberoepen (taakherschikking). De commissie LeGrand maakte daarbij gebruik van het rapport “De arts van straks, een nieuw medisch opleidingscontinuüm”⁷, van “Evaluatie Wet op de beroepen in de individuele gezondheidszorg”⁸ en van het advies “Taakherschikking in de gezondheidszorg”⁹. Het kabinet concludeert dat het huidige stelsel van beroepen en opleidingen versnipperd is en ongeschikt om te voldoen aan de snel stijgende zorgvraag en een steeds complexer zorgproces. Er is dringend behoefte aan een modern, samenhangend stelsel van beroepen en opleidingen dat flexibel kan inspelen zowel op de medische en technologische mogelijkheden als op de maatschappelijke behoeften. Met betrekking tot de medische vervolgoopleidingen neemt het kabinet de aanbeveling over om deze wat betreft structuur, duur, programma en methoden te herinrichten.

Vanuit hun regelgevende taak op het terrein van de opleiding en registratie van specialisten¹⁰ hebben de colleges van de KNMG (CCMS, CHVG en CSG) met het Project Modernisering Specialisten Opleidingen eind 2004 een aanzet gegeven tot de vernieuwing van de opleidingenstructuur.

2. Kern van de moderne opleidingseisen

In het Projectplan Modernisering Specialisten Opleidingen zijn doelstellingen geformuleerd over de inhoud en vorm van de ‘moderne’ opleiding, zoals een flexibel en transparant curriculum, de beschrijving van specialismegebonden competenties als uitwerking van de algemene competenties, de invoering van gestructureerd cursorisch onderwijs. Ook de verdere opleidersprofessionalisering wordt genoemd. Daarnaast zou in de moderne opleiding duidelijk moeten zijn waarop en hoe een aiOS getoetst wordt. Deze doelstelling heeft geleid tot de invoering van een integrale toetsings- en beoordelingsregeling met een modern instrumentarium, zoals de kennistoets, de korte praktijk-beoordeling en het portfolio.

Als onderdeel van de modernisering is voor elk van de specialismen ressorterend onder het CCMS per wetenschappelijke vereniging een landelijk opleidingsplan ontwikkeld waarin de in het Projectplan Modernisering Specialisten Opleidingen gestelde kaders zijn uitgewerkt. Deze uitwerking vormt het kader voor de nadere invulling van de verschillende opleidingsplannen op lokaal of regionaal niveau. Implementatie van de gemoderniseerde opleiding noopte tot ondersteunende regelgeving. Met dit kaderbesluit en de 27 specifieke besluiten is de modernisering van de opleiding ingebed in de regelgeving van het CCMS.

3. Implementatie

Naast de implementatie van de modernisering in de juridische context door het verankeren van de opleidingsplannen en het opnemen van nieuwe toetsings- en beoordelingsinstrumenten in de regelgeving, zal het competentiegericht opleiden ook in de opleidingsinrichtingen moeten worden ingevoerd door opleiders, opleidingsgroepen, raden van bestuur. Hierbij hoort ook modernisering van de wijze waarop het opleiden getoetst

---

5 Zie de brief van de Minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport van 31 oktober 2003 (IBE/BO-2416675)

6 Commissie Implementatie Opleidingscontinuüm en Taakherschikking, 2003

7 KNMG, 2002

8 ZonMW, 2002

9 RVZ, 2003

10 Zie artikel 14 Wet BIG en artikel 14 Regeling specialismen en profielen geneeskunst van de KNMG (verder: Regeling)

wordt (visitatie) en de erkenning van de opleiders en de opleidingsinrichtingen. De regie voor deze implementatie wordt gevoerd door de KNMG, in samenspraak met de wetenschappelijke verenigingen, vertegenwoordigers van opleiders en aios, en koepelorganisaties als de NFU en de NVZ. Het implementatietraject zal vanaf 2010 zijn beslag krijgen. Na de ontwikkelfase (opleidingsplan en regelgeving) en de implementatiefase (invoering en uitvoering) volgt over enkele jaren de evaluatiefase waarin wordt bepaald of de doelstellingen worden gehaald en waarna zonodig kan worden bijgestuurd.

4. Bestuursrecht en privaatrecht

In tegenstelling tot de registratiecommissies, die voor een deel van hun taken als zelfstandig bestuursorgaan worden aangemerkt, zijn de colleges niet als zelfstandige bestuursorganen aan te merken¹¹. De besluiten van de colleges zijn ook niet bestuursrechtelijk van aard. De besluiten inzake opleiding, erkenning en (her)registratie vereisen wel de instemming van de Minister van VWS. Door de minister moet namelijk steeds kunnen worden beoordeeld of is voldaan aan de eisen om voor wettelijke erkenning van de specialistentitel in aanmerking te komen of te blijven¹.

Zoals hiervoor aangegeven, maakt de Wet BIG duidelijk dat een registratiecommissie publieke en private taken heeft. Bij het toepassen van de regelgeving van een college is de registratiecommissie in geval van registratie en herregistratie van specialisten onderworpen aan het bestuursrecht; bij opleidings- of erkenningsaangelegenheden of bij (her)registratie van profielartsen aan het privaatrecht. Dat onderscheid heeft gevolgen voor de mate waarin de registratiecommissie bij de uitvoering van de regelgeving van het college, kan afwijken van die regelgeving.

Bij de individuele besluitvorming over registratie en herregistratie van specialisten moet de registratiecommissie rekening houden met *het evenredigheidsbeginsel*: de nadelige gevolgen van het besluit mogen niet onevenredig zijn in verhouding tot de met het kaderbesluit of specifieke besluit te dienen doelen. Betreft het besluiten over opleidings- of erkenningsaangelegenheden of de (her)registratie van profielartsen, dan kan *de redelijkheid en billijkheid* collegeregelgeving opzij zetten of aanvullen. Als het naleven van een bepaling uit het kaderbesluit of specifiek besluit zou leiden tot een dermate ongunstig effect voor de aanvrager van het besluit dat het afdwingen van naleving van de bepaling onaanvaardbaar zou zijn naar maatstaven van redelijkheid en billijkheid, wordt in dat geval de bepaling uit de collegeregelgeving buiten toepassing gelaten. Dit hangt af van de omstandigheden van het concrete geval (maatwerk). Het is dus een soort hardheidsclausule. De term "onaanvaardbaar" zorgt ervoor dat er een hoge drempel is, zodat hier niet zo snel sprake van is. Alleen "strijd met de redelijkheid en billijkheid" is dus niet voldoende.

Redelijkheid en billijkheid kunnen dus zorgen voor een afwijking van de regel in het concrete geval, maar kunnen ook een aanvullende werking hebben (wat in de wet staat, blijft in stand, en de redelijkheid en billijkheid voegen iets toe).

Het onderscheid tussen publieke en private taken heeft ook gevolgen voor het rechtsmiddel dat een arts of instelling kan instellen om te protesteren tegen een besluit van de registratiecommissie. Bij elk van deze taken horen nl. verschillende rechtsmiddelen. De bezwaarprocedure voor besluiten over registratie en herregistratie (publieke taken) en de geschillenprocedure voor opleidings- en erkenningsaangelegenheden en profielregistraties (private taken). Voor de bezwaarprocedure is een adviescommissie (ACO) ingesteld; voor de geschillenprocedure een commissie voor geschillen (CvG). Anders dan voorheen, waar de geschillenprocedure over opleidingsaangelegenheden in het Kaderbesluit CCMS was beschreven, is deze procedure overgeheveld naar de Regeling en sinds 15 december 2008 bovendien van toepassing op erkenningen en profielregistraties.

Naast de regels uit het kaderbesluit en het specifieke besluit gelden de bepalingen zoals opgenomen in de Regeling.

ARTIKELSGEWIJZE TOELICHTING

Hoofdstuk A   Algemene bepalingen

---

¹¹ Memorie van Toelichting, Wijziging van enige artikelen van de Wet op de beroepen in de individuele gezondheidszorg (specialistenregisters), Tweede Kamer 2004-2005, 30207, nr.3

A.1. Begripsomschrijvingen

Thema: De indeling van het specialisme in thema's vormt één van de uitgangspunten voor het opleidingsplan. De thema-indeling zorgt voor een structuur/ordening in de veelheid van beroepsactiviteiten of beroepssituaties die door de opleiding moet worden gedekt. De indeling in thema's sluit aan bij wat door de beroepsgroep als logisch wordt ervaren voor het betreffende specialisme. Een thema kan op verschillende manieren vorm krijgen in een opleidingsplan, bij voorbeeld als module (blok), als lijn of beide.

Volledige werkweek: uit de omschrijving blijkt dat er verschil bestaat tussen de werkweek voor een specialist of opleider en de werkweek voor een aios die wordt aangevuld met opleiding.

A.2. Toepassingsbereik besluit

Met de vaststelling van dit kaderbesluit legt het CCMS de regels die gelden voor opleiding, erkenning en (her)registratie van de specialismen van artikel A.5. vast. Van die bepalingen kan niet worden afgeweken tenzij in dit kaderbesluit daarvoor uitdrukkelijk de mogelijkheid is geboden. De MSRC heeft de mogelijkheid beleidsregels op te stellen die de bepalingen van het kaderbesluit of het specifieke besluit ten behoeve van de uitvoering nader invullen. Deze beleidsregels mogen niet strijdig zijn de regelgeving van het CCMS.

A.4. Experimenten

In de toepassing van de collegeregelgeving blijkt in voorkomende gevallen behoefte te bestaan aan enige speelruimte om de kwaliteit van de opleiding te verbeteren. Zonder dat een gewenste verandering van een (onderdeel van de) opleiding direct al gevolgen zou hebben voor de gehele opleiding. Een tijd 'proefdraaien' in een bepaalde regio was bijvoorbeeld niet toegestaan. Dit artikel creëert die ruimte en wel in de vorm van een experimenteerartikel. Aan de start van een experiment zijn voorwaarden gesteld (lid 2) waaraan moet zijn voldaan wil het CCMS het experiment moet goedkeuren.

Lid 2: Aandachtspunten bij een experiment (in willekeurige volgorde) zijn o.m. het onderwerp, het doel, de functie, prestatiebeschrijvingen, toe te passen beleidsregels, toetsingscriteria en vervolgacties en tijdpad, sturing en begeleiding, rapportage, eigendom gegevens experiment, evaluatie door college, besluitvorming vervolg Minister, termijn, gevolgen experiment voor arts/aios/opleider/opleidingsinrichting/medisch specialist etc., meting administratieve lasten, bijzondere omstandigheden, vrijwillige/verplichte deelneming, mededingingseffecten, continuïteit van zorg, landelijk/regionaal, vergelijkend onderzoek, communicatie, inzet personeel, logistiek, financiële middelen, mogelijke schade door deelneming experiment, waarborgen publieke belangen.

A.5. Medisch specialismen

Lid 1: In dit artikellid wordt een overzicht gegeven van de door het CCMS aangewezen deelgebieden van de geneeskunst en de daaraan verbonden titels. Deze deelgebieden worden aangeduid als medische specialismen als onderscheid met de door het CHVG en het CSG aangewezen specialismen. Het Kaderbesluit CCMS is van toepassing op de in dit artikel genoemde medische specialismen. Daarnaast zijn voor elk medisch specialisme de van het kaderbesluit afwijkende en de aanvullende bepalingen opgenomen in een voor dat medisch specialisme door het CCMS vastgesteld specifiek besluit. In de specifieke besluiten is een definitie van het betreffende medisch specialisme opgenomen.

Lid 2: Deze leden zijn in voor het eerst opgenomen in het kaderbesluit. De aanleiding is de wijziging van artikel 14 van de Wet BIG (15 december 2006, Stb. 2006, 472). In het tweede lid, onder d. van dit artikel is nieuw opgenomen dat het college belast is met het besluit tot instelling van een specialistenregister. Nadat het college een formeel besluit tot instelling van een specialistenregister heeft genomen, gaat de registratiecommissie over tot het feitelijk instellen (lees: openstellen) van het betreffende register.

De wetwijziging voorziet niet in een overgangsbepaling, zodat het CCMS gehouden is de besluiten die hiermee strijdig zijn, in overeenstemming te brengen met artikel 14 van de Wet BIG. Hoewel van strijdige besluiten geen sprake is, kiest het CCMS ervoor om met de nieuwe leden 2 en 3 te voldoen aan artikel 14, tweede lid, onder d. van de Wet BIG.

Bij de vaststelling van dit besluit wordt tevens overgegaan tot het in formele zin instellen van de specialistenregisters die horen bij de in het eerste lid genoemde medische specialismen. Dit, ondanks het feit dat de 27 registers van specialisten reeds jaren geleden door de MSRC zijn opengesteld voor de arts cq. medisch specialist die voldoet aan de (her)registratie-eisen van het CCMS. De arts wiens inschrijving in een register van specialisten is doorgehaald, kan geen rechten ontlenen aan dit formele besluit van het CCMS.

A.6. Gesloten registers

Dit betreft registers van voormalige specialismen. Alhoewel de betreffende deelgebieden niet meer als specialisme

worden aangemerkt, zijn er nog altijd specialisten die tot het betreffende specialisme behoorden en in het betreffende register waren ingeschreven. De registers blijven bestaan voor die groep specialisten die reeds ingeschreven waren en die nog voor herregistratie in het betreffende register in aanmerking komen. Er zijn geen artsen in opleiding die voor een nieuwe registratie in deze registers in aanmerking komen. Vandaar dat de registers gesloten zijn.

Hoofdstuk B De opleiding

Is er sprake van een geschil over een besluit dat in het kader van de opleiding tot medisch specialist is genomen, dan is de geschillenprocedure van toepassing zoals beschreven in de Regeling.

B.1. Opleiding

Lid 1: Dit artikellid verankert het opleidingsplan van de wetenschappelijke vereniging in de regelgeving van het CCMS. Daarmee voldoet het CCMS aan zijn wettelijke taak om opleidingseisen vast te stellen. In artikel B.3. is vastgelegd aan welke eisen een opleidingsplan moet voldoen en hoe het CCMS omgaat met een wijziging van het opleidingsplan.

Lid 2: De aios kan uitsluitend worden opgeleid in een door de MSRC voor dat medisch specialisme erkende opleidingsinrichting en bij een voor dat medisch specialisme erkende opleider. Daarmee wordt gewaarborgd dat de aios te allen tijde in een ‘gecontroleerde’ omgeving wordt opgeleid die voldoet aan alle eisen zoals die in dit Kaderbesluit en de specifieke besluiten zijn gesteld.

B.2. Competenties

Het CCMS heeft in dit artikel algemene competenties vastgesteld voor de opleiding in alle medische specialismen. De opleidingen in de diverse medische specialismen zijn gericht op het behalen van deze algemene competenties. Daarnaast is de opleiding gericht op het verwerven van specifieke competenties, ook wel specialismegebonden competenties genoemd. De specialismegebonden competenties zijn een uitwerking van de algemene competenties en zijn vastgelegd in het specifieke besluit. De specialismegebonden competenties zijn door de wetenschappelijke vereniging opgesteld en herkenbaar in het opleidingsplan verwerkt. Vereist wordt dat de specialismegebonden competenties moeten worden behaald op de bijbehorende bekwaamheidsniveaus. Deze niveaus zijn beschreven in het opleidingsplan.

B.3. Opleidingsplan

Het opleidingsplan beschrijft de opleiding tot specialist. Het opleidingsplan is in artikel B.1. in algemene zin in de regelgeving van het CCMS verankerd. Een aantal onderdelen is overgenomen uit het opleidingsplan en vastgelegd in het specifieke besluit. Hiermee voert het college zijn taak uit om de eisen vast te stellen waaraan een opleiding tot specialist moet voldoen. Het betreft immers regelgeving op hoofdlijnen. Meer gedetailleerde ‘opleidingseisen’ zijn opgenomen in het opleidingsplan van de wetenschappelijke vereniging en in het lokale opleidingsplan van de opleider (zie artikel C.1.)

Lid 2: Centraal staan in de opleiding de in het opleidingsplan beschreven leerdoelen, leermiddelen en toetsen en de koppeling hiertussen (derde lid). Deze zijn deels vastgelegd in het opleidingsplan, maar de invulling en realisatie behoort tot de verantwoordelijkheden van de lokale opleider en/of opleidingsgroep. Voor elke opleiding heeft/zal de lokale opleider een vertaalslag van de opleidingseisen binnen de eigen praktijksituatie moeten maken. Het format van dit lokale opleidingsplan kent een vaste indeling en dient, naast de erkenningaanvraag in te vullen door opleider, opleidersgroep en opleidingsinrichting, als de basis voor de visitatie. Het individuele opleidingsplan van de aios is hiervan een afgeleide.

Lid 2, onder a.: onder beschrijving van het specialisme wordt ook wel het profiel van het specialisme verstaan. Gekoppeld aan de specialismegebonden competenties zijn de bekwaamheidsniveaus.

Lid 2, onder c.: de inhoud van de opleiding wordt beschreven aan de hand van thema’s; de wijze van opbouw van de opleiding (de structuur) aan de hand van modules, blokken of lijnen.

Lid 3: Dit artikellid brengt tot uitdrukking dat het opleidingsplan voor elk onderdeel van de opleiding de koppeling tussen leerdoel, leermiddel, toets en bekwaamheidsniveau beschrijft. Als in voorkomende gevallen deze centrale, landelijke beschrijving door de wetenschappelijke vereniging (nog) niet is opgenomen in het opleidingsplan, dan wordt in het kader van de erkenning (hoofdstuk C.) vereist dat de gezamenlijke opleiders in de regio (regionaal) of de individuele opleider (lokaal) een zgn. lokaal plan opstellen. Daarin wordt beschreven hoe voor de regionale of lokale situatie wordt voorzien in de koppeling tussen de verschillende onderdelen van het

‘landelijke’ opleidingsplan.

Lid 5: Het opleidingsplan wordt door de wetenschappelijke vereniging ter instemming voorgelegd aan het CCMS, waarbij het CCMS toetst of het past binnen de regelgeving. Zo kan bijvoorbeeld in het opleidingsplan niet worden afgeweken van de door het CCMS vastgelegde opleidingsduur. Wijzigingen van het opleidingsplan worden eveneens ter instemming voorgelegd aan het CCMS. Voor zover een wijziging van het opleidingsplan geen wijziging van het specifieke besluit betreft, voorziet de instemming van het CCMS in de inwerkingtreding van het gewijzigde opleidingsplan en zonodig in overgangsbepalingen. In Medisch Contact - het officiële orgaan van de KNMG - wordt mededeling gedaan van de instemming met een wijziging van het opleidingsplan. Daarnaast wordt de instemming gepubliceerd op de website van de KNMG. Als het specifieke besluit moet worden gewijzigd, wordt de besluitvormingsprocedure van de Regeling gevolgd. Ook in dat geval wordt bepaald wanneer het gewijzigde besluit in werking treedt en of een overgangsregeling nodig is. Een gewijzigd specifiek besluit treedt echter niet eerder in werking dan nadat de minister van VWS ermee heeft ingestemd.

B.4. Structuur plannen

In dit artikel is de verhouding tussen de verschillende plannen in de opleiding aangegeven. Het (landelijk) opleidingsplan bevat het landelijk kader ten behoeve van het inrichten van de opleiding en het uitvoeren daarvan door de opleider(s). Voor elk medisch specialisme heeft de betreffende wetenschappelijke vereniging een opleidingsplan ontwikkeld. De lokale opleider of de in de regio/OOR samenwerkende opleiders baseert zijn lokale of regionale opleidingsplan op het landelijke opleidingsplan. Het lokale of regionale opleidingsplan beschrijft daarmee de feitelijke inrichting van de opleiding voor de betreffende opleidingsinrichting(en). Het individuele opleidingsplan en het opleidingsschema is bestemd voor de individuele aios en is opgesteld binnen de kaders die zijn aangegeven in het landelijke en lokale opleidingsplan. Het individuele opleidingsplan vormt de inhoudelijke planning van de onderdelen van de opleiding en omschrijft hoe de aios de benodigde competenties zal gaan behalen. Het opleidingsschema vormt voor de individuele aios de tijdsplanning van de onderdelen van de opleiding (structuur) en omvat tevens de (locaties van de) opleidingsinrichtingen waar de opleiding wordt gevolgd.

B.5. Duur van de opleiding

De duur van de opleiding in de verschillende medische specialismen varieert per medisch specialisme van vier tot ten hoogste zes jaar en is per specialisme in een specifiek besluit vastgesteld.

Lid 2: Bij de bepalingen over de duur van de opleiding of onderdelen daarvan wordt uitgegaan van de situatie dat de aios de opleiding ononderbroken en in volledige werkweek volgt. De vervolgbevestigingen in het Kaderbesluit waarbij de duur van de opleiding of een deel daarvan aan de orde is gaan uit van dit beginsel. Van dit beginsel kan uitsluitend worden ‘afgeweken’ op grond van artikel B.17. (deeltijd) en B.18. (onderbreking).

Opleiding in deeltijd of onderbreking van de opleiding verandert niets aan de nominale duur van de opleiding.

Lid 3: Bij de in dit lid geregelde mogelijkheid om de opleiding in een individueel geval om opleidingsinhoudelijke redenen te verlengen wordt de nominale duur van de opleiding feitelijk wel verlengd. Artikel B.22 werkt deze mogelijkheid verder uit door te voorzien in een geïntensiveerd begeleidingstraject.

B.6. Arbeidsvoorwaarden

De opleidingsinrichtingen zijn allen aangesloten bij de CAO Ziekenhuizen, de CAO Geestelijke Gezondheidszorg of de CAO Universitair Medische Centra. Deze bepaling heeft als achtergrond te waarborgen dat de rechtspositie van de aios aan minimumeisen voldoet. Zo moet de aios voor zijn werkzaamheden tijdens de opleiding volgens de landelijk gangbare salarissen uit de CAO worden gehonoreerd. Ook regelt de CAO de vergoeding van de voor de opleiding verplichte cursussen.

De opleiding wordt gevolgd bij één of meerdere opleidingsinrichtingen. In dat laatste geval is veelal sprake van elkaar opvolgende arbeidsovereenkomsten. Het is echter ook denkbaar dat de aios die bij meerdere opleidingsinrichtingen zijn opleiding volgt, gedurende de gehele opleiding één arbeidsovereenkomst of aanstelling heeft zodat hij gedurende de opleiding niet van arbeidsvoorwaarden en pensioenregeling hoeft te veranderen. Dat kan arbeidsrechtelijk worden bewerkstelligd door een detacheringsovereenkomst waarbij één opleidingsinrichting de aios ‘uitleent aan de andere opleidingsinrichting(en)’. Dit artikel staat aan een dergelijke constructie niet in de weg.

B.7. Avond-, nacht- en weekenddiensten

Het doen van diensten maakt deel uit van de opleiding tot medisch specialist. Omdat de omvang van de diensten niet voor elke opleiding in een medisch specialisme hetzelfde is, kan in het specifieke besluit nader worden aangegeven wat de (maximale) omvang is. Het gaat daarbij om de verhouding tussen de omvang van de diensten

en de voltijdse opleiding. Is sprake van opleiding in deeltijd dan neemt de omvang van de diensten naar rato af. Voorkomen moet worden dat de maximale omvang van de diensten wordt overschreden omdat in dat geval kan niet worden gegarandeerd dat de algemene en specialismegebonden competenties worden behaald.

B.8. Verplichtingen van de aios

Onder a.: Voorwaarde voor de aanvang van de opleiding is een registratie als basisarts in het BIG-register en een registratie in het opleidingsregister van de MSRC (zie artikel B.9.). De modelinstructie waarnaar onder d. wordt verwezen betreft een modelinstructie uit 2006 opgesteld door de LAD, de NVZ, de LVAG, de Orde van Medisch Specialisten, de KNMG en de LHV gezamenlijk.

Onder f.: De MSRC heeft tot taak om toezicht te houden op de naleving van besluiten van het CCMS door opleiders en opleidingsinrichtingen. Ter uitvoering van die taak is onder andere bepaald dat de aios jaarlijks een evaluatieformulier dienen in te vullen. Indien noodzakelijk kan de MSRC naar aanleiding van de informatie uit een dergelijk evaluatieformulier maatregelen nemen, zoals een tussentijdse visitatie.

Onder l.: De tien verplichte dagen cursorisch onderwijs per opleidingsjaar hoeven niet aaneengesloten of als hele dagen te worden gevolgd. Cursorisch onderwijs wordt landelijk, regionaal of lokaal in de eigen opleidingsinrichting gegeven. Als er sprake is van een voor de opleiding verplichte cursus, dan is dat vastgelegd in het specifieke besluit.

B.9. In –en uitschrijving opleidingsregister

De MSRC heeft tot taak toezicht te houden op opleiders en opleidingsinrichtingen. Zij kan deze taak niet uitvoeren als zij geen zicht heeft op de in opleiding zijn de artsen. Het is daarom dat de inschrijving in het opleidingsregister van de MSRC in orde dient te zijn vóór aanvang van de opleiding. De aios dient zelf een aanvraag tot inschrijving in het opleidingsregister in bij de MSRC. Een dergelijke aanvraag kan de aios eerst indienen nadat hij een opleidingsplaats heeft verworven en beschikt over een bewijs van inschrijving in het BIG-register.

Lid 3: Onderdeel van de aanvraag om in het opleidingsregister te worden ingeschreven is tevens de betaling van het tarief dat door de MSRC is vastgesteld. Dit is vastgelegd in de Regeling.

Lid 3, onder e.: De MSRC kan nagaan of de arbeidsovereenkomst van de aios voldoet aan de in artikel B.6. gestelde eisen. Indien dat niet het geval is zal de aios niet kunnen worden ingeschreven in het opleidingsregister.

Lid 4: Het is niet altijd mogelijk om voor alle opleidingsjaren opgave te doen van de te volgen onderdelen van de opleiding, noch van de opleidingsinrichting waar de opleiding zal gaan plaatsvinden. Voor die gevallen volstaat een opgave van de wel bekende onderdelen en opleidingsinrichting(en). De aios en de opleider(s) dienen er zich bewust van te zijn dat jaarlijks vóór 31 oktober de invulling van de opleiding voor het daaropvolgende kalenderjaar bij de MSRC bekend en geaccordeerd moet zijn. Deze verplichting vloeit niet voort uit de regelgeving van het CCMS over de opleiding, maar uit de regelgeving van VWS over het Opleidingsfonds.

B.10. Portfolio

Het portfolio is een instrument dat de aios ondersteuning biedt bij het bewaken van de voortgang van zijn eigen ontwikkeling en hierover te reflecteren. De zelfreflectie van de aios dient op enigerlei wijze te blijken uit het portfolio. De opleider is verplicht er op toe te zien dat de aios een portfolio bijhoudt dat voldoet aan de opleidingseisen. Nieuw is opgenomen dat het overdrachtsdocument deel uitmaakt van het portfolio. De opleider is verplicht een overdrachtsdocument op te stellen op het moment dat de aios overgaat naar een andere opleider. In het kader van de erkenning als opleider zal er op worden toegezien dat opleiders dit nieuwe document daadwerkelijk gebruiken.

B.11. Wijzigingen

Aanpassing van de arbeids-, of opleidingsduur tijdens de opleiding betekent wijziging van het opleidingsschema en indien nodig, ook van het individueel opleidingsplan. Wijzigingen in het opleidingsschema behoeven de instemming van de opleider en de MSRC. De MSRC toetst uitsluitend of het gewijzigde opleidingsschema voldoet aan de opleidingseisen en of de opleider met de wijziging heeft ingestemd. Uitsluitend de opleider is in staat een oordeel te geven over de uiteindelijke indeling van de opleidingsonderdelen en om die reden is instemming van de opleider noodzakelijk.

B.12. Toetsing

Het artikel bevat de voor alle aios verplichte toetsinstrumenten. Per specialisme kunnen in het specifieke besluit andere, aanvullende toetsinstrumenten verplicht worden gesteld. In het opleidingsplan is een toetsmatrix

opgenomen waarin de toetsinstrumenten en toetsmomenten zijn vastgelegd. Het gaat daarbij om een minimum dat voldoet aan de eisen van dit besluit. De opleider bepaalt voor dat deel van de opleiding waarbij hij de aios begeleidt, welke toetsen wanneer plaatsvinden. Het stelt de opleider in staat om een eigen invulling te geven aan de opleiding. Het aantal competenties dat per opleidingsactiviteit wordt getoetst, is niet bepaald; uitgangspunt is een zorgvuldige toetsing van bij voorkeur een beperkt aantal competenties. Van belang is dat de toetsing schriftelijk wordt vastgelegd. Er bestaat geen door het CCMS of MSRC vastgesteld standaard toetsformulier. Het verdient de voorkeur om per specialisme, bij voorkeur landelijk, maar evt. per opleidingsregio, te kiezen voor eenduidige documenten.

Lid 3, onder a.: Korte Praktijkbeoordeling (KPB) is een instrument om gestructureerde feedback te geven op een taak die in de praktische setting wordt uitgevoerd. Voorbeelden van een KPB zijn het (poli)klinisch consult, een technische ingreep, het omgaan met medewerkers, MDO en het beoordelen van een biop of beeldopname.

Lid 3, onder b.: Naar aanleiding van de klinische vraag wordt een vraagstelling geformuleerd en een zoekstrategie naar relevante literatuur verricht. De gevonden literatuur wordt kritisch beoordeeld, geordend en samengevat.

Lid 3, onder c.: De kennistoets is in het projectplan omschreven als een educatieve voortgangstoets en verplicht gesteld.

Lid 4: Voorbeelden van deze facultatieve, onverplichte toetsinstrumenten zijn o.a. 360° feedback en de OSATS (Objective Structured Assessment of Technical Skills).

B.14. Voortgangsgesprek

Het voortgangsgesprek biedt zowel de opleider als de aios de gelegenheid op een gestructureerde wijze te reflecteren over de opleiding in het algemeen en de voortgang in ontwikkeling van de competenties en het leerproces van de aios in het bijzonder. Er worden afspraken gemaakt voor verdere ontwikkeling die worden vastgelegd in het individuele opleidingsplan. Het voortgangsgesprek is nadrukkelijk geen geschiktheidsbeoordeling.

Lid 1: De plicht van de (plaatsvervangend) opleider om zelf de voortgangsgesprekken met de aios te voeren wordt in dit artikellid opnieuw geïntroduceerd. Daartoe is besloten omdat de opleider eindverantwoordelijk is voor de opleiding. De opleider baseert zich bij het vastleggen van de stand van zaken op zijn eigen indruk, de informatie van de overige leden van de opleidingsgroep en andere medewerkers en het portfolio. Het voortgangsgesprek betreft een formatieve beoordeling (reflectie) die kan leiden tot een aanpassing van het opleidingsplan of een geïntensiveerd begeleidingstraject met eventuele verlenging van de opleiding. Anders dan voorheen kunnen aan het voortgangsgesprek zwaarwegende consequenties verbonden worden die gedragen moeten worden door de eindverantwoordelijke voor de opleiding. De opleider is ook degene die, naast de rol van coach, vanuit de positie van eindverantwoordelijke alle informatie van de verschillende bij de opleiding van de aios betrokken personen (o.a. de directe supervisor, eerdere supervisoren, de leden van de opleidingsgroep) alsmede de verschillende bronnen (KPB, CAT, etc.) dient te integreren en daarbij de eenheid, de uniformiteit, de eenduidigheid en de transparantie van de beoordeling in het oog houdend.

Lid 3: Het voortgangsgesprek kan aanleiding geven het individueel opleidingsplan bij te stellen door nieuwe of aanvullende individuele leerdoelen te formuleren. Tijdens een volgend voortgangsgesprek worden deze leerdoelen geëvalueerd en zonodig bijgesteld.

B.15. Jaarlijkse geschiktheidsbeoordeling

Dit artikel betreft alleen die beoordelingsgesprekken, die plaatsvinden *tijdens* de opleiding en die gaan over de geschiktheid van de aios om de opleiding voort te zetten en uiteindelijk met goed gevolg af te ronden. Het gesprek over de geschiktheidsbeoordeling dat plaatsvindt *aan het eind van de opleiding* wordt in artikel B.16 behandeld. De geschiktheidsbeoordeling (en de eindbeoordeling) behelst een unilateraal oordeel van de opleider over de aios en dient logischerwijs voort te vloeien uit de eerder gehouden voortgangsgesprekken, beoordelingsgesprekken, de toetsen, het portfolio, en alles wat bijdraagt aan de beoordeling van het competentieniveau van de aios. De opleider beschikt over alle beoordelingen over de voortgang en geschiktheid van alle opleiders bij wie de aios delen van de opleiding volgde: die zitten nl. in het portfolio. Daardoor wordt de drempel voor een onverwachte negatieve beoordeling steeds hoger en kan de aios niet door een negatieve beoordeling overvallen worden.

Lid 1: Onder “het eind van het eerste opleidingsjaar” wordt verstaan binnen één maand nadat de aios de eerste 12 maanden van de opleiding heeft gevolgd.

Lid 2: Hier is vastgelegd dat aan het eind van elk opleidingsjaar een oordeel over de geschiktheid wordt gegeven. Dat wijkt af van de voorheen geldende regeling waar een aios na het eerste opleidingsjaar, halverwege de opleiding en aan het eind van de opleiding werd beoordeeld op zijn geschiktheid de opleiding voort te zetten.

B.16. Eindbeoordeling

Zie de toelichting bij artikel B.15. onder algemeen.

Lid 6 en 8: De opleiding van aios wordt, anders dan voorheen het geval was, veelal verzorgd door meerdere opleiders in meerdere inrichtingen. Om die reden werd het wenselijk geacht te bepalen wie verantwoordelijk is voor de eindverklaring. In beginsel is de opleider onder wiens verantwoordelijkheid de aios het langstduurende gedeelte van zijn opleiding volgde, verantwoordelijk voor het afgeven van de eindverklaring. Het achtste lid maakt het mogelijk om van deze hoofdregel af te wijken door in overleg, een andere betrokken opleider deze eindverklaring te laten afgeven.

B.17. Deeltijd

Uitgangspunt van de bepaling over deeltijd in dit besluit is dat het volgen van alle onderdelen van de opleiding in deeltijd mogelijk is en niet afhankelijk is van de persoonlijke ontwikkeling van de aios. Of het volgen van de opleiding in deeltijd ook uit bedrijfstechnisch oogpunt uitvoerbaar is, is niet in deze bepaling geregeld. Dit laatste is een kwestie tussen de aios en de werkgever, waarbij de Wet aanpassing arbeidsduur van toepassing is.

Het opnemen van ouderschapsverlof gedurende één of meerdere dagdelen per werkweek over een langere periode wordt in het kader van de opleiding tot specialist aangemerkt als deeltijd in de zin van dit artikel.

Lid 1, onder b.: Van belang is dat niet alleen de lengte van de gehele opleiding naar rato wordt aangepast, maar dat ook ieder specifiek onderdeel van de opleiding naar rato wordt verlengd. Dit geldt ook voor het doen van diensten.

Lid 1, onder c: Met deze eis wordt gewaarborgd dat een aios die de opleiding in deeltijd volgt aan het eind van de opleiding over dezelfde kennis en vaardigheden (competenties) beschikt als een aios die de opleiding voltijds volgt.

Lid 1, onder d: Het wordt wenselijk geacht om niet te vaak in de opleiding van deeltijdpercentage te wisselen om de continuïteit van opleiden te waarborgen. Tegen die achtergrond is bepaald dat wijziging van deeltijdpercentage aan het einde van een opleidingsonderdeel dient te worden geëffectueerd

Lid 1, onder e: Hierin is bepaald dat de opleiding ten minste in een aanstelling van 50% kan worden gevolgd en heeft als achtergrond dat bij opleiding in minder dan 50% niet meer de gewenste kwaliteit kan worden gewaarborgd. De omvang van de diensten tijdens de opleiding wordt evenredig aan de omvang van de aanstelling aangepast. Diensten maken immers deel uit van de opleiding. Deze bepaling heeft tot gevolg dat de vaststelling van de omvang van de arbeidsduur een 'onevenredig' aantal diensten niet in kan worden verdisconteerd. Als een aios met de werkgever en opleider overeenkomt dat hij 80% gaat werken en in opleiding gaat (4 werkdagen per week) dan zal voor de bepaling van de beoogde einddatum van de opleiding met deze deeltijd factor rekening worden gehouden. Ongeacht of het aantal diensten naar deze deeltijdfactor wordt bijgesteld.

Lid, onder f.: Er wordt één uitzondering gemaakt op het vereiste dat de opleiding ten minste de helft van een volledige werkweek beslaat. En dat is het geval als opleiding wordt gecombineerd met het doen van klinisch wetenschappelijk onderzoek wanneer een deel van de werkweek wordt besteed aan opleiding en een ander deel aan het doen van klinisch wetenschappelijk onderzoek. De opleiding die in deeltijd wordt gevolgd, is voor wat betreft inhoud, leerdoel, leermiddel etc., herleidbaar tot de in het betreffende opleidingsplan beschreven onderdelen.

Het klinisch wetenschappelijk onderzoek dat hier wordt bedoeld maakt geen deel uit van de opleiding en is ook geen uitwerking van de competentie kennis en wetenschap die in het opleidingsplan c.q. het specifieke besluit is beschreven. Opgemerkt wordt dat deze combinatie overigens niet moet worden verward met het (voltijds) volgen van opleiding, gevolgd door het (voltijds) doen van onderzoek, voorheen de agiko-constructie. In dat geval is nl. sprake van onderbreking van de opleiding en is artikel B.18. van toepassing.

B.18. Onderbreking

In tegenstelling tot het voorheen geldende regime, waarbij de specialistische opleiding aaneengesloten diende te worden gevolgd en alleen onderbreking op basis van wettelijke verloven mogelijk was, wordt het met deze bepaling mogelijk gemaakt de opleiding te onderbreken, ongeacht de reden ervan. Elke situatie waarin tijdelijk geen opleiding wordt gevolgd wordt als onderbreking aangemerkt, met uitzondering van vakanties. Bepaald is wel dat elke onderbreking die langer duurt dan tien dagen per opleidingsjaar, gecompenseerd moet worden. Althans, het meerdere van die tien dagen. Is een aios in een bepaald opleidingsjaar acht dagen ziek, dan hoeft deze onderbreking van de opleiding niet te worden gecompenseerd; bij veertien dagen ziekte moet (het meerdere van tien is) vier dagen worden ingehaald.

Of de opleiding ook daadwerkelijk kan worden onderbroken, is een kwestie dat in goed overleg tussen aios en opleider dient te worden bepaald. Er kunnen zich omstandigheden voordoen op grond waarvan onderbreking niet mogelijk is, dan wel op een later moment dan door de aios wenselijk wordt geacht. In ieder geval dient de opleider met de onderbreking in te stemmen.

Deze nieuwe onderbrekingsregeling vloeit voort uit een uitspraak van de Commissie van Geschillen (CvG) uit 2008, waarin werd bepaald dat de opleiding wel degelijk onderbroken kon worden, ondanks het feit dat er geen sprake was van afwezigheid op basis van wettelijke verloven (CvG 08-nr. 63044). Ook kent de regelgeving van het College Sociaal-Geneskundigen (CSG) al langer een regeling waarbij elke feitelijke afwezigheid als onderbreking wordt aangemerkt.

Lid 3: Een onderbreking die tot gevolg heeft dat wordt afgeweken van het eerder ingediende en goedgekeurde opleidingsschema, behoeft de goedkeuring van de MSRC (artikel B.11.). Het is de verantwoordelijkheid van de aios en de opleider gezamenlijk om deze wijziging voor te leggen aan de MSRC. Als bij het einde van de opleiding en bij de aanvraag van registratie in het register van het betreffende specialisme blijkt dat ten onrechte niet is gecompenseerd, loopt de aios het risico dat zijn verzoek tot registratie wordt afgewezen omdat hij niet voldoet aan de opleidingseisen.

Lid 4: Het besluit dat (delen van) de opleiding opnieuw moet(en) worden gevolgd, kan onder andere gebaseerd zijn op het feit dat vaardigheden die zijn opgedaan in reeds gevolgde delen van de opleiding, zijn vervaagd. Bijvoorbeeld als een verplicht onderdeel van zes maanden al na één maand en gedurende vier maanden wordt onderbroken.

B.19. Criteria voor vrijstelling

Een opleider dient in verband met de planning van de opleiding van de betreffende aios en eventuele andere aios zo spoedig mogelijk in kennis worden gesteld van het voornemen van de aios om vrijstelling van een deel van de opleiding bij de MSRC aan te vragen. Het opleidingsschema van de aios ligt daarmee vooraf vast. De opgedane ervaring komt tevens in de meeste gevallen overeen met de in het begin van de opleiding te verwerven competenties, zodat het voor de hand ligt de opgedane ervaring in het begin van de opleiding te verdisconteren.

Lid 2: Uitgangspunt van de vrijstellingsregeling is dat medisch specialistische kennis en ervaring kan meetellen als opleiding en aldus tot vrijstelling van een onderdeel van de opleiding kan leiden. Als primaire voorwaarde is in dit artikel bepaald dat de ervaring verband moet houden met het medisch specialisme waarvoor de aios zal worden opgeleid. Dat wil zeggen dat de aios door de opgedane ervaring al een bepaald onderdeel van de opleiding beheerst en het om die reden verantwoord is dat de aios dit onderdeel niet volgt.

Lid 3, onder c.: Ook voor het specialisme relevant wetenschappelijk onderzoek kan voor vrijstelling in aanmerking komen. Hiervoor is niet vereist dat deze ervaring moet zijn opgedaan in een door de MSRC erkende opleidingsinrichting, omdat klinisch wetenschappelijk onderzoek veelal plaatsvindt in laboratoria en onderzoekscentra die niet als zodanig erkend zijn maar waarvan wel wordt erkend dat de opgedane kennis en ervaring leidt tot de tijdens de opleiding te verkrijgen ervaring.

Lid 4, onder a.: Nadrukkelijk is bepaald dat de kennis en ervaring moet zijn opgedaan als arts, dwz. ná het artsexamen. Ervaring die voorafgaand aan het artsexamen is opgedaan, is immers opgedaan vanaf een niveau dat niet gelijkwaardig is aan de vervolgopleiding tot specialist.

Lid 4, onder b.: De gedachte van de eis dat de ervaring na het examen tot arts en binnen drie jaar voorafgaand aan de start van de opleiding dient te zijn opgedaan is dat daarmee in beginsel ervan kan worden uitgegaan dat de ervaring nog wordt beheerst en van een hoog kwalitatief niveau is.

Lid 4, onder c.: Voor opgedane kennis en ervaring van minder dan 12 maanden wordt geen vrijstelling verleend.

Lid 5: Bij de berekening van de periode van vrijstelling wordt ervan uitgegaan dat de ervaring wordt verleend voor de onderdelen van de opleiding waarin de ervaring is opgedaan. Dus als ervaring is opgedaan met wetenschappelijk onderzoek dan wordt vrijstelling verleend voor onderdelen van de opleiding die daarmee overeenkomen.

Lid 5, onder a.: Een aios kan de opleiding zijn aangevangen in een bepaald medisch specialisme en gedurende de opleiding overstappen naar de opleiding in een ander medisch specialisme. Indien de overstap wordt gemaakt naar de opleiding in een medisch specialisme dat dezelfde onderdelen kent, heeft de aios feitelijk al een deel van de opleiding in het 'nieuwe' specialisme gedaan en ligt het voor de hand daarvoor volledige vrijstelling te verlenen. Omdat in artikel B.2. is bepaald dat de opleiding gericht is op het bereiken van de algemene en specialisatiegebonden competenties op de bijbehorende bekwaamheidsniveaus, dient de aios in dit geval aan te tonen dat hij voor het onderdeel van de opleiding waarvoor hij vrijstelling verzoekt en dat hij in het kader van de opleiding in een ander specialisme reeds heeft gevolgd, de competenties heeft bereikt op het voorgescreven bekwaamheidsniveau.

Lid 5, onder b.: De vrijstelling die kan worden verkregen op basis van opgedane kennis en ervaring als anios bedraagt ten hoogste de helft van de opgedane kennis en ervaring. De titel op grond waarvan werkzaamheden zijn verricht en competenties zouden zijn behaald, is immers een andere dan die van aios.

Lid 6 en 7: Deze leden kent een regeling voor het berekenen van de maximale omvang van de vrijstelling als niet alleen werkervaring als aios maar ook onderzoekservaring als arts of ervaring als aios worden ingebracht (ook wel het stapelen van kennis en ervaring genoemd)

B.20. Aan vraag tot vrijstelling

Het CCMS overweegt dat de aios voor de indiening van een vrijstellingsverzoek niet in een te afhankelijke positie ten opzichte van de opleider mag komen te staan. Echter het is niet de bedoeling de opleider te passeren. Om deze reden is bepaald dat de aios het verzoek tot vrijstelling kan indienen maar de opleider uiteindelijk beoordeelt of de vrijstelling ook daadwerkelijk kan worden geëffectueerd. De MSRC neemt de beslissing of de aanvraag tot vrijstelling op grond van de in dit besluit gestelde voorwaarden *in beginsel* kan leiden tot vrijstelling (voorwaardelijke vrijstelling). Deze beslissing kan namelijk worden aangetast door een negatief oordeel van de opleider. Het is de competentie van de opleider om te beoordelen of de aios het onderdeel waarvoor de vrijstelling wordt verleend inderdaad dusdanig beheerst dat het verantwoord is om vrijstelling van dat onderdeel van de opleiding te verlenen. De opleider kan bepalen dat een gedeeltelijke toekenning van de eerder verkregen vrijstelling gerechtvaardigd is indien de aios het onderdeel waarvoor vrijstelling werd verleend ten dele beheerst.

B.21. Gedeeltelijke opleiding buiten Nederland

Bij een aanvraag om een gedeelte van de opleiding in het buitenland te kunnen volgen zal worden beoordeeld in hoeverre het in het buitenland te volgen gedeelte van de opleiding overeenkomt met de opleiding in Nederland. Duidelijk moet zijn dat de aios gedurende de periode van opleiding in het buitenland in staat is de benodigde competenties te verwerven. Om tot een goed oordeel te kunnen komen, kan de MSRC advies inwinnen van derden. Dat kan zijn de plenaire visitatiecommissie van de betreffende medisch specialistische vereniging. Omdat een periode in het buitenland leidt tot een wijziging van het opleidingsschema, en zo'n wijziging de instemming van de opleider en de MSRC behoeft (artikel B.11.), speelt de opleider een rol bij de instemming of weigering.

B.22. Geïntensiveerd begeleidingstraject

Doel van het traject is om bij twijfel over het functioneren van de aios een geïntensiveerd begeleidingstraject in te zetten waarmee de aios de mogelijkheid heeft om zich, onder intensieve begeleiding, te bekwamen in de onderdelen (competenties) waarover twijfel is uitgesproken. Een geïntensiveerd begeleidingstraject kan onder andere inhouden dat er in overleg met de aios een mentor wordt aangewezen die voor de intensieve begeleiding zorgt.

Lid 6: Uitgangspunt is dat er per opleiding één geïntensiveerd begeleidingstraject kan plaatsvinden. De opleider zal dit motiveren. In zeer bijzondere omstandigheden is het denkbaar dat de opleider besluit tot een tweede traject. Het vierde lid bevat een zgn. 'kan'- bepaling: de opleider *kán* er toe besluiten maar is er niet toe verplicht.

Een geïntensiveerd begeleidingstraject kan zowel tijdens als aan het eind van de opleiding plaatsvinden, nl. naar aanleiding van een voortgangsgesprek of een jaarlijkse beoordeling of naar aanleiding van de eindbeoordeling.

Lid 9: Niet elk geïntensiveerd begeleidingstraject leidt tot verlenging van de (nominale) opleidings(duur). Dat is afhankelijk van de alsnog door de aios tijdens een dergelijk traject te verwerven competenties. Het is denkbaar dat de aios die tijdens de opleiding onvoldoende scoort op de algemene competentie communicatie, deze competentie alsnog tijdens een geïntensiveerd begeleidingstraject of het resterende deel van de opleiding 'inloopt.' Dan zal van verlenging geen sprake zijn. Omdat dit pas aan het einde van de opleiding kan worden beoordeeld, dient de opleider ten minste drie maanden voor de oorspronkelijk beoogde einddatum de MSRC te informeren over de verlenging van de opleiding, zo dat aan de orde is.

Hoofdstuk C   De erkenning

In dit hoofdstuk wordt onderscheid gemaakt tussen eisen en verplichtingen. Bij een eerste erkenning, dat wil zeggen als er nog geen opleiding aanwezig is, wordt uitsluitend beoordeeld of de opleider, de opleidingsgroep en de opleidingsinrichting aan de eisen voldoen. Uiteraard wordt wel meegenomen of in de toekomst ook voldaan kan worden aan de verplichtingen. Bij een verzoek om de erkenning te hernieuwen wordt beoordeeld of zowel aan de eisen als de verplichtingen is voldaan.

Het begrip 'stage' is in dit kaderbesluit vervangen door 'gedeelte van de opleiding' of 'onderdeel'. Elk gedeelte van de opleiding dat in het opleidingsplan c.q. specifieke besluit is beschreven voor wat betreft inhoud, duur, leerdoel, leermiddel, toetsing, evt. plaats, verplichte of facultatieve status of patiëntenpopulatie kan (hernieuwd) worden erkend als wordt voldaan aan de eisen (en verplichtingen), mits het specifieke besluit die

erkenningmogelijkheid regelt.

Er wordt onderscheid gemaakt in de totale duur van de te erkennen onderdelen: voor de opleidingsinrichting die een opleidingsduur tot ten hoogste één jaar wil verzorgen gelden andere (lichtere) eisen en verplichtingen dan voor de opleidingsinrichting die óf de volledige opleiding, óf in totaal ten minste één jaar van de opleiding wil verzorgen. De eisen die gesteld worden aan de opleider en diens plaatsvervanger zijn voor alle erkenningsmodaliteiten hetzelfde. Alleen bij een opleidingsduur tot één jaar hoeft er geen plaatsvervangend opleider erkend te worden. Er kan worden volstaan met een opleider en een medisch specialist van het betreffende specialisme die samen een opleidingsgroep vormen.

De erkennungssystematiek is als volgt:

- de opleiding vindt plaats in één opleidingsinrichting, op één locatie: één erkenning, één visitatie;
- de opleiding vindt plaats in één opleidingsinrichting met één bestuur op meerdere, samenhangende, locaties: één erkenning voor het geheel, één visitatie;
- de opleiding vindt plaats in verschillende opleidingsinrichtingen die onderling geen bestuurlijke samenhang vertonen: separate erkenning en visitaties;
- de opleiding vindt plaats in twee of meer verschillende instellingen die ten behoeve van de opleiding onderling bestuurlijke samenhang vertonen: één erkenning voor de ‘verantwoordelijke’ opleidingsinrichting en één visitatie.

Is er sprake van een geschil over een besluit van de MSRC dat in het kader van de erkenning van een opleider of opleidingsinrichting is genomen, dan is de geschillenprocedure van toepassing zoals beschreven in de Regeling.

Titel I De opleider, de plaatsvervangend opleider en de opleidingsgroep

C.1. Eisen opleider

De opleider moet voldoen aan deze eisen met het oogmerk de kwaliteit van de opleiding te bevorderen. Om er voor te zorgen dat deze eisen daadwerkelijk kwaliteitseisen worden, heeft het CCMS aan de Werkgroep Modernisering CCMS verzocht een zgn. competentieprofiel van de opleider en van de leden van de opleidingsgroep op te stellen. Dit heeft geresulteerd in de formulering van een viertal zgn. subcompetenties (de opleider c.q. het lid van de opleidingsgroep is rolmodel, onderwijst, bewaakt de voortgang en zorgt voor een effectieve opleidingssituatie). Vervolgens zijn de algemene competenties van de medisch specialist van artikel B.2. aan deze subcompetenties gekoppeld en uitgewerkt. Het resultaat ervan is voor een aantal opleiderspecifieke competenties vastgelegd in het ‘*Competentieprofiel van de opleider en supervisor*’ dat als referentiekader wordt gebruikt bij de beoordeling van de beoogd opleider, plaatsvervangend opleider en opleidingsgroep. U kunt dit competentieprofiel raadplegen op www.knmg.nl onder Opleiding en Registratie.

Lid 1, onder c.: De opleider kan niet tevens in een ander medisch specialisme zijn geregistreerd. Deze eis is opgenomen omdat dubbelregistraties in twee medische specialismen onwenselijk wordt geacht voor opleiders en plaatsvervangend opleiders.

Lid 1, onder e.: De opleider is eindverantwoordelijk voor de opleiding. Om deze verantwoordelijkheid te kunnen waarmaken dient de opleider leiding te geven aan de opleidingsgroep om zodoende de opleidingsgroep te kunnen aansturen. Dat vereist wordt dat de opleider schriftelijk vastlegt wat de taken en verplichtingen van de opleidingsgroep zijn, hangt samen met de eisen, genoemd in artikel C.3. (eisen opleidingsgroep), waaruit anders dan voorheen, de gezamenlijke verantwoordelijkheid van de leden van de opleidingsgroep voor de opleiding blijkt. Voor de aios, de organisatie en de leden van de opleidingsgroep moet duidelijk zijn wie op welk moment en voor welk onderdeel van de opleiding aanspreekbaar is voor de aios. Vooral in inrichtingen met veel aios en een grote opleidingsgroep is een dergelijke organisatie van belang. De vorm waarin de opleider deze organisatie vastlegt wordt vrijgelaten en kan bijvoorbeeld eenvoudig door duidelijke taken vast te leggen in het werkrooster of formeel taken vast te leggen in een reglement. In ieder geval moet tijdens de visitaties duidelijk uit schriftelijke stukken blijken hoe de taken zijn verdeeld.

Lid 1, onder f.: Van belang is dat de leden van de opleidingsgroep, daaronder ook begrepen de opleider en de plaatsvervangend opleider, voldoende aanwezig zijn voor een goede begeleiding van de aanwezige aios in de inrichting en op de locatie waar de aios zijn opleiding volgt. Tegen die achtergrond wordt aanwezigheid van de opleider niet uitgedrukt in %, maar is de aanwezigheidseis verschoven naar alle leden van de opleidingsgroep. Al geruime tijd wordt de opleiding van de aios niet alleen verzorgd door de opleider, maar wordt de praktische opleiding door de hele opleidingsgroep verzorgd. De opleider is vooral verantwoordelijk voor de organisatie van

de opleiding. De opleider heeft naast zijn taak als opleider vaak ook andere taken, zoals hoofd van de afdeling. Gelet op de maatschappelijke ontwikkelingen en de gewijzigde positie van de opleider is er behoefte aan een flexibeler regeling welke niet gebaseerd is op een % van de werkzaamheden van de opleider in een inrichting.

Lid 1, onder g.: De in dit artikellid genoemde aanwijzing aan de opleider geeft de MSRC slechts indien bemiddeling van de plenaire visitatiecommissie of (het Concilium van) de betreffende wetenschappelijke vereniging zonder resultaat is gebleven. Zonder deze aanwijzingsmogelijkheid is de MSRC niet in staat uitvoering te geven aan een beslissing van de Commissie voor Geschillen als hier bedoeld of aan artikel C.24. (voortzetting opleiding bij einde erkenning).

Lid 1, onder h.: De opleider is de centrale figuur bij competentiegericht opleiden en de implementatie van het opleidingsplan van de betreffende wetenschappelijke vereniging. Hij wordt dan ook bekend geacht met het opleidingsplan en dient dit landelijke plan om te zetten naar een plan dat aansluit op de lokale setting waarin hij opleidt. In dit lokale plan legt de opleider onder meer vast in welke volgorde of op welke wijze de thema's in de opleidingsinrichting aan bod komen en of dat in lijn- of in blokleren wordt aangeboden. Is er sprake van met elkaar samenwerkende opleidingsinrichtingen, dan kan worden gekozen voor een regionaal opleidingsplan.

C.2. Eisen plaatsvervangend opleider

Naast de opleider wordt in beginsel altijd een plaatsvervangend opleider erkend door de MSRC. De plaatsvervangend opleider dient aan dezelfde eisen (en verplichtingen) te voldoen als de opleider. Daarmee wordt de kwaliteit van de opleiding bij afwezigheid van de opleider gewaarborgd. De erkenningseisen van artikel C.1. gelden onverkort, ongeacht de duur van (het gedeelte van) de opleiding dat wordt verzorgd.

C.3. Eisen opleidingsgroep

De opleider en de plaatsvervangend opleider werken ten behoeve van de opleiding samen met de opleidingsgroep en maakt daarvan ook daadwerkelijk onderdeel uit. In dit artikel is een aantal eisen geformuleerd voor de leden van de opleidingsgroep. De opleidingsgroep wordt als zodanig niet apart erkend door de MSRC, maar betrokken bij de beoordeling van de opleider en de plaatsvervangend opleider. Indien de beoogde opleidingsgroep niet aan deze eisen voldoet dan kan de opleider niet worden erkend. Dit artikel stelt eisen aan de leden van de opleidingsgroep. De groep wordt echter als geheel beoordeeld, en niet de afzonderlijke leden.

Lid 1, onder c.: De opleider is eindverantwoordelijk en dient ervoor te zorgen dat er altijd één van de leden van de opleidingsgroep beschikbaar is voor de aios op de locatie waar de aios worden opgeleid. De beschikbaarheid zoals hiervoor beschreven geldt niet voor de diensten. Voor de opleider is de nadruk gelegd op de verantwoordelijkheid voor het functioneren van de opleiding. Achtergrond van deze eis is dat de opleidingsgroep moet zorgen dat de supervisie van de aios is gewaarborgd. Ook bij een eerste erkenning moet worden aangetoond dat de opleidings-groep zodanig is samengesteld dat zij kunnen waarborgen dat er altijd een medisch specialist van de opleidingsgroep voor de aios beschikbaar is.

Lid 1, onder d.: Onder generaal dagelijks rapport wordt verstaan een (vast) moment op de dag waarin de leden van de opleidingsgroep en de aios de zaken bespreken met betrekking tot operationele, actuele aspecten van patiëntenzorg (zoals dienstoverdracht, uitwisseling van informatie over patiënten, follow-up na ontslag en het voorleggen van een probleem met betrekking tot een diagnostisch en/of behandelplan van een patiënt), opleidingszaken die betrekking hebben op de bedrijfsvoering (zoals het programma van de dag en afspraken over taken van aios of supervisie toewijzing) en het delen van informatie met betrekking tot de persoonlijke zaken die de opleidingsgroep aangaan (afwezigheid door ziekte, verjaardagen, promoties, etc.). Het is niet bedoeld voor het bespreken van beleidszaken. Die dienen, wat betreft de opleidingszaken, in de driemaandelijkse opleidingsvergaderingen besproken te worden. Indien er sprake is van een meerlocatie-opleiding, kan bijv. met behulp van video-conferencing in het generaal dagelijks rapport worden voorzien.

Lid 1, onder e.: De leden van de opleidingsgroep oefenen het specialisme uit naar de maatstaven van 'good clinical practice'. Wat hieronder wordt verstaan wordt per medisch specialisme bepaald door de kwaliteitseisen van de betreffende wetenschappelijke vereniging.

Lid 1, onder h.: Voorheen werd alleen van de (plaatsvervangend.) opleider vereist dat hij wetenschappelijk actief was en wetenschappelijke interesse had. In dit besluit wordt de competentie kennis en wetenschap niet alleen betrokken op de (plaatsvervangend) opleider maar op de leden van de opleidingsgroep.

C.4. Verplichtingen opleider

De opleider neemt actief deel aan onderwijsactiviteiten. De opleider is niet verplicht bij ieder opleidingsactiviteit aanwezig te zijn, maar dient wel aan te tonen dat hij voorzover mogelijk en in redelijkheid aan de binnen de opleidingsinrichting gedane onderwijsactiviteiten deelneemt.

Lid 1, onder a.: De opleider is verplicht relevante wijzigingen in de opleiding te melden. In ieder geval dient aan de MSRC te worden gemeld als er essentiële veranderingen in de organisatie of structuur van de opleidingsinrichting zijn opgetreden of als hij zijn taak als opleider heeft neergelegd of zijn arbeidsovereenkomst is beëindigd.

Lid 1, onder b.: Zie de toelichting bij artikel C.6., lid 1, onder d. (Verplichtingen opleidingsgroep)

Lid 1, onder d.: De modelinstructie betreft een modelinstructie uit 2006 opgesteld door de LAD, de NVZ, de LVAG, de orde van medisch specialisten, de KNMG en de LHV gezamenlijk.

Lid 1, onder e. en f.: De hier onder e. genoemde specifieke taken van de opleider ten aanzien van de begeleiding van de aios kunnen niet aan de leden van de opleidingsgroep worden overgedragen. Deze taken dienen door de opleider zelf te worden uitgevoerd of door de plaatsvervangend opleider. De onder f. genoemde taken kunnen wel door een lid van de opleidingsgroep worden uitgevoerd onder verantwoordelijkheid van de opleider.

C.6. Verplichtingen opleidingsgroep

De leden van de opleidingsgroep dienen de aios ook daadwerkelijk op te leiden en de verschillende aspecten van het specialisme bij te brengen. Daarvoor is het noodzakelijk dat ook de leden van de opleidingsgroep die zich intensief met de begeleiding van aios bezighouden beschikken over didactische kwaliteiten.

De opleider en de plaatsvervangend opleider werken ten behoeve van de opleiding samen met de opleidingsgroep en maakt daarvan ook daadwerkelijk onderdeel uit.

Lid 1, onder d.: Het wordt als een gezamenlijke inspanning van alle leden van de opleidingsgroep gezien om te zorgen voor een effectieve opleidingssituatie, onder meer door het creëren van een goed en veilig leerklimaat. De effectiviteit van de opleiding tot medisch specialist wordt voor een belangrijk deel bepaald door het al dan niet aanwezig zijn van een gunstig leerklimaat. Hiermee wordt bedoeld, dat de voorwaarden aanwezig zijn waaronder een opleiding tot stand kan komen en in stand kan blijven met een zo groot mogelijk rendement voor de individuele aios. Het creëren en in stand houden van een dergelijk klimaat is een verantwoordelijkheid van de gehele groep medisch specialisten in een inrichting. Ook hebben de aios ten opzichte van elkaar de verplichting een gunstig leerklimaat te onderhouden. Daarnaast geven de medisch specialisten die zich met de opleiding bezig houden 'het goede voorbeeld'; hun attitude met betrekking tot opleiding, onderzoek en patiëntenzorg is van groot belang voor de manier waarop de aios volgt. In de verplichtingen van de opleider en opleidingsgroep is het een en ander neergelegd en tot op zekere hoogte uitgewerkt. Tot op zekere hoogte, omdat het niet doenlijk is het opleidingsklimaat, waarmee niet alleen concrete activiteiten worden aangegeven, maar ook het aanwezig zijn van een bepaalde sfeer, in maat en getal uit te drukken. Hierbij is voorts van belang dat het klimaat in de opleidingssituatie veiligheid biedt en veel mogelijkheden tot een open communicatie. Met veiligheid wordt bedoeld, dat de aios in een omgeving verkeert waarin het mogelijk is dat fouten worden besproken en twijfels worden geuit zonder dat daaraan negatieve consequenties worden verbonden. Ook moet het mogelijk zijn dat ondervonden beperkingen in alle openheid aan de orde gesteld worden. Er dient, anders gezegd, gestreefd te worden naar een sfeer waarbinnen het melden van fouten en het hebben van onzekerheden vanzelfsprekend is en waar actief gelegenheid wordt geboden voor relativering en (zelf)kritiek, zonder repercussies. Op deze wijze kunnen zelfkritiek en daarmee aangrijpingspunten voor verbetering tot uitdrukking komen. Ook kan de aios in een dergelijke sfeer zijn of haar beperkingen en mogelijkheden leren inzien. Voor een goed leerklimaat is ook van belang, dat door de opleiders een eenheid van aanpak van problemen wordt gehanteerd.

Lid 1, onder f.: De opleidingsvergadering heeft een nadrukkelijk kwaliteitsoogmerk als borging van het opleidingsproces. Het is een gestructureerd moment waarop uitsluitend opleidingsproblemen in een overleg tussen aios en opleiders aan de orde komen. Tijdens de visitatie wordt gevraagd naar het voldoen aan deze opleidingsverplichting. Dan kan het handig zijn als er verslagen van deze vergaderingen voorhanden zijn. Ook als aios tijdens de visitatie een probleem aankaarten, kan het waardevol zijn wanneer uit de verslagen van de opleidingsvergaderingen blijkt dat het probleem al eerder door de leden van de opleidingsgroep is gesignaleerd en welke afspraken daarover gemaakt zijn. Het stimuleren van de kwaliteit van de opleiding wordt bewerkstelligd door:

- a. een genoteerde vergadering met vaste agendapunten;
- b. doelstellingen tot kwaliteitsverbetering van de opleiding te vertalen in concrete actiepunten:
  - actiepunten voortvloeiend uit de opleidingsvisitatie;
  - actiepunten voortkomend uit jaarlijkse evaluatie kwaliteitsindicatoren opleider/supervisor;
  - actiepunten voortkomend uit evaluatie van de kwaliteitsvisitatie;
  - actiepunten voortkomend uit evaluatie van de opleidingsaudit*.
- c. het zenden van gearresteerde notulen van de opleidingsvergadering aan de COC (ter kennisname).

* Een audit kent een aantal vaste onderdelen: de selectie van het onderwerp en van de evaluatiecriteria, het meten en verbeteren van de uitvoering en het borgen van de verbetering, vergelijkbaar met de Plan Do Check Act

kwaliteitscyclus.

C.7. Waarneming

De medisch specialist, lid van de opleidingsgroep, die wordt voorgedragen om tijdelijk de opleider waar te nemen, wordt niet als zodanig erkend. De periode waarin sprake is van waarneming is dan ook de enige uitzondering op het vereiste dat er altijd sprake is van een gelijktijdige erkenning van de opleidingsinrichting en van een (plaatsvervangend) opleider. Zie artikel C.22., tweede lid.

Titel II De opleidingsinrichting

C.8. Eisen opleidingsinrichting (volledige opleiding)

Lid 1, onder c.: Het vereiste dat de inrichting moet beschikken over een bibliotheek is vervangen door een algemene bepaling dat de benodigde informatie 24 uur per dag beschikbaar moet zijn, dat wil zeggen ook gedurende de diensten. De inrichting wordt vrij gelaten in de keuze van de vorm waarin de informatie beschikbaar wordt gesteld.

Lid 1, onder e.: Niet langer wordt vereist dat de inrichting zelf beschikt over een laboratorium etc. Voldoende is dat zij kan beschikken over deze faciliteit, bijvoorbeeld samenwerkt met een extern laboratorium.

Lid 1, onder f.: Als eis is opgenomen dat de opleidingsinrichting er voor dient te zorgen dat de leden van de opleidingsgroep deelnemen aan de kwaliteitsvisitatie van de betreffende wetenschappelijke medisch specialistenvereniging. Daarmee wordt gewaarborgd dat de patiëntenzorg voldoet aan de kwaliteitseisen van het betreffende medisch specialisme. Deze eis is niet separaat als eis voor de opleider gesteld, aangezien dit al een herregistratie-eis is die geldt voor iedere medisch specialist: zie hoofdstuk D., titel III (herregistratie). De toevoeging dat de visitatie geschiedt volgens de systematiek van de wetenschappelijke vereniging houdt verband met het verschillende karakter van de universitaire en niet-universitaire ziekenhuizen. Niet altijd wordt eenzelfde visitatie voor beide soorten ziekenhuizen uitgevoerd; soms ook heeft een wetenschappelijke vereniging geen kwaliteitsvisitatie voor universitaire ziekenhuizen.

Lid 1, onder g.: De vereisen van een samenwerkingsovereenkomst is ingegeven door het feit dat het een uitzondering is als een aios zijn hele opleiding in dezelfde inrichting volgt. In veel specialismen is het verplicht dat een aios zijn opleiding spreidt over meerdere inrichtingen, veelal een deel universitair en een deel niet-universitair. Hoewel een opleidingsinrichting wel alle onderdelen van de opleiding verzorgt en dus een erkenning voor de totale opleiding krijgt, zal een individuele aios in de meeste gevallen niet alle onderdelen in die inrichting volgen. In die gevallen is een samenwerkingsovereenkomst met de opleidingsinrichtingen waar de andere delen van de opleiding worden gevolgd wenselijk. Een samenwerkingsovereenkomst werd tot op heden alleen geëist bij opleidingsinrichtingen die een deel van de opleiding verzorgen. Omdat in de praktijk feitelijk voor de individuele aios een deel van de opleiding door de opleidingsinrichting wordt verzorgd, wordt standaard een samenwerkingsovereenkomst vereist. Uitzondering daarop zijn de opleidingsinrichtingen waar alle aios hun hele opleiding volgen. In die gevallen kan een samenwerkingsovereenkomst achterwege blijven, aangezien er niet met andere opleidingsinrichtingen wordt samengewerkt. In specifieke besluiten kunnen aanvullende eisen worden gesteld met betrekking tot een samenwerkingsovereenkomst. Deze aanvullende eisen kunnen worden toegevoegd aan de Standaard Samenwerkingsovereenkomst zoals door de MSRC in overleg met het CCMS is vastgesteld.

Lid 1, onder j.: Tevens is als eis opgenomen dat de opleidingsinrichting bereid is op aanwijzing van de MSRC aios toe te laten die ofwel door een geschil of doordat de erkenning van de opleidingsinrichting is vervallen een nieuwe opleidingsplaats zoeken. Voorheen was er voor deze aios geen vangnet. Door deze eis heeft de MSRC de mogelijkheid daar waar mogelijk een aios te plaatsen. Uitdrukkelijk is het niet opgenomen als harde verplichting, aangezien er tal van omstandigheden kunnen zijn waardoor het niet mogelijk is voor de opleidingsinrichting om op dat moment die aios in opleiding te nemen.

Lid 1, onder k.: Nieuw is opgenomen dat de opleidingsinrichting bekend is met het opleidingsplan van de wetenschappelijke vereniging van het specialisme waarvoor erkenning wordt gevraagd. Aan de beoogde (plaatsvervangend) opleider wordt een vergelijkbare eis gesteld. Omdat beiden erkenning aanvragen, dienen ook beiden bekend te zijn met het plan. Dat geldt overigens ook voor de overige leden van de opleidingsgroep. Van de opleider wordt vervolgens vereist dat hij het landelijke opleidingsplan vertaalt in een lokaal plan; van de opleidingsinrichting wordt vervolgens verwacht dat zij daarop toeziet.

Lid 3: De ontheffing van het vereiste dat naast een opleider altijd een plaatsvervangend opleider erkend moet worden, kan voor ten hoogste één jaar worden verleend. De termijn van één jaar is nieuw opgenomen en komt

voort uit het beleid van de MSRC. Het kan voorkomen dat er niet aan het uitgangspunt van de aanwezigheid van een plaatsvervangend opleider kan worden voldaan. Indien deze tekortkoming van tijdelijke aard is, kan ontheffing worden verleend. Door de periode te beperken tot één jaar, dient de inrichting binnen deze termijn alsnog aan het in het eerste lid, onder a., bepaalde te voldoen.

C.9. Aanvullende eisen bestuurlijke opleidingseenheid

Reden voor de eis dat er één Raad van Bestuur aanspreekbaar is voor de opleiding die wordt verzorgd door de bestuurlijke opleidingseenheid is dat er één bestuur verantwoordelijk is voor het functioneren van de opleiding en dat de aios altijd in een door de MSRC gecontroleerde omgeving wordt opgeleid. De ‘verantwoordelijke’ Raad van Bestuur van de opleidingsinrichting is aanspreekbaar op het functioneren van de opleiding in alle tot de opleidings-eenheid behorende instellingen, één opleider is verantwoordelijk voor de opleiding in de instellingen en de aan de opleiding deelnemende medisch specialisten moeten één opleidingsgroep vormen. Daarmee wordt een instelling met een eigen Raad van Bestuur die niet behoort tot de bestuurlijke eenheid van de opleidingsinrichting onderdeel van de opleidingsinrichting voor zover het de opleiding betreft.

De erkenning wordt door de MSRC afgegeven aan de opleidingsinrichting en de opleider die verantwoordelijk zijn voor het functioneren van de opleiding. In de overeenkomst moet in ieder geval de genoemde aspecten zijn geregeld overeenkomstig de Standaard Samenwerkingsovereenkomst bestuurlijke opleidingseenheid.

Anders dan voorheen wordt niet langer vereist dat de erkenning van een bestuurlijke opleidingseenheid slechts kan in uitzonderingssituaties. Als twee om meer instellingen met elkaar overeenkomen dat zij gezamenlijk een opleiding willen verzorgen en voldoen aan de eisen van artikel C.7. en C.9., dan kan de opleidingseenheid erkend worden, met dien verstande dat slechts één van de in de bestuurlijke opleidingseenheid samenwerkende instellingen wordt erkend, en wel de instelling waarvan de Raad van Bestuur, directie etc. verantwoordelijk is voor de opleiding in de instellingen.

Van de bestuurlijke opleidingseenheid is reeds gebruik gemaakt in de neurochirurgie en de plastische chirurgie, waar in toenemende mate de eenvoudige algemene verrichtingen door medisch specialisten buiten de opleidingsinrichtingen worden uitgevoerd. Voor die situaties is het noodzakelijk om de aios deze verrichtingen, onder begeleiding van een lid van de opleidingsgroep, buiten de opleidingsinrichting uit te laten voeren zodat hij in staat is te voldoen aan de verplichtingen op grond van het betreffende specifieke Besluit. Ook bij de psychiatrie is het gebleken dat enkele onderdelen van de opleiding slechts buiten de opleidingsinrichting kunnen worden gevolgd. Het is denkbaar dat vergelijkbare ontwikkelingen zich in meerdere medische specialismen zullen voordoen.

C.10. Verplichtingen opleidingsinrichting

Lid 1, onder b.: Dit is een maximumnorm, zodat de aios in ieder geval voldoende begeleiding krijgt bij het verrichten van zijn werkzaamheden. Er mogen per fte medisch specialist die in de inrichting werkzaam en bij de opleiding betrokken ten hoogste 1,5 fte aios in opleiding zijn. In specifieke besluiten kan per medisch specialisme, op verzoek van de betreffende wetenschappelijke vereniging, worden bepaald dat het aantal medisch specialisten ten opzichte van de aios uitgedrukt in fte's lager is dan 1,5.

Lid 1, onder d.: Bedoeld is de modelinstructie zoals opgesteld door de LAD, de NVZ, de LVAG, de orde van medisch specialisten, de KNMG en de LHV gezamenlijk.

Lid 1, onder e.: De opleidingsinrichting is evenals de opleider verplicht alle relevante wijziging in de opleiding aan de MSRC te melden. In ieder geval dient te worden gemeld:

- essentiële veranderingen in de organisatie of structuur van de opleidingsinrichting zijn opgetreden;
- de opleider zijn taak heeft neergelegd, zijn arbeidsovereenkomst wordt beëindigd of ingevolge een in kracht van gewijsde gegane rechterlijke uitspraak onder curatele is gesteld wegens een geestelijke stoornis;
- de opleider is overleden.

Lid 1, onder g.: Ook voor de zgn. mono-specialistische opleidingsinrichtingen is een vorm van opleidingscommissie gewenst is. De opleidingsinrichting die opleiding in slechts één specialisme verzorgd is verplicht om op enigerlei wijze te voorzien in de doelstelling en taken van de centrale opleidingscommissie van artikel C.11.

Artikel C.11. Centrale opleidingscommissie

De centrale opleidingscommissie (COC) heeft de taak de kwaliteit van de verschillende opleidingen in de opleidingsinrichting te bevorderen en te bewaken. Het CCMS heeft voor ogen dat de COC de komende jaren op de navolgende wijze invulling gaat geven aan deze taak:

- a. De COC bevordert dat de algemene competenties van medisch specialist ook herkenbaar worden in het organisatie- en managementbeleid van de opleidingsinrichting (“clinical governance”);

- b. De COC stimuleert de uitvoering van kwaliteitsvisitatie en opleidingsaudits en daartoe noodzakelijke professionele ontwikkeling;
- c. Op grond van auditrapportages kan de COC gevraagd en ongevraagd adviseren omtrent disciplineoverstijgende zaken die de opleidingen betreffen;
- d. De COC evalueert jaarlijks het disciplineoverstijgend onderwijs of laat het evalueren en adviseert op grond daarvan tot bijstellingen;
- e. De COC bevordert binnen de opleidingsinrichting docentprofessionalisering;
- f. De COC streeft ernaar om in samenspraak met de opleiders van de opleidingsinrichting op termijn (maximaal vijf jaar) een systeem van interne opleidingsvisitaties te ontwikkelen en implementeren. Deze visitaties maken te zijner tijd onderdeel uit van het visitatierapport ten behoeve van de MSRC;
- g. De COC kan naar aanleiding van de notulen van de opleidingsvergadering gevraagd en ongevraagd de opleidingsgroep adviseren omtrent de specifieke opleiding. Wanneer de COC daar aanleiding toeziet kan deze tot een interne visitatie besluiten. De gronden hiervoor moeten worden vastgesteld.

Het CCMS heeft er nadrukkelijk voor gekozen om deze invulling nog niet vast te leggen in de regelgeving.

Lid 1, onder e.: Het betreft hier de geschillenregeling die is opgenomen in de Regeling. Alvorens een partij een opleidingsgeschil aanhangig kan maken bij de Commissie voor Geschillen (CvG) van de KNMG, dient er tussen de partijen bemiddeling plaats te vinden. De centrale opleidingscommissie heeft daarin een taak. Binnen bepaalde termijnen dient de COC het geschil dat aan haar is voorgelegd, in der minne te schikken. Lukt dat niet, of legt één van de partijen zich niet neer bij de uitkomst van deze bemiddeling dan staat de weg naar de CvG open. Ook daar geldt weer voor dat het geschil binnen bepaalde termijnen moet worden voorgelegd aan de CvG. De geschillen-procedure is terug te vinden in de Regeling.

Titel III Procedure erkenning

C.15. Aanvraag erkenning

Alhoewel de MSRC de betrokkenen tijdig informeert over het verstrijken van de erkenningstermijn zijn de opleider en de opleidingsinrichting zelf verantwoordelijk voor de aanvraag tot hernieuwde erkenning. Als de opleider of de opleidingsinrichting vervolgens geen verzoek tot hernieuwde erkenning indienen, vervalt de erkenning.

C.16. Visitatie

In dit artikel is uitsluitend bepaald dat de MSRC onderzoek doet alvorens een verzoek tot erkenning in te willigen. Doorgaans zal de MSRC dat onderzoek uitbesteden in de vorm van een visitatie, die door een visitatiecommissie wordt uitgevoerd. Hoe de MSRC dit invult is een uitvoeringskwestie van de MSRC. Daartoe stelt de MSRC nadere voorschriften vast.

C.17. en C.18. Eerste erkenning /Hernieuwde erkenning

Uitgangspunt is dat voor elke eerste of hernieuwde erkenning altijd aan de eisen voor erkenning voldaan moet zijn. Voor een hernieuwde erkenning moet ook aan de verplichtingen voor erkenning zijn voldaan. Is dat niet het geval dan is een vervolgerkenning onder voorwaarden mogelijk. Om voorwaarden te stellen dient vooraf duidelijk te zijn welke voorwaarden aan de erkenning kunnen worden verleend en wanneer de MSRC daarvan gebruik zal maken. De MSRC heeft daartoe beleidsregels vastgesteld. Uitgangspunt is dat als voldaan wordt aan alle eisen en verplichtingen als omschreven in dit besluit en het van toepassing zijnde specifiek besluit, erkenning wordt verleend voor de maximale periode van vijf jaar. Overeenkomstig het reeds jaren door de MSRC gevoerde beleid, is in dit besluit vastgelegd dat een eerste erkenning altijd wordt verleend voor twee jaar (artikel C.17., lid 1). Indien niet (volledig) aan de erkenningseisen wordt voldaan kan de MSRC besluiten om de erkenning niet te verlenen, voor een beperkte duur of onder bepaalde voorwaarden.

C.19. Tussentijdse wijziging van de erkenning

Lid 2: Als wordt voldaan aan de in dit artikellid genoemde voorwaarden, dan kan aan de (plaatsvervangend) opleider een eerste erkenning worden verleend van ten hoogste vijf jaar. De precieze duur is afhankelijk van de lopende erkenning van de opleidingsinrichting. Dat kan gaan om een periode van meer dan twee jaar. Dit is een uitzondering op het bepaalde in artikel C.17., waarin is geregeld dat een eerste erkenning altijd twee jaar bedraagt. Heeft de MSRC echter ontheffing verleend voor de aanwezigheid van een plaatsvervangend opleider als bedoeld in artikel C.8., lid 3, dan zal bij een tussentijdse wijziging van de opleider de erkenning slechts worden verleend tot de einddatum van de verleende ontheffing. Dat kan derhalve ook een duur zijn die korter is dan twee jaar.

Immers, uitgangspunt is de gelijktijdige erkenning van zowel een opleider als een plaatsvervangend opleider. Daar kan gedurende een beperkte periode van worden afgeweken. Die periode bepaalt de duur van de erkenning indien sprake is van een tussentijdse wijziging van de erkenning van de opleider, ongeacht of voldaan wordt aan artikel C.19, lid twee.

C.20. Ingangsdatum erkenning

Overeenkomstig de Regeling blijft een erkenning in stand in stand zolang een aanvraag tot erkenning in behandeling is, ondanks dat de expiratedatum tijdens de behandeling van het verzoek is verstreken.

C.22. Koppeling erkenning opleider en opleidingsinrichting

Bij het tweede lid geldt het bepaalde in artikel C.9. van dit besluit. Het betekent dat zodra in een opleidingsinrichting geen opleider en geen plaatsvervangend opleider werkzaam zijn en niet kan worden voorzien in een waarneming als bedoeld in artikel C.7., de erkenning van de opleidingsinrichting per direct komt te vervallen.

Hoofdstuk D

De toegang tot of de uitoefening van het beroep van specialist wordt afhankelijk gesteld van het bezit van een bepaalde opleidingstitel, waardoor wordt gegarandeerd dat de betrokkene een opleiding heeft gevolgd die voldoet aan de vastgestelde minimumeisen. Dat geldt zowel voor de opleiding tot specialist in Nederland als daarbuiten. Daarnaast wordt in Nederland vereist dat men beschikt over een geldige inschrijving als specialist (beroeps-kwalificaties). Onderdanen van een land behorend tot de EER of Zwitserland die hun specialistenopleiding en beroeps-kwalificaties in een lidstaat van de EER of in Zwitserland hebben behaald wordt gegarandeerd dat zij in Nederland toegang hebben tot hetzelfde beroep en dit kunnen uitoefenen met dezelfde rechten als de Nederlanders (Richtlijn 2005/36/EG). Daarvoor is een stelsel van onderlinge erkenning van diploma's, certificaten en andere titels ontwikkeld. De erkenning van diploma's behaald in een derde land gebeurt aan de hand van het nationale recht, i.c. Hoofdstuk D., titel II van dit kaderbesluit, het specifieke besluit en het opleidingsplan.

Titel I   Inschrijving

D.1. Inschrijving

Lid 1, onder b.: Is de arts in het bezit van een opleidingstitel in een onder het CCMS ressorterend specialisme (artikel A.5.), dan is het beginsel van automatische erkenning van toepassing. Automatische erkenning leidt er toe dat de betrokken arts in het betreffende register van specialisten moet worden ingeschreven zonder de inhoud van de opleiding te beoordelen.

Lid 1, onder c.: Beschikt de arts over opleidingstitel in een ander, niet door het CCMS als specialisme aangewezen specialisme, dan volgt op grond van het zgn. algemeen stelsel een inhoudelijke beoordeling van de opleiding.

Lid 1, onder d.: Dit betreft de arts cq de opleidingstitel op wie de richtlijn niet van toepassing is. De erkenning van het specialistendiploma gebeurt aan de hand van het kaderbesluit. Van deze arts wordt vereist dat hij een gelijkwaardige specialistenopleiding heeft voltooid en dat hij aantoont dat hij sedert de voltooiing van zijn specialistenopleiding tenminste 16 uur per week werkzaam is geweest in het betreffende specialisme. Zou dit niet worden vereist dan zou dat een ontoelaatbare bevoordeling inhouden van de buitenlands gediplomeerde ten opzichte van de Nederlandse gediplomeerde medisch specialist.

Lid 2: Dit betreft de arts die oorspronkelijk in een derde land, dwz. een land niet behorend tot de Europese Unie, IJsland, Liechtenstein, Noorwegen of Zwitserland, een artsdiploma en een specialistenopleiding heeft gevolgd en voltooid. Het artsdiploma is vervolgens door een land dat wel behoort tot de Europese Unie, IJsland, Liechtenstein, Noorwegen of Zwitserland als niet gelijkwaardig beoordeeld, waarna de arts in dat land (een deel van) de artsopleiding opnieuw heeft gevolgd en voltooid. Op basis van het 'EU'- diploma is hij ingeschreven in het register van artsen in het betreffende land. Als deze arts vervolgens de MSRC verzoekt om inschrijving in het register van zijn specialisme, wijst de MSRC dit verzoek af. De specialistenopleiding is immers gevolgd en voltooid vóór het behalen van het 'EU'-artsdiploma. De specialistenopleiding respectievelijk beroepservaring die na het behalen van het artsexamen is gevolgd c.q. opgedaan kunnen alleen worden gewogen in het licht van de beroepservaring als arts, niet in het licht van een registratieverzoek als specialist.

Titel II Registratie

Paragraaf II-A Aanvraag registratie

D.2. Registratie arts tot medisch specialist

Lid 1: De arts die in Nederland is opgeleid tot medisch specialist kan aan het eind van de opleiding bij de MSRC een aanvraag tot inschrijving één van de specialistenregisters indienen. De arts die een aanvraag indient is verantwoordelijk voor het feit dat hij is opgeleid conform de opleidingseisen zoals die zijn vastgesteld door het CCMS. De opleider geeft een verklaring van voltooiing van de opleiding af. In het protocol toetsing en beoordeling is vastgelegd welke opleider het zgn. C-formulier afgeeft.

Lid 2: De MSRC zal de arts informeren welke gegevens zij nodig heeft om de aanvraag in behandeling te kunnen nemen en te beoordelen. De formulering van de tweede zin laat in het midden van wie de MSRC het originele C-formulier over de voltooiing van de opleiding ontvangt. Dat kan zowel van de arts als van de opleider zijn.

Lid 3: De termijn die een arts krijgt om een verzoek tot registratie in te dienen is, net als voorheen, bepaald op drie maanden. De regelgeving van de drie colleges (CCMS, CHVG en CSG) is op dit punt geüniformeerd. Daarnaast is een specialistenregister openbaar. Een ieder die zulks verlangt wordt medegedeeld of een persoon is ingeschreven en zo ja in welk specialisme. Het rechtszekerheidsbeginsel brengt met zich mee dat een register een juiste weergave van de werkelijkheid dient te zijn. Om die reden moet de periode waarbinnen met terugwerkende kracht wordt geregistreerd zo kort mogelijk zijn.

De arts die binnen de in dit lid genoemde termijn een aanvraag om inschrijving indient die wordt gehonoreerd, wordt met terugwerkende kracht voor de volle vijf jaar ingeschreven. De begindatum van de registratie is in dit geval de dag na voltooiing van de opleiding. Dit is de enige uitzondering op de hoofdregel dat inschrijving niet met terugwerkende kracht plaatsvindt en vindt zijn oorzaak in de termijn die de MSRC nodig heeft om op de aanvraag te beslissen.

Lid 4: Uitgangspunt is inschrijving in een register voor vijf jaar. In het geval de arts meer dan drie maanden tot vijf jaar na voltooiing van de opleiding de aanvraag indient, wordt van dit uitgangspunt afgeweken door de arts te registreren voor een periode korter dan vijf jaar (beperkte duur). De expiratedatum van deze registratie is nog steeds vijf jaar na voltooiing van de opleiding; de ingangsdatum is echter afhankelijk van het moment waarop het verzoek compleet is. Omwille van de rechtszekerheid wordt in dit geval niet met terugwerkende kracht geregistreerd.

Lid 5: Mits tijdig ingediend, geeft een voltooide opleiding de arts recht op vijf jaar registratie. In dat geval hoeft de arts niet langer aan te tonen dat hij aan de herregistratie-eisen heeft voldaan. Dit betekent een wijziging van de voorheen geldende registratievereisten. Vijf jaar na het voltooien van de opleiding wordt voor het eerst getoetst of de specialist al dan niet aan de herregistratie-eisen heeft voldaan.

D.3. Registratie op basis van Richtlijn 2005/36/EG (automatische erkenning)

Dit artikel heeft betrekking op de arts wiens specialistendiploma op grond van Richtlijn 2005/36/EG automatisch wordt erkend zodat hij kan worden ingeschreven in een register van medisch specialisten. Dat is bijv. de Italiaanse arts met een Italiaans kinderartsdiploma die in Nederland als kinderarts geregistreerd wenst te worden,

D.4. Registratie op basis van Richtlijn 2005/36/EG (algemeen stelsel)

Dit artikel heeft bijv. betrekking op een aanvraag tot erkenning van een Franse arts die in Frankrijk een opleiding hematologie heeft afgerond. Omdat de hematologie in Nederland een aandachtsgebied is van de interne geneeskunde, moet het verzoek worden 'ingepast' in de interne geneeskunde. Die inpassing gebeurt volgens de bepalingen van het algemeen stelsel van de richtlijn en lid 2 van dit artikel.

Lid 4: De arts die op grond van dit artikellid een beoordelingsstage volgt, kan na afronding van die stage via artikel D.13., vierde lid, in aanmerking komen voor een individueel scholingsprogramma. Dit is het geval als de opleider de buitenlandse opleiding op onderdelen inderdaad niet als gelijkwaardig beoordeelt (nagenoeg gelijkwaardig).

Lid 5: Het oordeel van de MSRC óf de arts in aanmerking komt voor een individueel scholingsprogramma, is afhankelijk van de geconstateerde verschillen tussen de Nederlandse opleiding in het betreffende specialisme en hetgeen de arts aan opleiding, kennis en ervaring heeft. Zijn de verschillen, vertaald in een periode van scholing,

langer dan de maximale duur van een individueel scholingsprogramma dan wijst de MSRC het verzoek tot registratie af. De arts kan in dat geval alleen als medisch specialist worden ingeschreven na het volgen van de opleiding als aios.

Paragraaf II-B Beoordelingsstage

Paragraaf II-B regelt de beoordelingsstage. Een beoordelingsstage is uitsluitend bedoeld om te beoordelen of de arts in staat is het betreffende specialisme in Nederland zelfstandig en naar behoren uit te oefenen en niet om te arts bij te scholen. Indien vooraf duidelijk is dat de arts nog dient te worden bijgeschoold dient te worden bekeken of de arts in aanmerking kan komen voor een individueel scholingsprogramma als bedoeld in paragraaf II-C dan wel de opleiding, waarbij eventueel vrijstelling voor onderdelen kan worden verleend, dient te volgen.

Nieuw is opgenomen dat de arts binnen één jaar met de beoordelingsstage moet aanvangen (D.8., lid 2). Dit is eveneens het geval bij het individueel scholingsprogramma (D.14., lid 5). Het stellen van een termijn voorkomt dat de kennis van de arts verwatert omdat hij gedurende langere tijd niet in zijn specialisme werkzaam is en biedt de MSRC de gelegenheid om het besluitvormingsproces over het verzoek tot registratie te bewaken.

De duur van de beoordelingsstage is in beginsel maximaal zes maanden, waarbij het mogelijk is om in overleg met de opleider een langere of kortere duur te bepalen (D.11.). De mogelijkheid de beoordelingsstage langer dan zes maanden te laten zijn is bedoeld voor gevallen waar om procedurele redenen de beoordeling niet na zes maanden te geven zal zijn, bijv. wegens ziekte. De opleider moet een verlenging tijdig, tussentijds bespreken met de arts en de MSRC daarover informeren. Aan het eind van de beoordelingsstage wordt door de opleider een oordeel gegeven of de door de arts voltooide opleiding gelijkwaardig is aan de Nederlandse opleiding of niet. Indien er van gelijkwaardigheid geen sprake is, kan op verzoek van de arts worden bekeken of het volgen van een individueel scholingsprogramma mogelijk is.

Paragraaf II-D Tijdelijke en incidentele dienstverrichting

Met de regeling zoals beschreven in deze paragraaf wordt Titel II (Vrije dienstverrichting) van Richtlijn 2005/36/EG geïmplementeerd en wordt uitvoering gegeven aan de Algemene wet erkenning EG-beroepskwalificaties. De richtlijn en de Algemene wet voorzien in een regeling voor de migrerende beroepsbeoefenaar uit een lidstaat die tijdelijk en incidenteel diensten wil verrichten in (i.c.) Nederland. Het moet daarbij gaan om een zgn. gereguleerd beroep. Beoogd wordt de grensoverschrijdende toegang tot deze beroepen in EU-lidstaten te vergemakkelijken door middel van een 'lichte' procedure: deze dienstverrichter hoeft geen erkenning van zijn beroepskwalificaties aan te vragen. Belangrijk vereiste voor gebruikmaking van deze lichte procedure is dat de dienstverrichter in de lidstaat van oorsprong of herkomst rechtmatig is gevestigd en aldaar voldoet aan alle voorwaarden voor toegang tot en uitoefening van zijn beroep. Het tijdelijke en incidentele karakter van de dienstverlening wordt per geval beoordeeld, met name in het licht van de duur, de frequentie, de regelmaat en de continuïteit van de dienstverrichting.

Voor de beroepen in de volksgezondheidssector (artikel 3 en 34 Wet BIG) worden in een regeling van de Minister van VWS nadere regels gesteld, bijvoorbeeld voor de arts. In dit artikel D.17. stelt het CCMS nadere regels met betrekking tot de specialist die tijdelijk en incidenteel in Nederland zijn specialisme wil uitoefenen. Op grond van de richtlijn is de kinderarts een specialist waarvan de opleidingstitel voor automatische erkenning in aanmerking komt. Dat geldt niet voor in het buitenland erkende specialismen, zoals kinderchirurgie, kinder- en jeugdpsychiatrie, endocrinologie etc. Dit onderscheid is van belang voor de tijdelijke en incidentele dienstverrichter, omdat het specialisme bepaalt of er sprake is van een schriftelijke verklaring vooraf die fungeert als melding, of van een controlemogelijkheid vooraf.

Lid 1: De Franse kinderarts dient zich voorafgaand aan zijn werkzaamheden *te melden* bij het RIBIZ (BIG-register) met o.a. zijn artsdiploma. Vervolgens dient hij zich *te melden* bij de MSRC met o.a. zijn specialistendiploma.

Lid 2: De Franse kinderchirurg dient zich voorafgaand aan zijn werkzaamheden *te melden* bij het RIBIZ met o.a. zijn artsdiploma. Vervolgens dient hij zijn specialistendiploma *te laten controleren* door de MSRC.

Titel III Herregistratie

De kwantitatieve eisen zijn geüniformeerd zodat voor alle specialismen geldt dat de medisch specialist tenminste zestien uur per week zijn specialisme dient uit te oefenen om voor herregistratie in aanmerking te komen. Als

kwalitatieve eis is gesteld dat de medisch specialist tenminste veertig uur per jaar deel moet nemen aan geaccrediteerde deskundigheidsbevordering en deelneemt aan de kwaliteitsvisitatie van de betreffende medisch specialisten wetenschappelijke vereniging. Naast deze herregistratie-eisen is er een regeling getroffen voor gelijkgestelde werkzaamheden en voor herintreding.

D.18. Eisen herregistratie

De onder het eerste lid, onder c. opgenomen verwijzing naar de systematiek van de wetenschappelijke vereniging houdt verband met het feit dat de kwaliteitsvisitaties per vereniging verschillen.

De in het tweede lid genoemde ontheffingsmogelijkheid is bijvoorbeeld bedoeld voor de specialist die door verblijf in het buitenland fysiek niet aan de visitatie kan deelnemen.

D.21. Deskundigheidsbevorderende activiteiten

Lid 1: De deskundigheidsbevorderende activiteiten hebben als doel het op peil houden van de deskundigheid van de specialist op alle competenties, zoals die gelden voor de betreffende opleiding. De specialist dient zijn deskundigheidsbevorderende activiteiten daar op af te stemmen.

D.25. Herregistratie zenuwartsen

De zenuwarts die geherregistreerd wil worden kan kiezen voor een herregistratie in het register van neurologen of van psychiaters. Mocht de zenuwarts voldoen aan de criteria, genoemd onder a. én onder b., dan kan hij echter ook voor een dubbelregistratie in aanmerking komen. Zodra er geen artsen meer staan ingeschreven in het register van zenuwartsen, zal het CCMS een besluit tot opheffing van dat register nemen. Alsdan vervalt de wettelijk erkende specialistentitel van zenuwarts.

Hoofdstuk E

E.1. Overgangsbepalingen

De hoofdregel luidt dat een besluit onmiddellijke werking heeft voor zover daar in de overgangsbepalingen geen uitzondering op wordt gemaakt. Voor de opleiding tot specialist zou dat tot gevolg hebben dat een nieuw besluit van het CCMS niet alleen van toepassing is op de aios die na de inwerkingtreding van het besluit in opleiding gaan, maar ook op de aios die op dat moment al in opleiding zijn. Voor de erkenning van de opleider en de opleidings-inrichting zou dat tot gevolg hebben dat zij die reeds erkend zijn op het moment van inwerkingtreding van het besluit, ook op dat moment moeten voldoen aan de eisen en verplichtingen van het nieuwe besluit. Ook bij dit kaderbesluit is van deze hoofdregel uitgegaan (Artikel E.1., lid 1 en artikel E.4.). In de leden 2 tot en met 6, zijn de uitzonderingen op deze regel genoemd.

Lid 1: De artikelen over de opleiding in Hoofdstuk B. van dit kaderbesluit gelden per 1 januari 2011 voor alle huidige en toekomstige aios. Dat wil zeggen, zowel voor de aios die vóór 1 januari 2011 met de opleiding is begonnen als voor de aios die op of na 1 januari 2011 begint. Voor deze aios heeft het besluit onmiddellijke werking.

Lid 2: Onder omstandigheden kunnen bezwaren kleven aan onmiddellijke werking. Bijvoorbeeld voor de opleiding van de individuele aios. De modernisering van de opleiding, vastgelegd in de opleidingsplannen en de daarop gebaseerde nieuwe besluiten, kan voor de aios leiden tot nieuwe opleidingsschema's. Maar het wijzigen van een opleidingsschema is niet altijd mogelijk, met name niet voor die aios die aan de laatste fase van de opleiding zijn begonnen. De aios die op 1 januari 2011 begint met zijn laatste of één-na-laatste opleidingsjaar, rondt de opleiding af volgens de besluiten en het opleidingscurriculum zoals die tot 1 januari 2011 golden. Het opleidingsschema zoals dat bij de MSRC bekend is, wordt gevolgd. Om te bepalen of een aios op 1 januari 2011 laatste of één-na-laatste jaars is, moet men vanaf de beoogde einddatum terugrekenen. De beoogde einddatum is terug te vinden op het overzicht van de opleidingsregistratiegegevens dat de MSRC verstrekt bij de inschrijving in het opleidingsregister. In die einddatum zijn evt. onderbrekingen en deeltijd namelijk verdisconteerd. Het gaat hier om de aios die volgens het bij de MSRC bekende opleidingsschema zijn opleiding denkt af te ronden vóór 1 januari 2013. De overige aios hebben geen keuze; zij volgen de opleiding conform het nieuwe curriculum en de nieuwe regelgeving. Het gaat om de aios die volgens het bij de MSRC bekende opleidingsschema zijn opleiding denkt af te ronden na 1 januari 2013.

Lid 3: De keuze om de nieuwe regelgeving van het CCMS van toepassing te verklaren op de aios die op 1 januari 2011 nog niet aan het eind van hun opleiding zijn, draagt bij aan een vlotte invoering van het competentiegericht opleiden. En dat voor zoveel mogelijk aios. Dat maakt ook dat opleiders beperkt te maken krijgen met twee

soorten aios: zij die nog op basis van het oude curriculum en de daarbij horende regels moeten worden opgeleid en zij die volgens de opleidingplannen en de nieuwe regelgeving moeten worden opgeleid. Het kan echter voorkomen dat in een individueel geval een aios niet kan voldoen aan de nieuwe regelgeving. Hij kan dan volgens het oude curriculum en het oude opleidingsschema de opleiding afronden, ondanks het feit dat hij niet behoort tot de groep laatste of één-na-laatste-jaars aios. In dat geval zal de aios gemotiveerd moeten aantonen dat hij niet competentiegericht en volgens de besluiten van 2011 kan worden opgeleid.

Lid 4: De artsen die vóór 1 januari 2011 zijn begonnen met een individueel scholingsprogramma ronden dit programma af volgens het scholingsprogramma dat is opgesteld aan de hand van de opleidingseisen van vóór 1 januari 2011. Het individueel scholingsprogramma waarmee op of na 1 januari 2011 wordt begonnen, wordt opgesteld aan de hand van de nieuwe opleidingseisen van dit kaderbesluit, het specifieke besluit en het opleidingsplan.

Lid 5: De hoofdregel dat een nieuw besluit onmiddellijke werking heeft kan ook bezwaarlijk zijn voor de bestaande erkenning van opleiders en opleidingsinrichtingen. De modernisering van de opleiding heeft geleid tot nieuwe erkenningseisen. Onmiddellijke werking is in dat geval bezwaarlijk want dat zou de MSRC dwingen om op 1 januari 2011 alle op dat moment erkende opleiders en opleidingsinrichtingen door middel van een visitatie te toetsen aan de nieuwe regels. De uitkomst van de visitatie zou moeten leiden tot een nieuwe besluit over de erkenning vanaf 1 januari 2011. Een dergelijke werkwijze is praktisch onmogelijk en ook niet wenselijk. Het is daarom dat het CCMS er voor kiest om de op 1 januari 2011 bestaande erkenningen niet aan te tasten. De opleider en de opleidingsinrichting die ten tijde van de inwerkingtreding van dit kaderbesluit reeds erkend zijn, behouden die erkenning ook na 1 januari 2011. En wel tot de einddatum van de verleende erkenning of zoveel eerder als de erkenning van rechtswege eindigt. Zodra zij op of na 1 januari 2011 een aanvraag tot hernieuwde erkenning indienen, zullen zij worden getoetst aan de erkenningseisen –en verplichtingen van dit kaderbesluit en het betreffende specifieke besluit. Dit laatste geldt uiteraard ook voor aanvragen om eerste erkenning die op of na 1 januari 2011 worden ingediend (onmiddellijke werking).

Lid 6: Ook voor de vóór 1 januari 2011 in een register van specialisten ingeschreven medisch specialist geldt dat diens inschrijving niet wordt aangetast door dit kaderbesluit. Aanvragen tot herregistratie die worden ingediend op of na 1 januari 2011 worden behandeld aan de hand van de herregistratie-eisen van dit kaderbesluit, vanaf 1 januari 2011.

Lid 7: Uitgangspunt voor de regelgeving die het competentiegericht opleiden borgt is dat alle besluiten van het CCMS eenzelfde inwerkingtredingsregime kennen. Zowel het kaderbesluit als de specifieke besluiten hebben in beginsel 1 januari 2011 als datum van inwerkingtreding. Ook de overgangsbepalingen van artikel E.1. van het kaderbesluit worden gehanteerd als overgangsbepalingen voor het specifieke besluit. In bijzondere omstandigheden kan het CCMS echter kiezen voor een van het kaderbesluit afwijkend regime. In dat geval is in hoofdstuk E. van het specifieke besluit een aparte overgangsregeling getroffen.

E.4. Inwerkingtreding

De termijn tussen de instemming van de minister met dit besluit en de datum van inwerkingtreding per 1 januari 2011, is ongeveer een jaar. Deze invoeringstermijn geeft alle bij de opleiding tot specialist betrokkenen de mogelijkheid om zich tijdig op de nieuwe regeling in te stellen. Opleiders, aios, raden van bestuur, visitatie-commissies, de MSRC etc. worden op deze wijze in staat gesteld de bepalingen van dit kaderbesluit per 1 januari 2011 na te komen en uit te voeren.